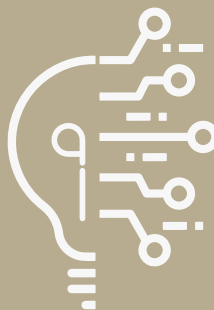
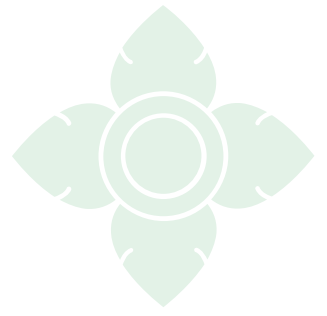

แผนปฏิบัติการ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ

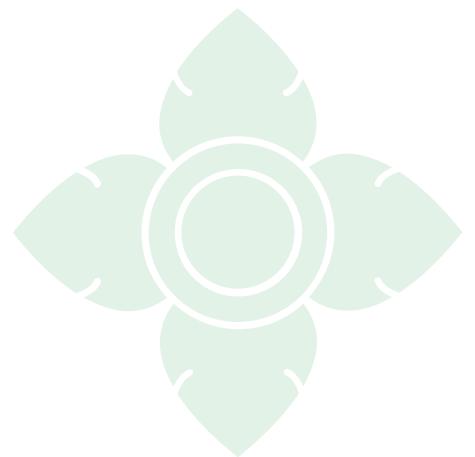
พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๔๐๕๖

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อ้างถึง หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๐๐๒.๓/๒๔๘๗
ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๗

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๓/๒๐๖๘
ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ด่วนที่สุด ที่ อว (ปร) ๐๒๑๓/๒๑๓๕๔ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๐๗/๔๑ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗
๔. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๗/๓๒๙
ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗
๕. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ที่ กลต.สย. ๔๓๔๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

ตามที่ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานงบประมาณ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ได้เสนอความเห็นและข้อสังเกตไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย ความละเอียดปรากฏ
ตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ ลงมติเห็นชอบตามที่
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานงบประมาณรวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการ
กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้าย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุตม์ ธีรวงษ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กองพัฒนาศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๓๓ (ณัฐติยา), ๑๕๒๒ (ทรัพย์สิน)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ให้ทราบ ดังนี้

.....

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
๘. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๙. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๐. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เป็นแผนหลักของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในมาตรา ๖ ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยนำกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) ที่ได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๕ มาถ่ายทอดเป็นแผนและเป้าหมายในระดับประเทศ เพื่อร่วมมือกับประชาคมโลกในการหยุดยั้งการสูญเสียและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก ภายใต้โครงการ Global Biodiversity Framework Early Action Support (GBF-EAS) ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ประเทศไทย บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด และความริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Finance Initiative: BIOFIN) UNDP ประเทศไทย โดยมีกระบวนการในการดำเนินงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชนและสถาบันการเงิน กลุ่มชุมชนท้องถิ่น รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ เยาวชน สตรี ผู้มีความหลากหลายทางเพศ และหน่วยงานหลักภายในประเทศของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ พร้อมทั้งเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำส่งแผนปฏิบัติการฯ และเป้าหมายระดับชาติฯ ดังกล่าว ให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานนโยบายฯ ได้นำส่งแผนปฏิบัติการฯ และเป้าหมายระดับชาติฯ ให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ แล้ว เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ คณะอนุกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนจะร่วมมือกันขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงานตามแผนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และมุ่งสู่การดำเนินงานที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ (Nature Positive) เพื่อสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีควบคู่กับการมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ ยั่งยืน คงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๕
ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร	๑๑
ส่วนที่ ๒ สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๑๕
๒.๑ สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๕
๒.๑.๑ สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๕
๒.๑.๒ ภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๑
๒.๒ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับนานาชาติ	๒๒
๒.๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD)	๒๒
๒.๒.๒ อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๒
๒.๒.๓ กรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework: KM-GBF)	๒๓
๒.๓ นโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับประเทศ	๒๕
๒.๔ ข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๕
๒.๔.๑ ด้านการลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๕
๒.๔.๒ ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน	๒๖
๒.๔.๓ ด้านการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพ	๒๗
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕	๒๙
ส่วนที่ ๔ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓๕
๔.๑ แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ	๓๕
๔.๒ แผนระดับที่ ๒	๓๕
๔.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๓๕
๔.๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	๓๖
๔.๒.๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๓๗
๔.๒.๔ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๓๗

	หน้า
๔.๓ แผนระดับที่ ๓	๓๘
๔.๓.๑ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐	๓๘
๔.๓.๒ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	๓๙
๔.๓.๓ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	๓๙
๔.๓.๔ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๓๙
๔.๓.๕ (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๔๐
๔.๓.๖ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐	๔๐
๔.๓.๗ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓)	๔๑
๔.๓.๘ แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๔๑
๔.๓.๙ แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐	๔๒
๔.๓.๑๐ แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)	๔๒
ส่วนที่ ๕ แนวคิด วิธีการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายระดับชาติ	๔๓
ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
๕.๑ การประเมินสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย	๔๓
๕.๒ หลักการและแนวทาง	๔๕
๕.๒.๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)	๔๕
๕.๒.๒ การยึดมั่นความเร่งด่วนและท้าทาย (Urgent commitment)	๔๖
๕.๒.๓ การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลง (Transformation change)	๔๖
๕.๓ วิธีและกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๔๙
๕.๔ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และเป้าหมายระดับชาติ	๕๐
๕.๕ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบงาน คุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (KM-GBF)	๕๓
๕.๕.๑ วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	๕๓
๕.๕.๒ ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วย ความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	๕๔

	หน้า
ส่วนที่ ๖	
แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๕๗
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ ป่าฟื้นฟู และขจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	๕๗
เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ	๕๗
เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ ป่าฟื้นฟู ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ	๖๒
เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน	๖๙
เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	๗๗
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๘๔
เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน	๘๔
เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว	๘๘
เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม	๙๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	๙๖
เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	๙๖
เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๑๐๒

	หน้า
<p>เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ</p>	๑๐๗
<p>เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ</p>	๑๑๖
<p>เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</p>	๑๒๐
<p>ส่วนที่ ๗ แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน</p>	๑๒๓
<p> ๗.๑ แนวทางการขับเคลื่อนแผน</p>	๑๒๓
<p> ๗.๒ แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>	๑๒๕
<p>เอกสารอ้างอิง</p>	๑๒๗
<p>ภาคผนวก</p>	๑๓๑
<p> ภาคผนวก ก ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)</p>	๑๓๓
<p> ภาคผนวก ข ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	๑๔๑
<p> ภาคผนวก ค บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ</p>	๑๔๙
<p> ภาคผนวก ง คำอธิบายตัวชี้วัด</p>	๑๗๙
<p>อักษรย่อชื่อหน่วยงาน</p>	๒๑๙

ส่วนที่ ๑

บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (National Biodiversity Action Plan) เป็นเอกสารเชิงกลยุทธ์ที่ถูกรวบรวมและจัดทำขึ้น เพื่อการดำเนินงานด้านการคุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนของประเทศไทย แผนฉบับนี้เป็นผลมาจากการศึกษา วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ที่ผ่านมา สถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตที่คาดหวัง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศอย่างรอบคอบและเท่าทันสถานการณ์ของโลก โดยผ่านการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสีย และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกัน กำหนดเป้าหมายที่จะเผชิญกับปัญหาที่สำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้รับการออกแบบมาให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) ซึ่งมีการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๕ (CBD COP 15) เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งความสอดคล้องนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ ความพยายามในการดำเนินงานของประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก แต่ยังเสริมสร้างความมุ่งมั่นของประเทศไทยต่อข้อตกลงระหว่างประเทศ และทำให้ ประเทศไทยมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับทั่วโลก นอกจากนี้ แผนฉบับนี้ยังแปลงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่การปฏิบัติได้ในระดับต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน อีกทั้งทำให้เกิดความสอดคล้องและประสานการดำเนินงานระหว่างพันธมิตรระดับชาติและระดับนานาชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ทั้งข้อมูลทางวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้เสีย การปรึกษาหารือเหล่านี้ได้จัดขึ้นผ่านเวทีการประชุม การสัมมนา และการสำรวจความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลาย นอกจากนี้ ยังมีการทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ เพื่อระบุช่องว่างและความท้าทายที่ยังคงมีอยู่ รวมถึงการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการแนวทางที่ใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ประกอบด้วยหลักการยั่งยืน (sustainability) ที่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หลักการมีส่วนร่วม (participation) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม หลักการบูรณาการ (integration) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงและประสานงานระหว่างนโยบายและแผนงานในทุกระดับ หลักการความยืดหยุ่น (resilience) ที่เสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และหลักการความเป็นธรรม (equity) ที่เน้นการแบ่งปันผลประโยชน์และการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่สำคัญสามประการ ซึ่ง**ยุทธศาสตร์แรก** คือการเสริมสร้างความพยายามในการอนุรักษ์ โดยการเพิ่มการปกป้องที่อยู่อาศัยและชนิดพันธุ์ที่สำคัญผ่านการปรับปรุงแนวทางการจัดการ การขยายพื้นที่คุ้มครอง และการพัฒนามาตรการต่าง ๆ เพื่อปกป้องชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม **ยุทธศาสตร์ที่สอง**คือการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการจัดการที่ยั่งยืนของพื้นที่เกษตร ป่าไม้ ท้องเที่ยว และประมง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและไม่ทำลายธรรมชาติ **ยุทธศาสตร์ที่สาม**คือการผนวกความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในนโยบายระดับชาติและภาคส่วน กระบวนการวางแผน และโครงการพัฒนา โดยมีการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้ากับนโยบายและแผนงานในทุกภาคส่วนของการพัฒนา รวมถึง เครื่องมือ กลไกต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเงิน แรงจูงใจและกฎหมาย

นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติจำนวน ๑๒ เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้ได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองช่องว่างในการดำเนินการที่พบจากผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับก่อนหน้านี้ โดยวัตถุประสงค์ของแต่ละเป้าหมายมีดังนี้ **เป้าหมายที่หนึ่ง** เพื่อการลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ **เป้าหมายที่สอง** เพื่อให้พื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการคุ้มครองเพิ่มขึ้นและการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม เพื่อให้มีพื้นที่ธรรมชาติที่ยังคงสภาพดีและสามารถสนับสนุนการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ได้ โดยการเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) กำหนดมาตรการฟื้นฟูและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่สาม** เพื่อเสริมสร้างสถานะการอนุรักษ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม โดยการกำหนดมาตรการปกป้องและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่สี่** เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นของระบบนิเวศต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ โดยการพัฒนามาตรการปรับตัวและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่ห้า** เพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ **เป้าหมายที่หก** เพื่อปรับปรุงการจัดการที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการท่องเที่ยว โดยการกำหนดมาตรการจัดการที่เหมาะสม ส่งเสริมการทำเกษตร การจัดการป่าไม้ การจัดการทรัพยากรประมง และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่เจ็ด** เพื่อกำหนดมาตรการกลไกในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม โดยส่งเสริมการนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้ **เป้าหมายที่แปด** เพื่อบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในการทำงานของทุกภาคส่วน โดยการจัดทำแนวทางการผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ และจัดทำแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่น **เป้าหมายที่เก้า** เพื่อระดมทรัพยากรทางการเงินเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการระดมทรัพยากรทางการเงินจากแหล่งในประเทศและต่างประเทศ **เป้าหมายที่สิบ** เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมความตระหนักรู้ โดยการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจ และเสริมสร้างความตระหนักรู้ในภาคส่วนต่าง ๆ **เป้าหมายที่สิบเอ็ด** เพื่อพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงงานวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความร่วมมือทางวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และ**เป้าหมายที่สิบสอง**คือการเสริมสร้างกรอบนโยบายและกฎหมายเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการพัฒนากฎหมายและกฎหมายที่เหมาะสม

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้กำหนดเป้าหมายที่ท้าทายจากแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อช่วยปิดช่องว่างที่พบจากการประเมิน DPSIR (Driving forces, Pressures, State, Impact, Responses) **ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง** มีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ เพื่อเพิ่มการอนุรักษ์ที่อยู่อาศัยที่สำคัญและชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ **ยุทธศาสตร์ที่สอง** มีเป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าและรายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพ บังคับใช้กฎระเบียบในเรื่องการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ และส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน และการจัดการป่าไม้ที่มีความยั่งยืนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน **ยุทธศาสตร์ที่สาม** มุ่งเน้นการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในนโยบายและแผนของทุกภาคส่วน โดยผลักดันให้มีแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ และมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและการวางแผนระดับชาติสามารถประสานงานและส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนฯ รวมถึงการใช้กลไกการเงินและทุนสนับสนุน มีมาตรการและการดำเนินการสำหรับผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ จะต้องดำเนินการ และกำหนดแผนในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยกำหนดความรับผิดชอบและระยะเวลาอย่างชัดเจน มาตรการสำคัญที่ระบุไว้ ได้แก่ การจัดทำระบบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดตามความก้าวหน้า ระบุภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และให้ข้อมูลเพื่อกำหนดมาตรการปรับตัว การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้อำนาจชุมชนท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมและกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ การส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษา และการจัดหาทรัพยากรทางการเงินอย่างยั่งยืน จากแหล่งทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้นำในการประสานงานและการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในระดับฐานราก ภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์กรภาคประชาสังคมที่สนับสนุนการส่งเสริมความตระหนักรู้และการอนุรักษ์ในพื้นที่ รวมถึงสถาบันการศึกษาและการวิจัยที่ให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมสำหรับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ไม่ใช่เป็นเพียงเอกสารแผนเท่านั้น แต่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นเอกสารที่จะช่วยกระตุ้นและเรียกร้องให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมมือกันเพื่อปกป้องและรักษามรดกธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วน แผนปฏิบัติการฯ เรียกร้องให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายร่วมมือ แบ่งปันทรัพยากร และมุ่งมั่นในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้แน่ใจว่ามุ่งสู่เป้าหมายอนาคตที่ยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

ส่วนที่ ๒

สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑.๑ สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๑) สถานการณ์ในระดับโลก

(๑) *ทรัพยากรป่าไม้* ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พื้นที่ป่าของโลกมีประมาณ ๔,๐๐๐ ล้านเฮกตาร์ หรือ ๒๕,๐๐๐ ล้านไร่ ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา พื้นที่ป่าไม้ ๔๒๐ ล้านเฮกตาร์หรือ ๒,๖๒๕ ล้านไร่ ถูกเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นอย่างอื่น โดยสาเหตุส่วนหนึ่งของการสูญเสียพื้นที่ป่ามาจากการตัดไม้ทำลายป่า ถึงแม้ว่าอัตราการตัดไม้ทำลายป่าทั่วโลกจะลดลง แต่ยังคงมีอัตราสูญเสียป่าไม้ปีละ ๑๐ ล้านเฮกตาร์ หรือ ๖๒.๕๐ ล้านไร่ จากการตัดไม้ทำลายป่า (FAO, 2024)

(๒) *ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง* ปัจจัยขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ สภาวะโลกร้อนและน้ำในมหาสมุทรที่มีความเป็นกรดมากขึ้น (Ocean Acidification) นอกจากนี้ อัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากมนุษย์ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำทะเล และการเพิ่มความเป็นกรดของน้ำทะเลมากขึ้น ส่งผลให้แนวปะการังถูกทำลายเพิ่มขึ้น สำหรับสถานการณ์ขยะทะเลทั้งขยะพลาสติกและไมโครพลาสติก พบว่า เกิดปัญหาในทุกระดับความลึกของทะเล มีการประมาณปริมาณขยะพลาสติกในทะเลในปัจจุบันว่า เกิดขึ้น ๘ ล้านตันต่อปี ส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาจากขยะบนบก (UN Environment, 2019)

(๓) *ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต* สถานการณ์ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั่วโลก ได้มีการระบุพื้นที่วิกฤตทางความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Hotspot) ทั่วโลก ปัจจุบันมีพื้นที่ ๖ แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในป่าเขตร้อน คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ ๒.๓ ของพื้นผิวโลกทั้งหมด แต่มีชนิดพันธุ์พืชเฉพาะถิ่นถึงร้อยละ ๕๐ และชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อาศัยบนบกถึงร้อยละ ๔๒ นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มการสูญพันธุ์ที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอีกด้วย (Overland, Indra, 2017)

(๔) *แนวโน้มสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต* พบว่า อัตราการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปัจจุบันสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังบนบก สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำจืด และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำทะเล มีอัตราการสูญพันธุ์ร้อยละ ๔๒ ๓๔ และ ๒๕ ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๕๗ พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังในโลกมีจำนวนประชากรลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๖๐ ทั้งนี้ในรายงานยังระบุว่า แรงกดดันที่สำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงแหล่งที่อยู่ การสูญเสียและเสื่อมสภาพ การทำการเกษตรแบบไม่ยั่งยืน การแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน รวมถึงปัญหามลพิษ และปัญหาขยะไมโครพลาสติก การลักลอบค้าสัตว์ป่า การทำการค้าที่ผิดกฎหมาย เกี่ยวกับสัตว์ป่า ประมง ป่าไม้ ทั้งนี้ มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อการเก็บเกี่ยวในอนาคต (UN Environment, 2019)

๒) สถานการณ์ในระดับภูมิภาค

(๑) *ทรัพยากรป่าไม้* ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช เป็นที่ตั้งของนิเวศป่าเขตร้อนที่มีผืนป่าบนที่ราบสูงประมาณครึ่งหนึ่งของโลก ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศบรูไน มีสัดส่วนของพื้นที่ป่าที่ใหญ่ที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย ร้อยละ ๕๕ และประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ ๕๑ ตามลำดับ ส่วนประเทศไทยมีสัดส่วนป่าปกคลุม ร้อยละ ๓๒ (ASEAN Secretariat, 2017)

(๒) *ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง* ทะเลในภูมิภาคอาเซียนเป็นทะเลเขตร้อนที่มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตสูงกว่าทะเลเขตอบอุ่นและทะเลเขตหนาว โดยเฉพาะสิ่งมีชีวิตในแนวปะการัง โดยประเทศอินโดนีเซียมีชายฝั่งที่มีความยาวมากที่สุด (๕๕,๐๐๐ กิโลเมตร) รองลงมา คือ ประเทศฟิลิปปินส์ (๓๖,๐๐๐ กิโลเมตร) จากการที่ประชากรในภูมิภาคอาเซียนกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเล ประกอบกับเมืองหลวงของเกือบทุกประเทศ ล้วนตั้งอยู่ติดหรือใกล้ทะเล ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากชายฝั่งและทะเลในด้านเศรษฐกิจค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง แต่การกลายเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว และการเพิ่มการผลิตโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมประมง ทำให้เกิดภัยคุกคามต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และมีผลจากการที่อุณหภูมิเพิ่มขึ้น ๐.๑๔-๐.๓ องศาเซลเซียส ในช่วงเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมากต่อผลผลิตของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในภูมิภาค โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและผลกระทบต่อปะการังซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ หากอุณหภูมิเพิ่มขึ้นมากกว่า ๕ องศาเซลเซียส จะทำให้ระดับน้ำทะเลโลกเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๘๖ เซนติเมตร ภายใน ค.ศ. ๒๑๐๐ นอกจากนี้ ยังมีมลพิษที่เกิดจากขยะโดยเฉพาะขยะพลาสติก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายากจากการถูกพันยึดร่างกายและการกินทำให้เสียชีวิต (ASEAN Secretariat, 2017a)

(๓) *ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต* ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญของโลก โดยเป็นที่ตั้งของ ๔ จาก ๓๔ แห่งทั่วโลกที่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Biodiversity hotspots) และมี ๓ ประเทศจาก ๑๗ ประเทศทั่วโลกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอุดมสมบูรณ์ (Mega-Diverse Nations) คือ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งภูมิภาคอาเซียนมีสัดส่วนชนิดพันธุ์ของนกประจำถิ่นและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๙ และ ๑๑ ตามลำดับ และมีสัดส่วนของชนิดพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น ร้อยละ ๒๕ ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สองเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเขตร้อนของเมโสอเมริกา อเมริกาใต้ และแอฟริกาใต้เขตตอนใต้ทะเลทรายซาฮารา โดยในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา มีชนิดพันธุ์มากกว่า ๒,๐๐๐ ชนิดที่ถูกค้นพบในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Secretariat, 2017) ทั้งนี้ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ได้รายงานการคุกคามชนิดพันธุ์ในแต่ละประเทศทั่วโลก ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ปลา หอย สัตว์อื่น ๆ พืช และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก สำหรับประเทศในภูมิภาคนี้ พบว่า ประเทศที่เสี่ยงต่อการคุกคามชนิดพันธุ์ คือ ประเทศอินโดนีเซีย ๑,๓๓๒ ชนิดพันธุ์ รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ๑,๓๐๑ ชนิดพันธุ์ ประเทศฟิลิปปินส์ ๗๘๐ ชนิดพันธุ์ (IUCN, 2018)

(๔) สถานการณ์และแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต ภูมิภาคอาเซียนนับว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมด้วยสัตว์ป่านานาชนิด โดยมีพื้นที่อย่างน้อย ๖ แห่ง จาก ๒๕ แห่งที่เป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity hotspot) ประกอบกับเป็นพื้นที่ป่าเขตร้อนใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ ๓ ของโลก ยิ่งไปกว่านั้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีการค้นพบชนิดพันธุ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยนักวิทยาศาสตร์ไปค้นพบชนิดพันธุ์ใหม่ถึง ๒,๒๑๖ ชนิดพันธุ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึง ๒๕๕๗

รายงาน ASEAN Biodiversity Outlook (2017) กล่าวถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต มีการลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมา โดยแนวโน้มในอนาคตพบว่า มีความต้องการใช้เนื้อไม้ เชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกระดาษเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการรุกรานพื้นที่ป่าไม้จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงความต้องการพื้นที่เนื่องจากการขยายตัวทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าภายใน ค.ศ. ๒๐๑๐ จะเกิดการสูญเสียถิ่นที่อยู่กว่าร้อยละ ๗๐-๙๐ และภูมิภาคอาเซียนอาจสูญเสียชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตถึงร้อยละ ๑๓-๔๒ ทั้งนี้ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของภูมิภาคอาเซียน มีสาเหตุจากการขาดการกำกับดูแลที่ดี การพัฒนาที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป ปัญหามลพิษและความยากจนที่ล้วนเป็นแรงขับเคลื่อนในการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Centre for Biodiversity, 2017)

๓) สถานการณ์ในประเทศไทย

๓.๑) สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางชีวภูมิศาสตร์ (Biogeography) ๒ แห่ง ได้แก่ อนุภูมิภาคอินโดจีน (Indo-Chinese Region) ทางตอนเหนือของประเทศ และอนุภูมิภาคซุนดา (Sundaic Region) ทางตอนใต้ของประเทศ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้มีความหลากหลายทางชีวภาพอยู่ในอันดับที่ ๒๐ ของโลก จากที่เคยอยู่ในอันดับที่ ๑๘ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (Mongabay, ๒๕๖๗) โดยสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย มีดังนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓)

(๑) ความหลากหลายด้านระบบนิเวศ ประเทศไทยมีระบบนิเวศเกษตรและระบบนิเวศป่าไม้เป็นระบบนิเวศหลัก มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีพื้นที่ป่าไม้ที่ยังคงสภาพป่าคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๙ ของพื้นที่ประเทศ โดยมีพื้นที่ลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. ๒๕๖๓ สาเหตุหนึ่งเกิดจากการบุกรุกเพื่อหาของป่า การตัดไม้ และการเกิดไฟป่า ส่วนพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีพื้นที่ ๑.๗๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๔ ของพื้นที่ประเทศ และมีพื้นที่ชุ่มน้ำกระจายทั่วประเทศ ประมาณ ๒๒.๘๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๕ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่น้ำจืด ร้อยละ ๔๔.๘ และเป็นพื้นที่น้ำเค็ม ร้อยละ ๕๕.๒ โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) แล้ว จำนวน ๑๕ แห่ง

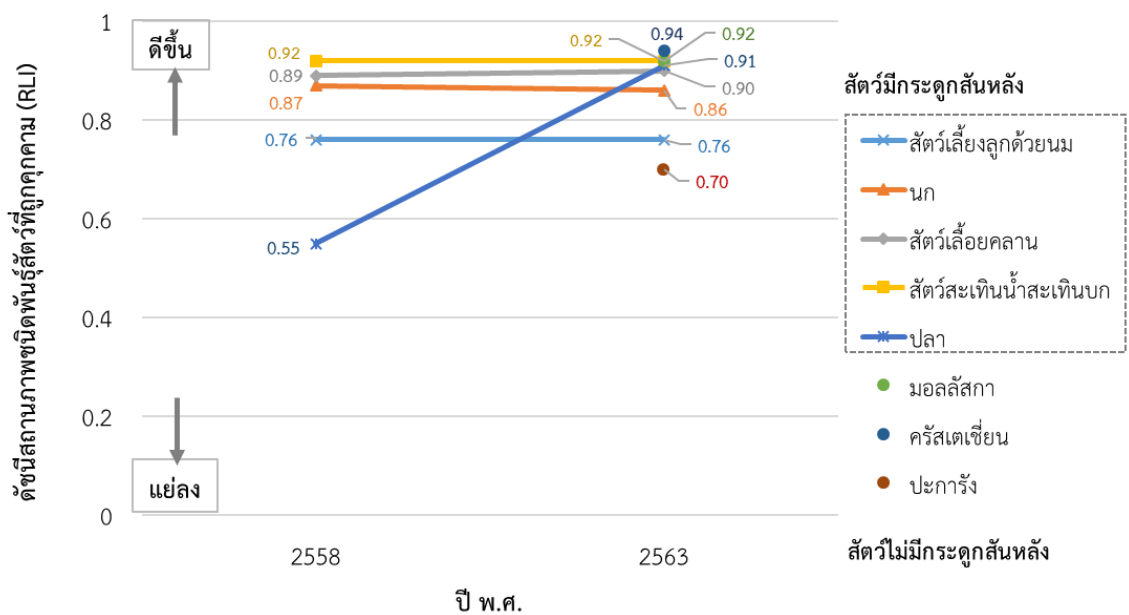
(๒) ความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต คาดว่าประเทศไทยมีชนิดพันธุ์พืช

ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ชนิด หรือประมาณร้อยละ ๘ ของพรรณพืชทั้งหมดบนโลก จากการศึกษาและสำรวจพรรณพืชของโครงการพรรณพฤกษชาติประเทศไทย (Flora of Thailand Project) ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบพืชมีท่อลำเลียงประมาณ ๑๒,๐๕๐ ชนิด (เฟิร์น จำนวน ๖๖๒ ชนิด พืชเมล็ดเปลือย จำนวน ๒๖ ชนิด พืชใบเลี้ยงเดี่ยว จำนวน ๓,๐๔๕ ชนิด และพืชใบเลี้ยงคู่ ๖,๓๕๘ ชนิด) และในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๓ มีรายงานการพบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทย จำนวน ๒๓๙ ชนิด นอกจากนี้ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการประเมินสถานภาพชนิดพันธุ์พืชของประเทศไทย สำหรับชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์หายาก และ ค.ศ. ๒๐๐๑ พบว่า มีชนิดพันธุ์พืชที่ได้รับการประเมินสถานภาพ ๑,๑๘๕ ชนิด โดยถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ๙๙๙ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) จำแนกเป็นชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable: VU) ๖๔๗ ชนิด (ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) พืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered: EN) ๒๕๙ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) และพืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) ๙๓ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๘ ของชนิดพันธุ์ที่จำแนกระบุแล้วทั้งหมด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓)

สำหรับความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลัง

๕ กลุ่ม (สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา) พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวน ๕,๐๐๕ ชนิด เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒๗๔ ชนิด โดยมีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ใกล้สูญพันธุ์ (EN) มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)) จำนวน ๖๗๖ ชนิด ได้แก่ กลุ่มสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ๑๒๒ ชนิด นก ๑๘๙ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๕๑ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๑๙ ชนิด และปลา ๒๙๕ ชนิด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามจำนวน ๕๖๙ ชนิด และจากการสำรวจสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังใน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖) พบชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๓๑ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗) สำหรับสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในประเทศไทย (กลุ่มมอลลัสกา กลุ่มครัสเตเชียน และกลุ่มปะการัง) ได้มีการประเมินใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวนรวม ๓,๒๐๓ ชนิด แบ่งเป็นกลุ่มมอลลัสกา ๒,๕๘๓ ชนิด (กลุ่มหมีก ๑๑๖ ชนิด กลุ่มหอยทะเล ๑,๕๐๔ ชนิด และกลุ่มหอยน้ำจืด ๙๖๓ ชนิด) กลุ่มครัสเตเชียน ๑๙๔ ชนิด และกลุ่มปะการัง ๔๒๖ ชนิด โดยเป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม รวม ๓๐๒ ชนิด ได้แก่ กลุ่มมอลลัสกา ๑๘๑ ชนิด กลุ่มครัสเตเชียน ๑๔ ชนิด และกลุ่มปะการัง ๑๐๗ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗) นอกจากนี้ ได้มีการประเมินดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index: RLI) กลุ่มสัตว์มีกระดูกสันหลังและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังมีค่า RLI เฉลี่ยเท่ากับ ๐.๘๗ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากที่สุดคือ กลุ่มสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม และเมื่อนำค่า RLI เฉลี่ยของ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาเปรียบเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๕๘ (รูปที่ ๒-๑) พบว่า ค่า RLI เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘ (จาก ๐.๘๐ เป็น ๐.๘๗) ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ลดลง ส่วนกลุ่มสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีค่า RLI เฉลี่ย เท่ากับ ๐.๘๕ แสดงว่าชนิดพันธุ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง (กลุ่มมอลลัสกา กลุ่มครัสเตเชียน และกลุ่มปะการัง) ของประเทศไทย มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ โดยปะการัง เป็นชนิดพันธุ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากที่สุด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

หมายเหตุ: - ค่า RLI มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 โดยค่า RLI มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง ชนิดพันธุ์นั้นมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ ในขณะที่ค่า RLI มีค่าเข้าใกล้ 0 จะหมายถึง ชนิดพันธุ์นั้นมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์สูง

รูปที่ ๒-๑ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม (RLI) พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

ในส่วนของ**จุลินทรีย์**ในประเทศไทย มีจำนวนมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ชนิด โดยในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓) มีรายงานการค้นพบจุลินทรีย์ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๙๘ ชนิด ประกอบด้วย ยีสต์ ๑๔ ชนิด ราเส้นสาย ๔๙ ชนิด เห็ด ๙ ชนิด แอคติโนมัยสีท ๒๒ ชนิด และแบคทีเรีย ๔ ชนิด และใน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖) พบจุลินทรีย์ชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๑๔ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

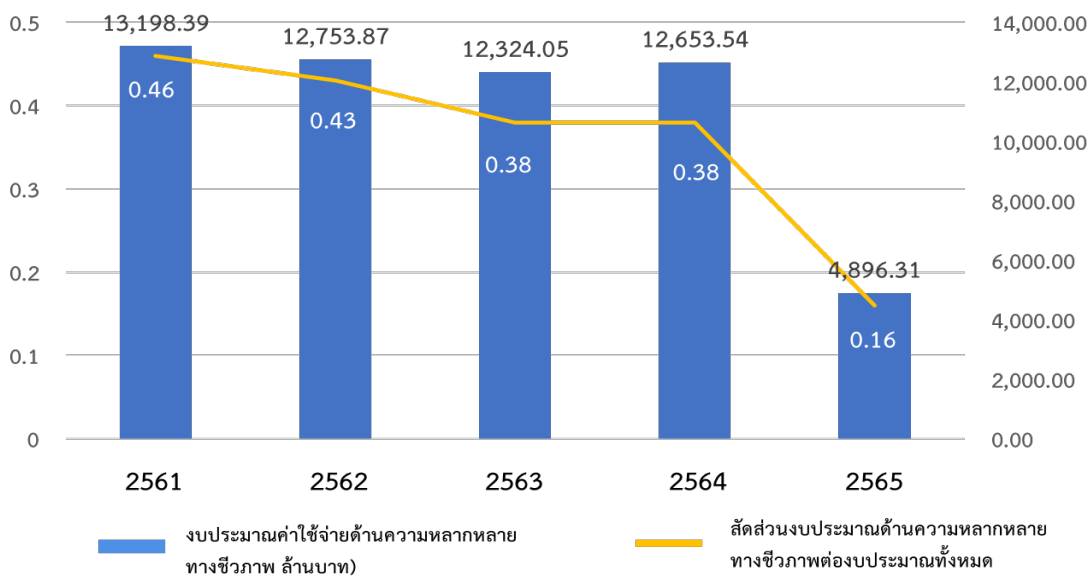
๓.๒) สถานการณ์ด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ประเมินช่องว่างขององค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศในประเทศไทย พบว่า มีช่องว่าง ๕ ประเด็น ในเรื่อง ๑) การศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าเศรษฐกิจของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและบริการนิเวศโดยเฉพาะทรัพยากรทะเลชายฝั่ง ๒) Biodiversity Resilience ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๓) การจัดการและควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ๔) องค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน และ ๕) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวทางวิถีหลักสามประการที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งมนุษย์โลกปัจจุบันกำลังเผชิญอยู่ โดยจะต้องมีการขับเคลื่อนงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศในประเด็นต่าง ๆ ที่จะช่วยปิดช่องว่างข้างต้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีโครงการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน ๒๐๖,๙๔๕,๒๖๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ ๑๙.๓๙

๓.๓) สถานการณ์ด้านเงินทุนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

จากรายงานการทบทวนรายจ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ และ พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗ (Biodiversity Expenditure Review of Thailand 2016-2021 and 2022-2024) ของโครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Finance Initiative: BIOFIN) ภายใต้โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) พบว่า เงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ ๕๕.๘๓ หมื่นล้านบาท เพื่อการอนุรักษ์และงานวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับงบประมาณแผ่นดิน จากร้อยละ ๐.๔๖-๐.๓๘ ของรายจ่ายภาครัฐระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ เหลือร้อยละ ๐.๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (รูปที่ ๒-๒) สำหรับแหล่งเงินทุนที่สำคัญมาจากภายนอกประเทศในรูปแบบความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Official Development Assistance: ODA) ซึ่งได้รับจัดสรรจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) และแหล่งเงินทุนอื่นที่มาจากภาคเอกชน และองค์กรนอกภาครัฐอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมการลงทุนที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อธรรมชาติ สามารถเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการสำคัญที่ลดช่องว่างทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ และสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยได้ในระยะยาว

รูปที่ ๒-๒ งบประมาณค่าใช้จ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

ที่มา: BIOFIN Thailand, 2024

๒.๑.๒ ภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคามต่อเนื่องเป็นเวลานานจากการใช้ประโยชน์และพึ่งพาทรัพยากรและสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติเพื่อการมุ่งพัฒนาประเทศโดยใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเกินศักยภาพ และไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ขาดการคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติจากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การถมพื้นที่ชุ่มน้ำ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การลักลอบเก็บหาพืชป่าและการล่าสัตว์ป่าเพื่อบริโภคและการค้า การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและแพร่กระจาย ภาวะมลพิษ รวมถึงสภาพอากาศแปรปรวนและภัยธรรมชาติที่ยังคงเป็นภัยคุกคามสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยต้องสูญเสียและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เสื่อมโทรมหรือไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรพืชและสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ลดลงหรือสูญพันธุ์ไป

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการขยายตัวของพื้นที่เกษตรและชุมชน ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มสูงขึ้น (พ.ศ. ๒๕๖๗ มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๓๗๒.๑๒ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยเฉลี่ยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๒๑ (ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าใน พ.ศ. ๒๕๔๓)) ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้น (พ.ศ. ๒๕๖๕ มีปริมาณขยะมูลฝอย ๒๕.๗๐ ล้านตัน อัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๑.๐๗ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๘๘ จาก พ.ศ. ๒๕๖๔) ส่งผลให้มีสัตว์ทะเลหายากเสียชีวิตที่มีสาเหตุหนึ่งมาจากขยะทะเล การใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศชัดเจนมากขึ้นจนส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ การดำรงอยู่ของมนุษย์ทั้งในเรื่องการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และความมั่นคงทางอาหาร ปัจจัยเหล่านี้ยังส่งผลให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรมทั้งบนบกและทะเล และนำไปสู่การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้นส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศลดลง เนื่องจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นจะเบียดเบียนชนิดพันธุ์ท้องถิ่นด้วยการแก่งแย่งแทนที่ กินสิ่งมีชีวิตท้องถิ่น หรืออาจเป็นปรสิต พาหะนำโรค ทำให้ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นลดอัตราการเติบโต ลดจำนวนประชากรลงจนสูญพันธุ์จากพื้นที่ไป หรือเกิดการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ท้องถิ่นเกิดเป็นพันธุ์ผสม ผลกระทบจากการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่สำคัญคือ ผลกระทบต่อระบบนิเวศซึ่งทำให้สังคมของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไป และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ส่งผลให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่เดิมสูญเสียไป รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิตทางการเกษตร การประมง การเพาะเลี้ยงพืชและสัตว์ เกิดการขาดแคลนพืชอาหาร ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารลดลง ประเทศไทยได้จัดทำมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับมาตรการดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ทำให้เกิดการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยจากการบุกรุกพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ การทำเหมืองแร่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่แม้จะมีการฟื้นฟู ในภายหลังสิ้นสุดกิจการ แต่ยากที่จะทำให้ระบบนิเวศฟื้นคืนกลับมา และรวมถึงการเกิดไฟป่าที่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การใช้ทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการค้า หรือการใช้ประโยชน์ มากจนเกินศักยภาพ โดยเฉพาะการประมงซึ่งมีการใช้เครื่องมือไม่เหมาะสม มีผลต่อการทำลายหรือทำให้ ชนิดพันธุ์ในระบบนิเวศลดจำนวนลง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นภัยคุกคามสำคัญที่มีต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ

๒.๒ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับนานาชาติ

๒.๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD)

มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ (๑) เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (๒) เพื่อใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และ (๓) เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้ จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ปัจจุบันมีประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ๑๙๖ ประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศภาคีอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้ ยังมีพิธีสารคาร์ตาเฮนา ว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Cartagena Protocol on Biosafety) ที่ให้ความสำคัญกับการดูแล และการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Nagoya Protocol on Access and Benefit-Sharing) ที่กำหนดกรอบงานตามกฎหมายที่สร้างความชัดเจนให้กับผู้ใช้และผู้ให้ทรัพยากร

๒.๒.๒ อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

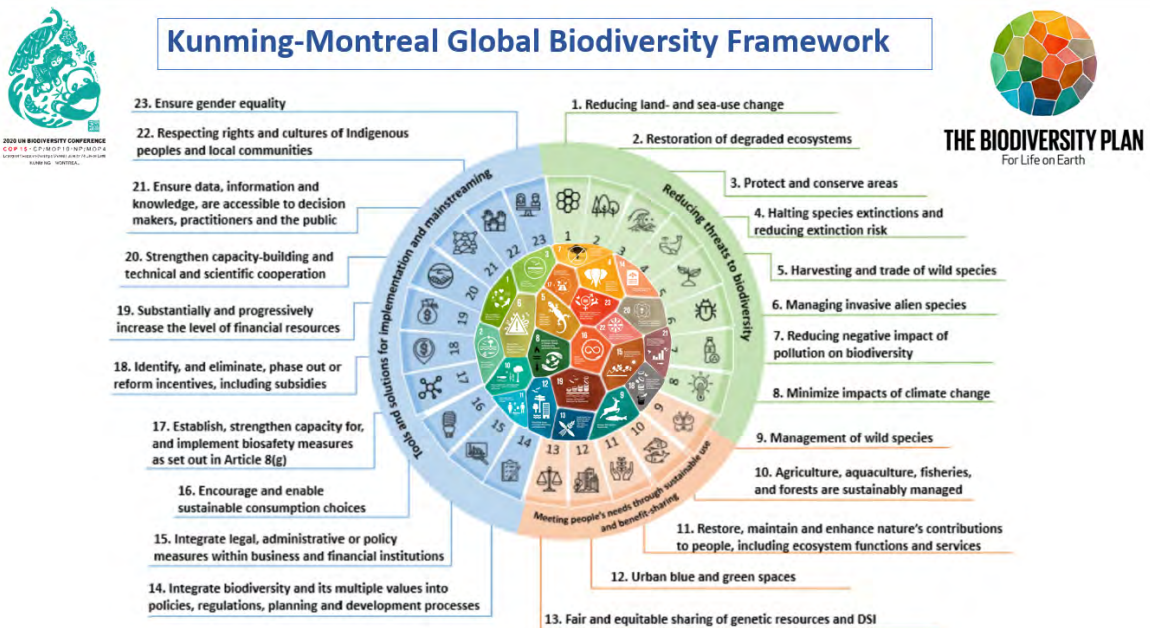
อนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ ได้แก่ **อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ** (Ramsar Convention) เพื่อการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัย ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเน้นการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุก ๆ ด้าน **อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์** (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เพื่อคุ้มครองสัตว์ป่า และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือถูกคุกคามจนส่งผลให้มีปริมาณลดลงจนเป็นเหตุให้สูญพันธุ์ ด้วยการจัดการ การค้าพืชป่าและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ระหว่างประเทศ **อนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่น** (Convention on Migratory Species: CMS) เพื่อการอนุรักษ์ทั้งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าบนบก ในทะเลและ นกที่อพยพย้ายถิ่น **กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เพื่อรักษาความเข้มข้นของระดับ ก๊าซเรือนกระจก ไม่ให้กระทบต่อการผลิตอาหารและการพัฒนาที่ยั่งยืน **อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้าน การแปรสภาพเป็นทะเลทราย** (United Nations Convention to Combat Desertification: UNCCD) เพื่อปรับปรุงสภาพของระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบต่อการแปรสภาพเป็นทะเลทราย/ความเสื่อมโทรม

ของที่ดิน ด้วยการส่งเสริมการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชากรที่ได้รับผลกระทบ บรรเทา ปรับตัวและจัดการผลกระทบจากภัยแล้ง เพื่อความสามารถในการรับมือและฟื้นตัวของประชากรและระบบนิเวศที่เปราะบาง

๒.๒.๓ กรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework: KM-GBF)

เป็นกลยุทธ์การดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเร่งดำเนินการในการหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์การมีชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างผสมกลมกลืนและสมดุล ภายในปี ค.ศ. ๒๐๕๐ โดยประชาชนเห็นถึงคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ อนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ดำรงรักษาบริการจากระบบนิเวศ เพื่อโลกที่อุดมสมบูรณ์ และสร้างประโยชน์แก่ประชาชนอย่างยั่งยืน กรอบงานฯ ประกอบด้วย ๔ เป้าประสงค์หลัก สำหรับปี ค.ศ. ๒๐๕๐ ได้แก่ เป้าประสงค์ A ดำรงรักษา พันธุ์ระบบนิเวศ และเพิ่มพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่ที่มีมาตรการดูแลความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ B ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ เป้าประสงค์ C การแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน และเป้าประสงค์ D การเพิ่มทรัพยากรทางการเงินเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และได้กำหนดเป้าหมายจำนวน ๒๓ เป้าหมาย ซึ่งแบ่งเป็น ๓ กลุ่มหลัก เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ ค.ศ. ๒๐๓๐ ได้แก่ (๑) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการลดภัยคุกคามที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน ๘ เป้าหมาย (๒) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อความต้องการของประชาชน จำนวน ๕ เป้าหมาย และ (๓) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเครื่องมือและแนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับการดำเนินงานและการบูรณาการ จำนวน ๑๐ เป้าหมาย (รูปที่ ๒-๓) ดังนี้

รูปที่ ๒-๓ เป้าหมายของกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

กลุ่มที่ ๑ การลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ มี ๘ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑ จัดทำแผนความหลากหลายทางชีวภาพเชิงพื้นที่ เพื่อลดการสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบนบกและในทะเล

เป้าหมายที่ ๒ พื้นฟูระบบนิเวศบนบก แหล่งน้ำในแผ่นดิน ทะเลและชายฝั่ง อย่างน้อยร้อยละ ๓๐

เป้าหมายที่ ๓ เพิ่มพื้นที่คุ้มครองทั้งบนบก แหล่งน้ำในแผ่นดิน ทะเลและชายฝั่ง และพื้นที่ที่มีมาตรการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพอื่น ๆ อย่างน้อยร้อยละ ๓๐

เป้าหมายที่ ๔ พื้นฟูและอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม เพื่อหยุดยั้งการสูญพันธุ์ที่เกิดจากมนุษย์และลดความเสี่ยงในการสูญพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญ

เป้าหมายที่ ๕ ลดการใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ในธรรมชาติ

เป้าหมายที่ ๖ ป้องกัน ควบคุม กำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน หรือลดการนำเข้าอย่างน้อยร้อยละ ๕๐

เป้าหมายที่ ๗ ลดมลพิษ ขยะพลาสติก ธาตุอาหารส่วนเกิน สารกำจัดศัตรูพืชอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง

เป้าหมายที่ ๘ ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยใช้วิถีทางธรรมชาติและวิถีทางระบบนิเวศ

กลุ่มที่ ๒ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มี ๕ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๙ จัดการชนิดพันธุ์ในธรรมชาติเพื่อสร้างผลผลิต การบริการ และใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๐ บริหารจัดการพื้นที่เกษตร ประมง และป่าไม้ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ ๑๑ ดูแลรักษาระบบนิเวศเพื่อใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๒ เพิ่มพื้นที่สีเขียวและแหล่งน้ำในเมือง

เป้าหมายที่ ๑๓ ส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

กลุ่มที่ ๓ เครื่องมือการแก้ปัญหาการดำเนินงาน และการผลักดันให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นกระแสหลัก มี ๑๐ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑๔ บูรณาการมูลค่าความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่นโยบาย กฎหมาย แผนโครงการพัฒนา

เป้าหมายที่ ๑๕ มีมาตรการส่งเสริมติดตามการดำเนินงานของภาคธุรกิจและสถาบันการเงินที่ส่งผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๖ เพิ่มทางเลือกในการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ ๑๗ ป้องกัน จัดการ ควบคุมผลกระทบทางลบจากเทคโนโลยีชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๘ ขจัดแรงจูงใจและเงินอุดหนุนที่ส่งผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๙ เพิ่มแหล่งเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

เป้าหมายที่ ๒๐ เสริมสร้างสมรรถนะ ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ

เป้าหมายที่ ๒๑ มีข้อมูลเพียงพอในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการ

เป้าหมายที่ ๒๒ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

เป้าหมายที่ ๒๓ สนับสนุนสิทธิสตรีและเด็ก และคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศในการดำเนินงาน

๒.๓ นโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ

ในประเทศไทยมีนโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพอยู่หลายฉบับ โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน สมดุล และฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล และประเด็นการเกษตร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) มีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ในเป้าหมายที่ ๒ การอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

สำหรับนโยบายรัฐบาล (นางสาวแพทองธาร ชินวัตร วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๗) กำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ คือ การให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาสมดุลของระบบนิเวศท้องถิ่น เพื่อให้เป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิต และเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รัฐบาลจะสร้างการมีส่วนร่วมในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการแก้ปัญหา PM_{2.5} และการบริหารจัดการน้ำที่จะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลจะจัดการกับปัญหาการลักลอบกำจัดหรือฝังกลบกากอุตสาหกรรม/ของเสียอันตรายด้วยความเข้มงวด และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

นอกจากนี้ ยังมีนโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ อาทิ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ แผนแม่บทว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓) (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติ ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

๒.๔ ข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗) ได้เสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพใน ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๔.๑ ด้านการลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

โดยการป้องกันและลดการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย ด้วยการใช้มาตรการทางการผังเมือง และจัดทำแนวเขตที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้เป็นระบบเดียวกันและมีความชัดเจน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ การกำหนดพื้นที่เพื่อ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ๆ ให้มีความชัดเจน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดเงื่อนไขในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ทบทวนและจัดทำแนวเขตที่ดินป่าไม้ให้มีความชัดเจน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและการทับซ้อน กับที่ดินทำกิน ส่งเสริมการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตรและพื้นที่สีเขียวในเมือง ด้วยพื้นที่ศาสนสถาน ผลักดันนโยบายและมาตรการการจัดการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวนอกเขตอนุรักษ์ อย่างมีส่วนร่วม จัดทำแนวทางและมาตรการในการดูแลและจัดการพื้นที่บริเวณเขาหินปูนซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ ของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่นที่มีความเสี่ยงต่อการถูกคุกคาม **การป้องกันและลดภาวะมลพิษ** โดยการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและการบริการ ในการผลิตสินค้าและ ให้บริการโดยการวางแผนและออกแบบที่คำนึงถึงการเกิดขยะหลังการบริโภคให้น้อยที่สุด แสวงหาทางเลือก ในการใช้สารทดแทนหรือพืชทดแทน พร้อมสนับสนุนให้เกิดการลดใช้สารเคมีในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพิ่มศักยภาพการจัดการอุบัติเหตุทางทะเลและการรั่วไหลของน้ำมันแก่หน่วยงานท้องถิ่น ชาวประมง และ เครือข่ายในบริเวณชายฝั่งทะเล **การควบคุมและกำกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม** โดยการกำกับดูแลการใช้เครื่องมือประมงอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการคุ้มครองสัตว์น้ำ ควบคุมการประมงพาณิชย์ ไม่ให้ทำการประมงมากจนส่งผลกระทบต่อทรัพยากร เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและ เครือข่ายป้องกันการค้าพืชป่าและสัตว์ป่า การจำกัดจำนวนและช่วงฤดูการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว **การควบคุมและจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน** โดยการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและผลกระทบ จากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน สนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดและจัดทำ เส้นทาง การแพร่ระบาด เพื่อใช้มาตรการเฝ้าระวัง ควบคุม และจัดการได้อย่างเหมาะสม **การลดผลกระทบ จากความแปรปรวนของสภาพอากาศและภัยธรรมชาติ** โดยการวางแผนจัดการอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยง การเพิ่มกลไกการบริหารจัดการอุทกภัยในระดับชุมชน การส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นและใช้น้ำน้อย ศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาสายพันธุ์ที่มีความทนทานเหมาะสมกับสภาพอากาศ โดยเฉพาะพืชทนแล้ง

๒.๔.๒ ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

โดยการสำรวจชนิดพันธุ์และพัฒนาาระบบการประเมินสถานภาพของสิ่งมีชีวิต ผลักดัน ให้มีงบประมาณสนับสนุนแผนงานหรือกลุ่มโครงการเพื่อศึกษา สำรวจชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในแต่ละปี พัฒนาระบบการประเมินสถานภาพการถูกคุกคามของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ให้เป็นระบบเดียวกัน ทั้งประเทศและเป็นปัจจุบัน **การกำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความสำคัญซึ่งมีความเสี่ยง จะวิกฤตหรืออยู่ในภาวะวิกฤต** โดยการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว **การอนุรักษ์ ชนิดพันธุ์และพันธุ์กรรมสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญ ทั้งในแหล่งกำเนิดและนอกแหล่งกำเนิด** โดยการ ให้ความสำคัญต่อเมล็ดเชื้อพันธุ์ของชนิดพันธุ์สำคัญ ส่งเสริมการเพาะขยายพันธุ์และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ ในแหล่งกำเนิด หรือนำชนิดพันธุ์ไปอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย แล้วนำกลับไปขยายในแหล่งกำเนิด และสนับสนุน ให้มีชุดโครงการฟื้นฟูประชากรพืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม **การส่งเสริมรูปแบบการผลิตสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยสนับสนุนและผลักดันให้เกิด รูปแบบการผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม **การศึกษาวินิจฉัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลาย ทางชีวภาพ** เพื่อลดช่องว่างของข้อมูลและให้มีองค์ความรู้เพียงพอในการนำไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการ

ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรมอย่างเหมาะสม โดยการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบนิเวศต่าง ๆ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ศึกษาตัวบ่งชี้ความสมบูรณ์ของแต่ละระบบนิเวศและจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามผล และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพการจัดการในระดับพื้นที่ โดยให้ความสำคัญแก่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดและได้รับประโยชน์โดยตรงจากระบบนิเวศ มีการสั่งสมและถ่ายทอดภูมิปัญญาในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากชนิดพันธุ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๒.๔.๓ ด้านการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

โดยการพัฒนาระบบข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ และการสนับสนุนการติดตามประเมินผลขยายฐานข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพในด้านต่าง ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูล การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ ในการจัดการภัยคุกคาม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การพัฒนาเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับสถานการณ์และให้มีการจัดทำฐานข้อมูลรองรับการประเมินผลในอนาคต การพัฒนากลไกความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความคาบเกี่ยว โดยมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบชัดเจน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดสรรงบประมาณดำเนินงานให้มีความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับการประเมินว่ามีความสำคัญและอยู่ในภาวะวิกฤต การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังและการติดตามสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการเฝ้าระวังด้านไฟป่า การเผาในพื้นที่โล่ง การติดตามข้อมูลสภาพอากาศ การจำลองรูปแบบสถานะสิ่งแวดล้อม การติดตามข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างทันทั่วถึง การปรับใช้เครื่องมือประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผนหรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล การใช้เครื่องมือมุ่งใจเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยพิจารณาใช้เครื่องมือที่หลากหลายทั้งทางเศรษฐศาสตร์และเครื่องมืออื่น ๆ สำหรับส่งเสริมภาคธุรกิจ เอกชนและอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ เป็นแผนที่ใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๕ เป้าหมาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ มีหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวข้องประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา/วิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น สำหรับหน่วยงานภาครัฐนั้น มีหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังมีกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี

จากการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ พบว่า มีการดำเนินงานโครงการมากที่สุด ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ รองลงมา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ตามลำดับ โดยประเด็นที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๒๕ เป้าหมาย ๓๒ ตัวชี้วัด พบว่า ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด มีเป้าหมายที่บรรลุผลการประเมิน (ระดับ ๔-๕) จำนวน ๒๑ เป้าหมาย และมีเป้าหมายซึ่งมีความก้าวหน้าแต่ยังบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๔ เป้าหมาย (รูปที่ ๓-๑) ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้มีความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดทำแผนฉบับถัดไป

สรุปผลการประเมินเป้าหมาย

รูปที่ ๓-๑ สรุปผลการประเมินเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕

สำหรับเป้าหมายที่ความก้าวหน้าแต่มีแนวโน้มจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลาที่กำหนดประกอบไปด้วย

เป้าหมายที่ ๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีความรู้พื้นฐานเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

จากการสำรวจความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาคการศึกษา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาคมวิจัย พบว่า ไม่มีภาคส่วนใดที่มีคะแนนจากการสำรวจอยู่ในระดับดี มากกว่าร้อยละ ๖๐ โดยส่วนใหญ่คะแนนจะอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่คะแนนในส่วนการสำรวจความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พบว่า มีเพียงภาครัฐที่มีคะแนนจากการสำรวจอยู่ในระดับดี (มากกว่าร้อยละ ๖๐) โดยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความตระหนักถึงผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ประโยชน์จากการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในแต่ละกลุ่มเป้าหมายจะมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในประเด็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

แนวทางในการสร้างความรู้และความตระหนักที่เหมาะสมกับภาคส่วนต่าง ๆ มีดังนี้

- ๑) สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ หรือ ประชาชนชาวบ้านให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคการศึกษา เพื่อลดปัญหาด้านขีดจำกัดของผู้สอน และเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้กับผู้เรียน
- ๒) การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น ประโยชน์ที่จะได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพ ความตระหนักถึงผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ประโยชน์จากการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น
- ๓) การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคและวิชาการที่สนับสนุนให้การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้นให้กับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการนำนโยบายและแผนด้านความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่การปฏิบัติ เช่น ความปลอดภัยทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางชีวภาพ รวมถึงบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และการดูแลพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นต้น
- ๔) การสร้างความตระหนักให้แก่ภาคเอกชน เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมทั้งแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการผนวกไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ปัจจุบันมีการนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพไปจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ รวมถึงมีการจัดการเรียนการสอนในบางหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของภาคการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง มีเพียงบางพื้นที่ที่มีคะแนนอยู่ในระดับดี

แนวทางการผนวกเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในหลักสูตรของสถานศึกษา มีดังนี้

- ๑) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพแก่ครูผู้สอน เพื่อจะได้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความรู้ความเข้าใจนอกห้องเรียน รวมถึงการเชิญผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน
- ๒) ในระดับอุดมศึกษา ให้มีการนำเอากรณีศึกษาต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้ลองทำการวิเคราะห์ร่วมกันจะทำให้สามารถเห็นถึงบริบทหรือปัญหาและการจัดการได้ชัดเจนขึ้น ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแนวทางในการจัดการ เพื่อที่จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพในอนาคต

เป้าหมายที่ ๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีกลไกทางการเงินในการขับเคลื่อนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กลไกทางการเงินที่สนับสนุนการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศ ได้แก่ กองทุนสิ่งแวดล้อม ธนาकारต้นไม้ ตราสารหนี้สีเขียว หรือ Green Bond มาตรการจ่ายค่าตอบแทน การให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) นอกจากนี้ ยังมีกลไกทางการเงิน อื่น ๆ ซึ่งยังไม่แพร่หลายนัก เช่น การลดหย่อนภาษีให้กับภาคธุรกิจที่มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ หรือการดำเนินกิจกรรมด้านอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน หรือกลไก ทางการคลัง เช่น พันธบัตรป่าไม้ เป็นต้น

แนวทางการส่งเสริมกลไกทางการเงินเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ มีดังนี้

- ๑) การหาช่องทางการสนับสนุนเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ และเผยแพร่กลไกทางการเงิน ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนได้มีการรับรู้และเข้าใจ มีการสนับสนุนให้สามารถเข้าถึง แหล่งเงินทุนและกลไกทางการเงินต่าง ๆ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมที่เชื่อมโยง กับด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒) การขับเคลื่อนมาตรการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (PES) ให้มีการขยาย ไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงหรือปรับใช้รูปแบบการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้ง การเตรียมความพร้อมในการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการใช้ PES สำหรับการดูแลรักษา พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะกิจการด้านการท่องเที่ยว กิจการที่ได้รับ ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ อาทิ การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น

เป้าหมายที่ ๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ บูรณาการกลไกเพื่อบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปัน ผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

กลไกการบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรม ครอบคลุมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลทรัพยากร การศึกษาวิจัย โดยมีกฎระเบียบ กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้จัดทำและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีการส่งมอบข้อมูลและผลงานให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ รวมทั้งการจัดทำข้อตกลงหากมี การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางการค้า และข้อตกลงในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและประโยชน์ ที่เกิดขึ้น

แนวทางการบูรณาการกลไกเพื่อการบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรม มีดังนี้

- ๑) การบูรณาการความร่วมมือร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การพิจารณาอำนาจในการอนุมัติและ อนุญาต พิจารณาความสอดคล้องของกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ และพิจารณาให้มีการเชื่อมโยง ข้อมูล เพื่อรวบรวมสาระสำคัญของการเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลของประเทศ
- ๒) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อความเป็นเอกภาพ ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และ ติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อลดความซ้ำซ้อนและ ความไม่สอดคล้องของกฎหมายที่มีอยู่

อย่างไรก็ตาม การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายควรต้องมีการสนับสนุนการดำเนินงานในแนวทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คนรุ่นใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่น นักการเมือง ครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษา เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยใช้รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อออนไลน์และการสื่อสารแบบสองทาง คลิปวิดีโอสำหรับเด็กนักเรียน เป็นต้น ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อบูรณาการแผนและงบประมาณ รวมถึงการทำงานร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักและการผนวกไว้ในนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และร่วมกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสะดวกในการนำเข้าและสืบค้นข้อมูล และสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๔

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมตคณະรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๔.๑ แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุลงบ ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายและควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่กำหนดให้มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ (ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๒๕๖๑)

๔.๒ แผนระดับที่ ๒

๔.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน กำหนดเป้าหมาย คือ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และกำหนดตัวชี้วัด คือ อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอยู่ในระดับต่ำกว่า ๒๐ ประเทศแรกของโลก ในปี ๒๕๘๐ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยควบคู่กับการลดภัยคุกคามต่อพื้นที่ ชนิดสัตว์ป่า และพืชเฉพาะถิ่น ป้องกันและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วนให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึง รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดยการบริหารจัดการขยะและของเสียที่ปล่อยลงสู่ทะเลทั้งระบบ ฟื้นฟูและรักษาป่าชายเลนของประเทศ และลดปริมาณของเสียโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ลงสู่ทะเล รักษาระบบนิเวศทางทะเลและสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ที่สำคัญ ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยรักษาแนวปะการังที่สำคัญและรักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อการประมงและสัตว์ทะเลหายาก ตลอดจนรักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก

และเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

๒) ประเด็นการเกษตร กำหนดเป้าหมาย คือ ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น แผนย่อยเกษตรชีวภาพ โดยการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพที่ค้ำึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

กำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักการและแนวคิด ๔ ประการ ได้แก่ ๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” ๓) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และ ๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน ๕ ประการ ประกอบด้วย ๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน และ ๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ และได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ หมุดหมาย แบ่งออกเป็น ๔ มิติ เพื่อถ่ายทอดและขับเคลื่อนเป้าหมายหลักไปสู่การปฏิบัติที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถผลักดันการดำเนินงานให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

เป้าหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ในเป้าหมายที่ ๒ การอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดประกอบด้วย (๑) คะแนนดัชนีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ติดอันดับ ๑ ใน ๓ ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่า ๕๕ คะแนน ในปี ๒๕๗๐ และ (๒) พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น โดยเป็นป่าไม้ธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒ ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี ๒๕๗๐ มีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๓ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและขีดความสามารถในการฟื้นตัว สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ดำเนินการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๓ บริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก้ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนด

การใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ ๕ การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๑ สร้างความตระหนักรู้ให้เกิดในสังคม ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล ส่งเสริมการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก ทักษะคิดแก้ปัญหาทุกภาคส่วนให้คำนึงถึงความสำคัญของการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เร่งผลักดันให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทุกภาคส่วน ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๖ ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งเสริมแนวคิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับชุมชน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดการพัฒนาสินค้าและบริการจากนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ และรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน

๔.๒.๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กลยุทธ์หลักที่ ๒ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งกำหนดกลยุทธ์ย่อย ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๑ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคทะเลอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการท่องเที่ยว การประมง การพาณิชย์นาวี และการขุดเจาะหรือสำรวจแหล่งพลังงานใต้ทะเล กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการประมงและการเพาะเลี้ยงทางทะเลอย่างถูกกฎหมายและยั่งยืน เพื่อรักษาสมดุลของทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งอนุรักษ์ ป่าชายเลนและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเลและชายฝั่ง กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล เพื่อรักษาระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งพื้นที่การใช้ประโยชน์จากทะเลและชายฝั่ง และกลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนบริเวณชายฝั่งและเกาะแก่งสามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทะเลได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๖)

๔.๒.๔ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๖ เรื่อง ได้แก่ ๑) ทรัพยากรทางบก ๒) ทรัพยากรน้ำ ๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ ๕) สิ่งแวดล้อม และ ๖) ระบบบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีการดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ สำหรับสาระสำคัญของประเด็นปฏิรูปในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพมี ๖ เรื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ดังนี้

๑) ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด และจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นกฎหมายหลักของประเทศครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญ อาทิ การจัดการชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ความปลอดภัยทางชีวภาพ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ

๒) ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการปฏิรูประบบวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ และเศรษฐศาสตร์ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้ง จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อดูแลและกำหนดนโยบายการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อให้หน่วยงานและชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพ และนำไปใช้ประโยชน์สำหรับต่อยอดสร้างองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการตรวจสอบล้ากลับใช้ประโยชน์ โดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๔) ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน โดยการบูรณาการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระรัตนราชสุตาสยามบรมราชกุมารี ให้เกิดการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชาและแนวทางพระราชรั้ว รวมทั้งขยายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ

๕) ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ตั้งแต่การศึกษา การวิจัยพื้นฐานและเชิงลึก รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง และการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและการให้บุคลากรเข้ามาอยู่ในระบบโดยมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ กำหนดอัตราค่าจ้างและเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน

๖) ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพิ่มมูลค่าของทรัพยากรชีวภาพ ก้าวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ภายใต้ Thailand 4.0 เพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ/กลไก/แนวทางการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในทุกภาคส่วน มีมาตรการกลไกทางเศรษฐกิจและแรงผลักดันให้เกิดแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ

๔.๓ แผนระดับที่ ๓

๔.๓.๑ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐

กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุลและยั่งยืน และเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการนำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐ ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุด เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมดุลและยั่งยืน ประกอบด้วย ๔ นโยบายหลัก คือ นโยบายที่ ๑ จัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงเพื่อความสมดุล

เป็นธรรม และยั่งยืน นโยบายที่ ๒ สร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน นโยบายที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายที่ ๔ สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนโยบายหลักที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ นโยบายที่ ๑ เป้าประสงค์ของนโยบาย คือ มีทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ และคงความสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน โดยสงวนและอนุรักษ์พื้นที่ที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงไว้เพื่อให้มีระบบนิเวศที่สมดุลต่อไป รวมถึงจัดให้มีระบบการเข้าถึง แบ่งปันและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม โดยจำกัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เกินอัตราการฟื้นฟูของทรัพยากรเพื่อความยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

๔.๓.๒ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยประเด็นนโยบายหลัก ๔ ด้าน คือ ประเด็นนโยบายด้านที่ ๑ การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ โดยมีการผนวกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในแนวทางการพัฒนาหลักที่ ๓ การอนุรักษ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่า เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประเด็นนโยบายด้านที่ ๒ การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นนโยบายด้านที่ ๓ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประเด็นนโยบายด้านที่ ๔ การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, ๒๕๖๖)

๔.๓.๓ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีสาระสำคัญมุ่งเน้นการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งในมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวมเพื่อปกป้อง รักษา และเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างรอบด้าน โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแสวงประโยชน์จากทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๖)

๔.๓.๔ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ทรัพยากรมั่งคั่ง สิ่งแวดล้อมปลอดภัยด้วยการบริหารจัดการข้ามมิติแบบองค์รวม ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ๑๓ กลยุทธ์ ๓๓ ตัวชี้วัด โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้เติบโต และมีความเป็นธรรมบนสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติ มีเป้าหมายเพื่อให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริม ทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล

เป็นธรรมและเกิดความมั่นคง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) การอนุรักษ์ ป่าฝน และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ (๒) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน มี ๕ ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพโดยตรง คือ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ สัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่า ร้อยละ ๔๕ โดยเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒ ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ดัชนีบัญชีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคามในบริบทของประเทศไทย (Thailand Red List Index) (๐-๑) และตัวชี้วัดที่ ๑.๕ จำนวนกลไกทางการเงินและโครงการภายใต้กลไกทางการเงินที่สนับสนุนในการอนุรักษ์ป่าฝนและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเลเพื่อการพัฒนาศักยภาพการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) การอนุรักษ์ ป่าฝน และใช้ประโยชน์ทรัพยากรและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งให้มีความสมบูรณ์ และ (๒) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน มี ๖ ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพโดยตรง คือ ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ พื้นที่ที่ได้รับการผลักดันเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ พื้นที่ปะการังสมบูรณ์คงสภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ และตัวชี้วัดที่ ๒.๕ พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๕)

๔.๓.๕ (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอุดมสมบูรณ์ สร้างสมดุลการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม โดยมีแผนย่อยจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) อนุรักษ์ คุ้มครอง ป่าฝน ป้องกันทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (๒) ส่งเสริม สนับสนุนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน (๓) เสริมสร้างประสิทธิภาพเครื่องมือและกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแบบบูรณาการ (๔) พัฒนาการบริหารจัดการการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (๕) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๗)

๔.๓.๖ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การอนุรักษ์ ป่าฝน จัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม ๒) การสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value creation) ให้กับทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม และ ๓) การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง สำหรับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องคือ ลดการใช้ทรัพยากรลง ๑ ใน ๔ จากปัจจุบัน และเพิ่มพื้นที่ป่าไม่น้อยกว่า ๓.๒ ล้านไร่ ยุทธศาสตร์

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

๔.๓.๗ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓)

เป็นกรอบนโยบายในการกำหนดทิศทางของประเทศให้มุ่งสู่การมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีการเติบโตแบบปล่อยคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ ประกอบด้วย ๓ แนวทาง ได้แก่ (๑) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๒) การลดก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และ (๓) การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยได้มีการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางของประเทศในการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแผนและยุทธศาสตร์ในรายสาขาและในเชิงพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสาขาสำคัญ ๖ สาขา ได้แก่ (๑) การจัดการน้ำ (๒) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (๓) การท่องเที่ยว (๔) สาธารณสุข (๕) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (๖) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ โดยในสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีเป้าหมายคือบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้มีการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (Thailand's National Adaptation: NAP) เพื่อเป็นกรอบแนวทางของประเทศในการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการวางแผนในรายสาขาและในเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินงานด้านสภาพอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่สอดคล้องในระดับแผนงาน การดำเนินการในระดับพื้นที่ และแนวทางปฏิบัติงานที่นำแนวคิดการแก้ปัญหาจากธรรมชาติ (Nature-based solutions) และ/หรือแนวทางตามระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) มาดำเนินการ โดยเฉพาะในด้านการจัดการน้ำและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

๔.๓.๘ แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๕ แผนงาน ๑๔ แผนงานสำคัญ เพื่อเป็นการกำหนดและกำกับทิศทางเป้าหมายและการจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำหรับ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ จากข้อมูลของแผนงานสำคัญตามจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (Flagship) ในแผนงานและแผนงานย่อย มีการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาท้าทาย และปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วยแผนงานสำคัญตามจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (Flagship) ๓ แผนงาน แผนงาน ๙ แผนงาน และแผนงานย่อย ๒๔ แผนงาน โดยเฉพาะแผนงาน P15 การพัฒนาและเร่งแก้ไขปัญหาระบบนิเวศ

และสิ่งแวดล้อมด้านนิเวศเกษตร (น้ำ ป่าไม้ ที่ดิน) ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านนิเวศและมลพิษ ในภาคอุตสาหกรรม การยกระดับการใช้ทรัพยากรและวัสดุเหลือใช้ เพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืนในชุมชนและ พื้นที่ การพัฒนาต้นแบบเครือข่ายอาสาสมัครที่ซื่อสัตย์ ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ๒๕๖๕)

๔.๓.๙ แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี

พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ คือ ระบบนิเวศมั่นคงเพื่อประชาชนใช้ประโยชน์อย่างมั่งคั่งและ ยั่งยืน ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ในอนาคต (๒) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล (๓) สร้างความสมดุลและ ยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ (๔) ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี และ (๕) เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๔)

๔.๓.๑๐ แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ

จากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพบนฐานข้อมูลความหลากหลาย ทางชีวภาพ องค์ความรู้ นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา ควบคู่การอนุรักษ์และแบ่งปันผลประโยชน์ กำหนด วิสัยทัศน์ไว้ว่า พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพด้วยกลไกการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๔ แผนงาน คือ แผนงานที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน และ ภาคธุรกิจตามแนวทาง BEDO-BCG เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แผนงานที่ ๒ พัฒนาฐานข้อมูล องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปกป้อง ค้ำครอง เผยแพร่ และใช้ประโยชน์ แผนงานที่ ๓ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนงานที่ ๔ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพรองรับวิถีใหม่ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน), ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๕

แนวคิด วิธีการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายระดับชาติ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๕.๑ การประเมินสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยที่ผ่านมาได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดผ่านกรอบ DPSIR (ปัจจัยขับเคลื่อน ความกดดัน สถานะผลกระทบ การตอบสนอง) ปัจจัยขับเคลื่อนหลักประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ การเติบโตของประชากร การค้าโลก ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัจจัยทางนโยบายและการบริหาร กฎหมาย ข้อจำกัดทางการเงิน และความรู้และนวัตกรรมที่จำกัด

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงเป็น**ปัจจัยขับเคลื่อน** (drivers) ที่สำคัญ การขยายตัวของเมือง โครงการโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การเพิ่มการผลิตทางการเกษตร และกิจกรรมทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภูมิทัศน์ที่เป็นธรรมชาติ ระบบนิเวศต่าง ๆ รวมถึงการเติบโตของประชากรมากขึ้น ยิ่งทำให้ความกดดันเหล่านี้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความต้องการที่ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดการบุกรุกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ โดยกิจกรรมของมนุษย์ การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยและความต้องการในตลาดโลก มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ไม้ และสัตว์ป่า นอกจากนี้ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในการแสวงหาทรัพยากรชีวภาพยังทำให้เกิดการใช้ประโยชน์เกินศักยภาพ เช่น วิธีการประมงที่พัฒนาขึ้นและวิธีการเกษตรที่ทันสมัย เป็นต้น

นอกจากปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนโดยตรงแล้ว ยังมีปัจจัยขับเคลื่อนอื่น ๆ ด้วยที่ประเทศไทยใช้ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยทางนโยบายและการบริหารยังขับเคลื่อนความท้าทายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การบังคับใช้กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เข้มงวด นโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระยะสั้นมากกว่าความยั่งยืนระยะยาว และการวางแผนแบบบูรณาการข้ามภาคส่วนที่ขาดหายไปทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพเสื่อมโทรม นอกจากนี้ กรอบกฎหมายบางส่วนไม่เพียงพอ มีช่องว่างในกฎหมาย และกฎหมายต่าง ๆ บางส่วนขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ หรือมีแนวทางการบังคับใช้ไม่สอดคล้องกัน หรืออาจขัดแย้งกัน ทำให้ความพยายามในการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ยังไม่บรรลุเป้าหมายระดับชาติให้สำเร็จได้ทั้งหมด

ข้อจำกัดทางการเงินเป็นอีกหนึ่งปัจจัยขับเคลื่อนและเป็นความท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐที่จำกัดสำหรับการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ทุนสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนระหว่างประเทศและการสนับสนุนของภาคเอกชนไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้งบประมาณสูงในการดำเนินงานมาตรการอนุรักษ์เป็นผลให้การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามหลายเป้าหมายระดับชาติไม่เป็นไปตามแผนที่คาดหวังไว้

นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของการนำนโยบายเศรษฐกิจฐานชีวภาพไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจและสังคม สร้างรายได้ยังค่อนข้างช้า เนื่องจากการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่จำกัด ทำให้การใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างยั่งยืนเป็นไปได้ยาก

ปัจจัยขับเคลื่อนเหล่านี้ก่อให้เกิด**ความกดดัน** (pressures) ที่รวมถึงการทำลายและการแยกส่วนของระบบนิเวศตามธรรมชาติ แหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต พืชและสัตว์ป่า การใช้ทรัพยากรชีวภาพเกินศักยภาพรองรับ การเพิ่มขึ้นของมลพิษในสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น สิ่งมีชีวิตต่างถิ่นรุกรานเกิดขึ้นบ่อยขึ้น ความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อจำกัดทางการเงิน และข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและความรู้ การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยจากการตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่คุ้มครอง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำให้เสื่อมโทรม และการพัฒนาแนวชายฝั่งทะเล ยังคงเป็นความกดดันที่สำคัญ การใช้ทรัพยากรเกินศักยภาพรองรับจากการประมงที่ยั่งยืน การล่าสัตว์ป่าและการตัดไม้ทำลายป่ายังพบอยู่ การเก็บเกี่ยวพืชสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ป่าไม้ที่ไม่ใช่ไม้ (non-timber products) มากเกินไป รวมถึงมลพิษทางการเกษตรและการปล่อยของเสียจากอุตสาหกรรมยังคงเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดความกดดันเพิ่มเติม โดยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตกตะกอนและความถี่ที่เพิ่มขึ้นของเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรง เช่น อุทกภัย ส่งผลกระทบต่อการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์และสุขภาพของระบบนิเวศ สิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานยังคงแพร่กระจายและแข่งขันกับชนิดพันธุ์ท้องถิ่น ทำให้การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพยิ่งแย่ลง ความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากความยากจนและการขาดทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น ในขณะที่การอพยพและการขยายตัวของเมืองทำให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างไม่ยั่งยืน

ข้อจำกัดทางการเงินเนื่องจากทรัพยากรไม่เพียงพอในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติที่ผ่านมา และค่าใช้จ่ายสูงในการดำเนินการอนุรักษ์เพิ่มความกดดันอีกระดับ ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความรู้ทางเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างเต็มที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นไปได้ค่อนข้างช้า

สถานะ (status) ของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยสะท้อนถึงความกดดันเหล่านี้ โดยมีการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญ การเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและการสูญเสียทางพันธุกรรม การลดลงชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติ ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามมีมาก ความหลากหลายทางพันธุกรรมน้อยลงไป และการให้บริการระบบนิเวศ เช่น การบำบัดน้ำและการดูดซับคาร์บอน ซึ่ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการตอบสนองโดยแผนปฏิบัติการฯ ที่มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติได้และทันทั่วทั้งในการแก้ไขความกดดันต่าง ๆ

ผลกระทบ (impacts) เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในด้านเศรษฐกิจ การผลิตที่ลดลงในภาคการเกษตร การประมง และการป่าไม้ ประกอบกับการสูญเสียรายได้และการดำรงชีวิตของชุมชนที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความท้าทายในด้านสังคมและวัฒนธรรมด้วย การสูญเสียความรู้และวิถีปฏิบัติที่ดีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพส่งผลกระทบต่อชุมชนและมรดกทางวัฒนธรรม ผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงความเปราะบางที่เพิ่มขึ้นต่อโรคภัยเนื่องจากการสูญเสียพืชสมุนไพรและความยืดหยุ่น

ของระบบนิเวศที่ลดลง ในขณะที่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นของระบบนิเวศที่ลดลง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของที่อยู่อาศัย

การตอบสนอง (responses) ต่อสถานการณ์และประเด็นปัญหา และความท้าทายด้านการบริหารจัดการความหลากหลายของประเทศไทยนั้น มีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินงานต่อไปอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน ประเทศไทยต้องเสริมสร้างนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ปรับปรุงกลไกการบังคับใช้ และพัฒนานโยบายใหม่เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น ขยายและจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความพยายามในการวิจัยและการเฝ้าระวังเป็นความจำเป็นต่อธรรมาภิบาลการสร้างความตระหนักรู้และการศึกษาแก่สาธารณะ ควบคู่ไปกับการร่วมมือระหว่างประเทศ และกลยุทธ์ทางการเงินที่หลากหลาย จะสนับสนุนความพยายามในการอนุรักษ์ การเน้นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมผ่านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมนวัตกรรมในการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างศักยภาพในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพจะช่วยขับเคลื่อนความก้าวหน้าไปสู่เศรษฐกิจฐานชีวภาพที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์ DPSIR นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องปรับแนวทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้อง การตอบสนองต่อปัจจัยขับเคลื่อนและความกดดันเหล่านี้ จะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพได้ดีขึ้น ส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การบูรณาการกรอบงานระดับโลกและนโยบายระดับชาติจะช่วยเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยในการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่พึ่งพิงทรัพยากรชีวภาพของประเทศ

๕.๒ หลักการและแนวทาง

๕.๒.๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)

เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ทั้งการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อกระแสโลก บนพื้นฐานของความพอประมาณ มีเหตุผล และมีเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมกับบริบทในสังคม เพื่อไว้เป็นภูมิคุ้มกัน ดังนั้น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิด โดยคำนึงถึงการวางแผนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างสมดุล ที่มุ่งเน้นการวางรากฐานของสังคมให้พึ่งตนเองได้และเกิดความมั่นคง สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างการเติบโตให้กับประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้มีการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างพอประมาณ และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อลดการพึ่งพิงจากภายนอกประเทศหรือนอกพื้นที่บนพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ พัฒนาศักยภาพ เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการรับผิดชอบ

ต่อสังคม โดยภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนและกำกับดูแลการจัดสรรการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่ทำลายสมดุลของระบบนิเวศ และเพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

๕.๒.๒ การยึดมั่นความเร่งด่วนและท้าทาย (Urgent commitment)

ประเทศไทยตระหนักว่า สถานการณ์การสูญเสียและภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เป็นเรื่องที่เร่งด่วนและท้าทายมาก ที่จะต้องร่วมกับประชาคมโลกดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป็นไปตามเป้าหมายที่สำคัญและเร่งด่วนของประเทศด้วย ประเทศไทยมีแนวทางและหลักการที่ตระหนักถึงความเร่งด่วนและท้าทายตามกรอบระยะเวลาของประชาคมโลกและของประเทศเองไปพร้อมกัน ส่งผลให้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ มีเป้าหมายระดับชาติที่ท้าทายตอบสนองต่อความเร่งด่วนในการลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ และการใช้ประโยชน์เพิ่มมูลค่า และรักษาการให้บริการของระบบนิเวศแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและเท่าเทียม

๕.๒.๓ การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลง (Transformation change)

ผลการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จสู่เป้าหมายระดับชาติตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ สำหรับ ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๕ เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายส่วนใหญ่ คืบหน้าไปสู่การบรรลุ แต่ยังไม่สามารถบรรลุได้ตามแผนฯ การประเมินบ่งชี้ช่องว่างและความท้าทายทั้งด้านวิชาการ องค์กร กลไกและกฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องปรับปรุงและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูปให้ทันกาลและสอดคล้องกับสถานการณ์การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ประชาคมโลกประสบอย่างฉับพลันและในอัตราเร่งรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ต้องเร่งแนวทางปฏิรูปการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้ทันกาล สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของประชาคมโลกและบริบทความสำคัญของประเทศ การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ หมายรวมถึงการใช้แนวทางใหม่ การริเริ่ม และการขับเคลื่อนใหม่ ร่วมกับการปรับปรุงแนวทางเดิมก่อนหน้า ดังต่อไปนี้

๑) แนวทางการร่วมกันขับเคลื่อนโดยทุกภาคส่วนในสังคม (Whole-of-Government and Whole-of-Society approach)

ความเร่งด่วน ความท้าทายของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ของประเทศ จะบรรลุได้ หากการขับเคลื่อนแผนฯ ดำเนินงานโดยทุกภาคส่วนในสังคมเท่านั้น ความสำคัญของภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ ประกอบด้วย ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษาและวิจัย ภาคการเงินและแหล่งทุน รวมถึงภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนโดยทุกระดับ ทุกพื้นที่ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงเป็นสิ่งจำเป็น การวิเคราะห์และนำผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบเข้ามาร่วมกันขับเคลื่อนให้ได้รับประโยชน์และจัดการความเสี่ยงจึงเป็นหนึ่งในแนวทางการดำเนินงานของแผนฯ ที่สำคัญที่สุด

๒) แนวทางบรรลุเป้าหมายระดับชาติให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ (National circumstance Priorities and capacities)

เป้าประสงค์และเป้าหมายระดับชาติในแผนปฏิบัติการฯ ต้องกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ทันท่วงทีกับความเร่งด่วนและก้าวหน้าเป็นไปในทางปฏิบัติและเกิดประโยชน์ สอดคล้องกับสถานการณ์ การแก้ไข ลดบรรเทาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพไม่เป็นเพียงการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับแนวทางของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเท่านั้น แต่ยังกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องและตอบสนองประชาคมโลกด้วย วิธีการพิจารณาบริบทความต้องการและความเหมาะสมกับประเทศไทยเป็นหนึ่งในการดำเนินงานของแผนฯ ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๓) แนวทางการสร้างสมดุลของการอนุรักษ์ คุ้มครอง และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (Balanced implementation of conservation and utilization)

แผนปฏิบัติการฯ ตั้งแต่หลังช่วงปี ค.ศ. ๒๐๒๒ เมื่อกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลกได้กำหนดเป้าประสงค์ใหม่ขึ้นมาทำให้ประเทศกำหนดแนวทางการจัดทำแผนฯ ต้องมีความชัดเจนว่า แผนฯ ได้พิจารณาให้ผลลัพธ์ที่คาดว่าประเทศจะได้รับมีความสมดุลในเป้าหมายด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่นั้นหนักด้านใดมากกว่ากัน เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนฯ เกิดประโยชน์ต่อทั้งเศรษฐกิจ สร้างมูลค่ารายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ ต่อสังคม สนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่พึงพาธรรมชาติ ตลอดจนต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพให้ดำรงอยู่ แนวทางนี้จะทำให้แผนฯ มีเป้าหมายระดับชาติที่สมดุลขึ้น

๔) แนวทางร่วมของการใช้ระบบนิเวศ และการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (Combination of Ecosystem approach and Integrated spatial planning approach)

แนวทางการใช้ระบบนิเวศ เป็นแนวทางที่อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพใช้เป็นหลักมาตลอดในการบริหารจัดการระบบนิเวศ (COP Decision V/6) โดยพิจารณาการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากการให้บริการระบบนิเวศ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการพิจารณาความสำคัญของภูมิสังคมประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การนำแนวทางการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการมาใช้ร่วมกับแนวทางระบบนิเวศ จะสนับสนุนให้สามารถดึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญ เข้ามาร่วมในการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) แนวทางการรักษาสิทธิและความเท่าเทียมของผู้ถือสิทธิ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อเพศสภาพ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง (Human rights-based approach with respect to gender-sensitive and vulnerable groups)

แผนปฏิบัติการฯ ตระหนักถึง การเคารพ การปกป้องและการให้สิทธิมนุษยชนในการทำให้ประเทศมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ยั่งยืน มีสุขภาพดี อีกทั้งให้ความสำคัญกับสิทธิ บทบาทและหน้าที่ของประชาชน ชุมชนให้เอื้อต่อสังคม รวมถึงสิทธิและบทบาทของสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการและกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

๖) แนวทางการร่วมมือดำเนินงานร่วมกันกับอนุสัญญาและข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง (Cooperation with other biodiversity-related conventions and agreements)

เนื่องจากประเทศมีพันธกรณีอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ ตลอดจนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และอื่น ๆ ตั้งแต่การดำเนินงาน กิจกรรม เป้าหมายระดับชาติ จนถึงติดตาม ประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จ ตัวชี้วัด และการรายงานผล เพื่อเพิ่มความร่วมมือ ความพยายาม ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากรในการดำเนินงานร่วมกัน

๗) แนวทางการสื่อสาร การศึกษา และการสร้างความตระหนัก (Communication Education awareness and uptake)

สิ่งจำเป็นสำคัญที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมุมมองของประชาชน คือ การเพิ่มความตระหนักและการศึกษา การสร้างความเข้าใจถึงคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพและธรรมชาติที่มอบให้ทุกคน ความสำคัญของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงบทบาทของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นหนึ่งในแนวทางที่จำเป็นที่ควรดำเนินการต่อเนื่องตลอดเวลา

๘) แนวทางริเริ่มกลไกการเงินและหาแหล่งทุนสนับสนุนเพิ่มเติม (Access to innovative: financial mechanisms and financial resources mobilization)

ข้อจำกัดและความท้าทายให้แผนปฏิบัติการฯ สามารถนำไปดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายระดับชาติได้ คือความจำเป็นที่ต้องริเริ่มการเข้าถึงแหล่งเงินสนับสนุนเพิ่มเติม นวัตกรรมเงินทุน และเครื่องมือด้านการเงินและการคลังใหม่ ๆ เพื่อกระจายการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้น เชิญชวนภาคการเงิน ภาคธุรกิจเอกชน เข้ามาดำเนินงานสู่เป้าหมายความยั่งยืนที่รวมประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แนวทางนี้เป็นการริเริ่มที่ต้องดำเนินงานควบคู่กับแนวทางอื่น ๆ ทั้งหมด เพื่อประกันการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ ให้สำเร็จได้ในระยะเวลาของแผนฯ

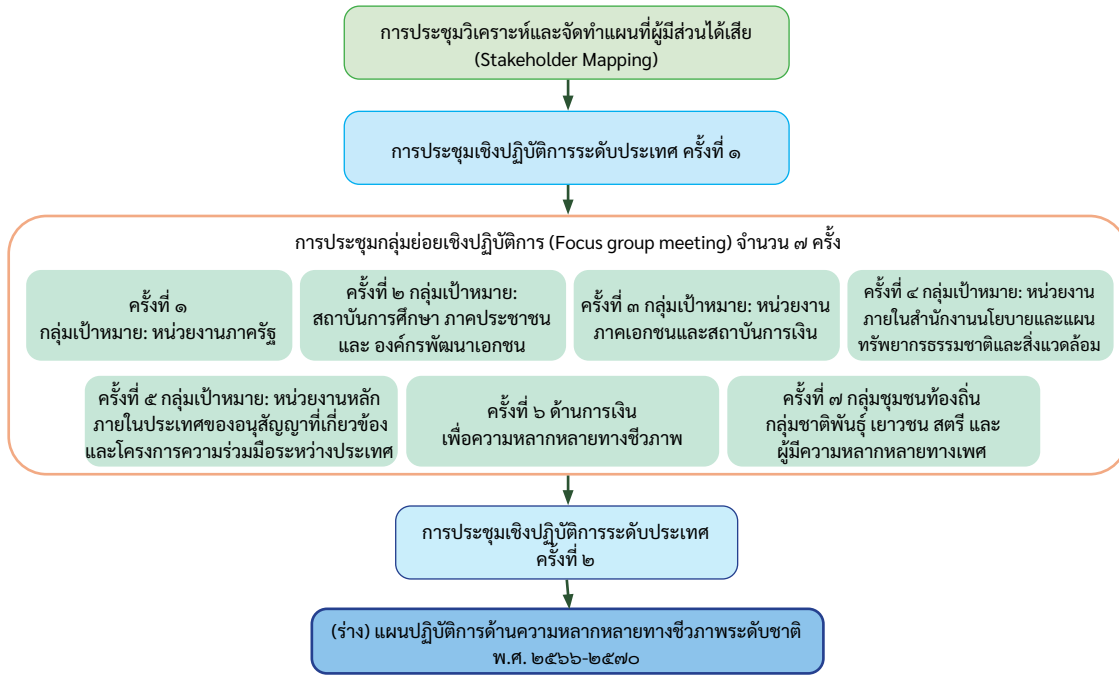

๕.๓ วิธีและกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กระบวนการดำเนินงานในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (รูปที่ ๕-๑) หลังจากทบทวน สรุปประเด็นสำคัญและตัวชี้วัดสำหรับเป้าหมาย ตามกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลฯ ในแต่ละเป้าหมายแล้วจึงมีการจัดประชุมหารือเพื่อทำการวิเคราะห์ และจัดทำแผนที่ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder mapping) วิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเป้าหมาย และจัดทำเป็นแผนที่ผู้มีส่วนได้เสียเบื้องต้นเพื่อนำมาจัดทำ แผนการสื่อสาร ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ตามกรอบงาน คุณหมิง-มอนทรีออลฯ จากนั้นจึงได้จัดการประชุมปรึกษาหารือเชิงปฏิบัติการระดับประเทศ ครั้งที่ ๑ เรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติที่มุ่งสู่กรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลฯ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจถึงเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ในการ ตอบสนองต่อกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพของโลก หรือในประเด็นหลักและจัดลำดับ ความสำคัญของเป้าหมายระดับชาติและประเด็นยุทธศาสตร์สำหรับแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และยุทธศาสตร์ระยะยาว และกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ระดับชาติของแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดหลัก (Headline Indicator) ของกรอบงานการติดตาม ผลการดำเนินงานระดับโลก จากนั้นจึงได้จัดการประชุมกลุ่มย่อยเชิงปฏิบัติการ (Focus group meeting) เพื่อร่วมกันให้ข้อคิดเห็นต่อเป้าหมายระดับชาติร่วมกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงาน ภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา ภาคประชาชน องค์กรอิสระ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มสตรีและเยาวชน และผู้แทนจากหน่วยงานภายในประเทศภายใต้อนุสัญญาฯ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อปรับเพิ่มความชัดเจนและรายละเอียดของเป้าหมายระดับประเทศ และเพื่อหารือโครงการ สำคัญ (Flagship project) และตัวชี้วัดสำคัญในแต่ละเป้าหมาย เมื่อได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก ทุกภาคส่วนจึงได้ยกร่างแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ขึ้น จากนั้นจึงได้จัดการประชุมปรึกษาหารือระดับประเทศ ครั้งที่ ๒ ภายใต้ชื่อ การประชุมรับฟังความเห็น เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อหารือรับฟัง ความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและกลไกสนับสนุน การดำเนินงาน และนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงร่างแผนให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

รูปที่ ๕-๑ การจัดประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๕.๔ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และเป้าหมายระดับชาติ

ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ เป็นกรอบการดำเนินงานในระดับปฏิบัติที่มีทิศทางชัดเจน สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยให้บรรลุเป้าประสงค์และเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม และเสริมสร้างให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมตอบสนองต่อสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ โดยมี ๓ ยุทธศาสตร์ และ ๑๒ เป้าหมายระดับชาติ (รูปที่ ๕-๒) ดังนี้

- **ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ พืชพันธุ์ และขจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ**

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อแก้ไขและชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและกำจัดภัยคุกคาม ทั้งเชิงพื้นที่ ระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเชิงชนิดพันธุ์ ทั้งชนิดตามธรรมชาติที่ได้รับการคุกคาม และที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ตลอดจนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์นี้ได้มุ่งไปสู่การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพจากภัยคุกคามจากมลพิษ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ ในเขตชุมชนเมือง ประกอบด้วย ๔ เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ ทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พื้นที่ฟู ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ

เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน

เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

• **ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน**

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อให้ความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างคุณค่าและมูลค่าจากบริการระบบนิเวศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ต่อประเทศ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน เท่าเทียมและยุติธรรม และเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานชีวภาพของประเทศ และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนทำให้ภาคการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพ สร้างประโยชน์และมูลค่าอย่างยั่งยืน สำหรับคนรุ่นต่อไป ประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน

เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึง การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว

เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึง ความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีเงื่อนไขที่จำเป็น และเหมาะสมต่อทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสีย ในการร่วมกันขับเคลื่อนให้แผนปฏิบัติการฯ สำเร็จและก้าวหน้า โดยการสร้างและทบทวนและนำมาใช้ซึ่งกลไกทั้งที่ไม่ใช่เงิน เครื่องมือ องค์กรความรู้ ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และกลไกด้านเงิน แหล่งเงินทุน แรงจูงใจต่าง ๆ ตลอดจน การเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนฯ ประกอบด้วย ๕ เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงาน ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

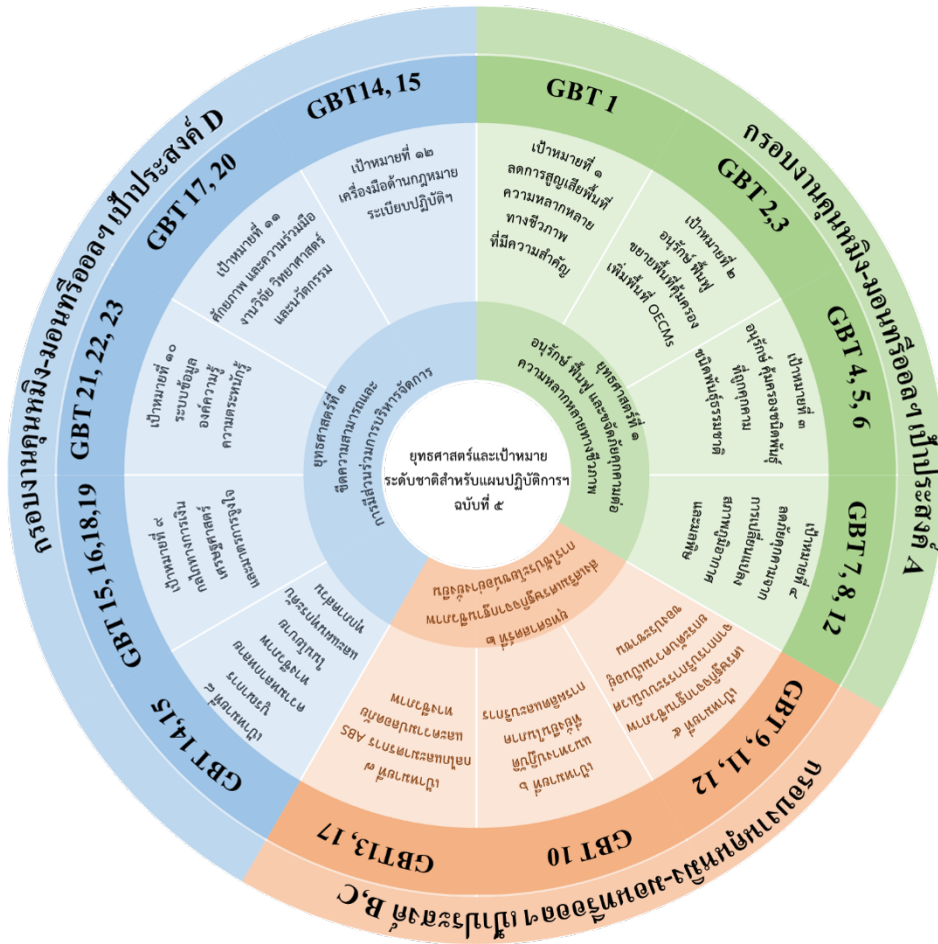

เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

หมายเหตุ: GBT ย่อมาจาก Global Biodiversity Target หรือ เป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

รูปที่ ๕-๒ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๕.๕ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (KM-GBF)

๕.๕.๑ วาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

วาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๘ มีเป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน ๑๖ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ และ ๑๗ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก และรูปที่ ๕-๓ ทั้งนี้ เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงบริการจากระบบนิเวศเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร ความหลากหลายทางชีวภาพจึงถือเป็นพื้นฐานของ SDGs เกือบทั้งหมด ดังนั้น การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ ร่วมกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพไปพร้อม ๆ กัน

**รูปที่ ๕-๓ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับ
ความหลากหลายทางชีวภาพ**

**๕.๕.๒ ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลาย
ทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้
จัดทำขึ้นโดยมีเนื้อหา สาระสำคัญ สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลาย
ทางชีวภาพของโลก (KM-GBF) และสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG goals) ซึ่งประกอบด้วย
ยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน และเป้าหมายระดับชาติ ๑๒ เป้าหมาย ที่ได้ถ่ายทอดเป้าหมายของกรอบงาน KM-GBF
เพื่อแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ เพื่อที่จะให้บรรลุตามเป้าหมายของกรอบงาน KM-GBF และ
SDGs โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการฯ ได้ดังภาคผนวก ข และรูปที่ ๕-๔

แผนระดับที่ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)				
แผนระดับที่ ๒	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
แผนระดับที่ ๓	นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐	แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐	แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)	แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ยุทธศาสตร์	๑. การอนุรักษ์ พันธุ์ และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	๒. การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๓. การเสริมสร้างขีดความสามารถและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
เป้าหมาย	เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ ทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ	เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพบนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน	เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผนและการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ
	เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พันธุ์ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ		เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
	เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน	เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้และการท่องเที่ยว	เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ
	เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม	เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรมเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
			เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

รูปที่ ๕-๔ ความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับแผนระดับที่ ๑-๓ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนที่ ๖

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ พันธุ์ และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อแก้ไขและชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและกำจัดภัยคุกคาม ทั้งเชิงพื้นที่ ระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเชิงชนิดพันธุ์ ทั้งชนิดตามธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครอง และที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ตลอดจนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์นี้ได้มุ่งไปสู่การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพจากภัยคุกคามจากมลพิษ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ในเขตชุมชนเมือง

เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ ทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ

• คำอธิบายเป้าหมาย

ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการวางแผนจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบบูรณาการ (Integrated spatial planning) อย่างเหมาะสม เพื่อลดผลกระทบ ความเสียหาย และการสูญเสียพื้นที่ทั้งบนบกและในทะเลที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพสูงให้ได้ครอบคลุมมากขึ้น โดยดำเนินงานด้านการวางแผนเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุของการสูญเสียพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมถึงระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์สูง โดยให้ครอบคลุมมากขึ้นจากปัจจุบัน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งนี้ ให้เคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น หากครอบครองหรือดูแลรักษาพื้นที่นั้น

• ความสำคัญของเป้าหมาย

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแรงขับเคลื่อนโดยตรงที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินมีผลกระทบด้านลบมากที่สุดต่อระบบนิเวศบนบกและระบบนิเวศน้ำจืดของประเทศ เนื่องจากสาเหตุของการขยายตัวของภาคการเกษตร ซึ่งได้เปลี่ยนรูปแบบการใช้ที่ดินอย่างกว้างขวาง ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งได้รับผลกระทบอย่างมาก จากกิจกรรมของมนุษย์เช่นกัน ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานของประชาชนริมฝั่งทะเล การขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานชายฝั่งเพื่อการคมนาคมขนส่ง การประมงชายฝั่ง การใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและันทนาการ เป็นต้น เป็นสาเหตุของผลกระทบสะสมที่เพิ่มขึ้นของกิจกรรมของมนุษย์ในเขตชายฝั่งทะเล

ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนและหลายภาคส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีผลให้เกิดความขัดแย้งกับการอนุรักษ์ คุ่มครองระบบนิเวศของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องใช้การจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบบูรณาการข้ามภาคส่วนที่เปิดโอกาสให้สามารถพิจารณาความหลากหลายของความต้องการ ประโยชน์ ค่านิยมและประเภทของการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและหรือกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ประเทศสามารถวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์ของการใช้ประโยชน์พื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านสังคม นิเวศวิทยาและเศรษฐกิจที่หลากหลาย การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและมีส่วนร่วมช่วยรวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดสำหรับพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงช่วยประกันได้ว่าจะมีการจัดลำดับความสำคัญและการจัดสรรการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างความจำเป็นในการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ ในขณะที่ต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนได้พร้อมกัน

• แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการเพื่อจัดการกับแรงขับเคลื่อนทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพสูง ให้การสูญเสียลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ใช้เป็นวิธีดำเนินงานและกระบวนการในการวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้พื้นที่นั้น เกิดประโยชน์ทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เป็นต้น

๒) กระบวนการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากใช้การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการแล้ว อาจใช้กระบวนการจัดการเชิงพื้นที่อื่น ๆ แทนหรือเพิ่มเติมได้ เช่น แผนบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล แผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แผนบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นต้น

๓) ขยายและเพิ่มให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การวางแผนเชิงพื้นที่และ/หรือแนวทางการจัดการควรนำไปใช้กับทุกพื้นที่ ให้มีการวางแผนเชิงพื้นที่หรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศบนบกและแหล่งน้ำทั้งหมดทั้งในแหล่งน้ำจืดและทะเล ตามความเหมาะสม

๔) เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อให้กระบวนการวางแผนและการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ โดยพิจารณาและตระหนักถึงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่นที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

- **ค่าเป้าหมาย**

- ๑) อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ทั้งบนบกและชายฝั่งทะเล ลดลงร้อยละ ๕๐ (พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่งทะเล)

- ๒) สถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ (ปะการัง หญ้าทะเล)

ดีขึ้น

- ๓) พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม อย่างน้อยร้อยละ ๑๕

- **ตัวชี้วัด**

- ๑) ร้อยละอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

- ๒) ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ

- ๓) ร้อยละของพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. ลดอัตราการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติ ให้สามารถดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการให้บริการทางนิเวศ เพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	๑.๑ สำรวจ จัดทำบัญชีรายการพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับต่าง ๆ และจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษด้านความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน./สผ.)	นร. (สคทช.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ ศึกษา สำรวจ ประเมินสถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศต่าง ๆ เพื่อวางแผนจัดการแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศบนบกและทางน้ำทั้งหมด ทั้งในแหล่งน้ำจืดและทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) กษ. (พด./สวพส.)	ทส. (สผ./สส.) กษ. (สศก./กวก.) มท. (ยผ.) อว. (สทอภ.) นร. (สทนช.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. ส่งเสริมให้เกิดการวางแผน เชิงพื้นที่แบบบูรณาการและการมี ส่วนร่วมสำหรับพื้นที่ความหลากหลาย ทางชีวภาพที่มีความสำคัญ	๒.๑ เตรียมความพร้อมกลไก เครื่องมือ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการวางแผน เชิงพื้นที่แบบบูรณาการ	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (พด.) นร. (สทนช./สคทช./สศช.)	ทส. (สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สทอภ.) นร. (สกพอ.) องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๒ บูรณาการการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดแทรกเข้าสู่การวางแผน เชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการพื้นที่และส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงพื้นที่	กษ. (พด.) มท. (ยผ./ปค./อปท.) นร. (สทนช./สคทช.) อก. (กนอ.)	ทส. (สผ./สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สทอภ.) องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๓ สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญ และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับ นานาชาติ ระดับชาติ และ/หรือ แรมซาร์ไซต์ พร้อมทั้งผลักดันให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแผนไปผสาน สอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผน ในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) นร. (สรชล.) มท. (สถ.)	ทส. (สผ./สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สทอภ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พื้นที่ พืช ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ

• คำอธิบายเป้าหมาย

ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพเป็นพิเศษ เพื่อรักษาการให้บริการระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งพื้นที่บนบก แหล่งน้ำจืด และในทะเลตลอดจนชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ ได้รับการอนุรักษ์และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบนิเวศสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันได้อย่างดี และให้ความสำคัญของทั้งพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย และพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง ให้รวมการพิจารณาไปถึงภูมิทัศน์บนบกและในทะเลที่กว้างขึ้น ในขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยในการพิจารณาให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนได้ด้วยตามความเหมาะสมในพื้นที่ดังกล่าว แต่ยังคงคล้องกับเป้าหมายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพไปด้วยกัน ทั้งนี้ให้เคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น หากครอบครองหรือดูแลรักษาพื้นที่นั้น

การฟื้นฟูพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเสื่อมโทรมให้คืนความสมบูรณ์และสามารถให้บริการระบบนิเวศได้ตามเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงโดยมนุษย์ และทำให้การฟื้นฟูก่อให้เกิดเครือข่ายความเชื่อมโยงของระบบนิเวศ (connectivity) ที่ได้รับผลกระทบให้ขาดจากกัน ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากผลของแรงขับเคลื่อนทางลบ ตลอดจนมุ่งเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น ทั้งการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครองโดยการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

เป้าหมายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่า ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของระบบนิเวศบนบก น้ำจืด และชายฝั่งทะเลที่เสื่อมโทรมจะได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ก้าวหน้าในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และสำเร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐)

• ความสำคัญของเป้าหมาย

พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายที่มีการควบคุมและบังคับใช้อย่างเข้มงวดและจริงจัง จะมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other Effective area-based Conservation Measures: OECMs) เป็นวิธีการที่ได้รับการพิสูจน์แล้วในการปกป้องทั้งที่อยู่อาศัยและประชากรของสายพันธุ์ และเพื่อส่งเสริมการให้บริการระบบนิเวศที่สำคัญแก่ประชาชน สร้างประโยชน์หลายประการแก่ผู้คน พื้นที่ทั้งสองประเภทรวมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและ OECMs สามารถมีได้หลายรูปแบบตั้งแต่พื้นที่คุ้มครองอย่างเข้มงวดไปจนถึงพื้นที่ที่อนุญาตให้ใช้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการปกป้องสายพันธุ์ที่อยู่อาศัยและกระบวนการของระบบนิเวศ

ความเสื่อมโทรมของพื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศต่าง ๆ ล้วนเป็นผลมาจากการกระทำที่เกิดจากมนุษย์ ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพ การให้บริการของระบบนิเวศลดลง พื้นที่สำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรมทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย การประมาณการ

ชี้ให้เห็นว่าระหว่างร้อยละ ๒๐ ถึง ๔๐ ของพื้นที่โลก พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มีสถานภาพเสื่อมโทรมแล้ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์อย่างน้อย ๓.๒ พันล้านคน แม้ว่ากรณีประเทศไทยจะยังไม่มีการประมาณการขนาดของพื้นที่เสื่อมโทรมอย่างชัดเจน แต่สถานการณ์ด้านทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกับสถานการณ์ของโลก

ตัวขับเคลื่อนโดยตรงหลักของความเสื่อมโทรมของที่ดิน เนื่องจากความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินมากขึ้น การขยายตัวของพื้นที่เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง รวมถึงชุมชนเมือง อุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ยั่งยืน ในพื้นที่ตามธรรมชาติเดิม ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น รวมถึงความกดดันอุบัติใหม่ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสูญเสียที่อยู่อาศัยผ่านการเปลี่ยนแปลง และการลดลงของความเหมาะสมของที่อยู่อาศัยที่เหลืออยู่ เป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของที่ดินส่วนใหญ่คือ ป่าไม้และพื้นที่ชุ่มน้ำ มีการศึกษาคาดการณ์ว่าร้อยละ ๘๗ ได้สูญหายไปแล้วทั่วโลกในช่วง ๓๐๐ ปีที่ผ่านมา และร้อยละ ๕๔ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๐ ระบบนิเวศทางทะเลกำลังประสบกับการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยและความเสื่อมโทรมในอัตราที่สูงเช่นกันโดยเฉพาะตามแนวชายฝั่ง ป่าชายเลนและแนวปะการัง

• แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินงานการอนุรักษ์ คุ่มครองและฟื้นฟูพื้นที่คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพิ่มและขยายพื้นที่ เนื่องจากแรงขับเคลื่อนทางลบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ให้การสูญเสียพื้นที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) ขยายและปรับปรุงพื้นที่คุ้มครองและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกเขตพื้นที่คุ้มครองให้ครอบคลุมรูปแบบเดิมและเพิ่มเติมรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย

๑.๑) พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย คือ พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายไทย พระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นพื้นที่ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีลักษณะเป็นพื้นที่คุ้มครองซึ่งกำหนดหรือควบคุมและจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การอนุรักษ์เฉพาะ ตามที่ IUCN ได้กำหนดประเภทของพื้นที่คุ้มครอง

๑.๒) พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง เป็นพื้นที่ที่ประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณา และเสนอโดยหน่วยงาน องค์กร ที่ประสงค์ให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบใหม่ นอกเหนือจากพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งได้รับการควบคุมและจัดการในลักษณะที่มุ่งบรรลุผลลัพธ์ระยะยาวในเชิงบวกและยั่งยืน สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งกำเนิด และส่งเสริมการให้บริการระบบนิเวศ และมีการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ เศรษฐกิจและสังคมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

๑.๓) พื้นที่อนุรักษ์และใช้ประโยชน์โดยกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น บางกรณีมีพื้นที่ในการครอบครองเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของประชาชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ในลักษณะเป็นเจ้าของ ครอบครอง และ/หรือจัดการพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจใด ๆ เกี่ยวกับพื้นที่เหล่านี้ต้องตระหนักและเคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น

๒) จัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพและ บริการระบบนิเวศ และ/หรือเป็นตัวแทนของระบบนิเวศสำคัญของประเทศ เพื่อกำหนดแนวทาง/มาตรการ ดำเนินงานที่เหมาะสม

พื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของชนิดพันธุ์สูง พื้นที่แหล่งอาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและหายาก เฉพาะถิ่น ไกล่สูญพันธุ์ และแหล่งที่อยู่อาศัยที่ถูกคุกคาม แหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญเฉพาะเจาะจง และพื้นที่ที่มีความสำคัญ ต่อการให้บริการระบบนิเวศ พื้นที่เหล่านี้ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้

๓) อนุรักษ์และจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

พื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ที่ต้องการมีวัตถุประสงค์หลักในการบรรลุผลลัพธ์ เชิงบวกสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการที่มีประสิทธิภาพและผลลัพธ์เชิงบวกที่ยั่งยืน สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จำเป็นต้องมีการใช้วัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการ ที่เหมาะสม ระบบการกำกับดูแลการจาดหาทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสมและการติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๔) ขยาย/ประกาศพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและเสนอพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลาย ทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครองเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระบบนิเวศและเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครอง ความหลากหลายทางชีวภาพ

เชื่อมโยงพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกพื้นที่คุ้มครองเป็นเครือข่ายที่เพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพเป็นระเบียบ ต่อกัน (corridor) เพื่อให้พื้นที่มีขีดความสามารถในการตอบโต้การคุกคามต่อการสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมถึงการตอบโต้ความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕) ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ผู้มีส่วน ได้เสียที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพื้นที่คุ้มครอง และพื้นที่ OECMs เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการพื้นที่นั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืน เท่าเทียม โปร่งใส และยุติธรรม ในการได้รับประโยชน์ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์การอนุรักษ์คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ในสถานการณ์ที่อาจขัดแย้ง การให้สิทธิในการดูแลและใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกัน

๖) การฟื้นฟูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การฟื้นฟู หมายถึง กระบวนการจัดการการฟื้นตัวของระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม เสียหาย หรือถูกทำลายอย่างเข้มข้น จริงจัง และเร่งด่วน กิจกรรมการฟื้นฟูควรมีการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง การฟื้นฟูระบบนิเวศจะสร้างความพยายามในการเพิ่มพื้นที่และความสมบูรณ์ของ ระบบนิเวศตามธรรมชาติ โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศ ที่ถูกกีดกันด้วยภัยคุกคามต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ใช้ตามวัฏจักรตามธรรมชาติให้กลับสู่สภาพ ระบบนิเวศตามธรรมชาติ ในทางกลับกัน การฟื้นฟูระบบนิเวศรวมถึงความพยายามในการฟื้นคืน การให้บริการของระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไปให้กลับมาเป็นสภาพตามธรรมชาติเดิม ทั้งนี้ การฟื้นฟูควรเน้น ให้บรรลุประสิทธิผลในระยะยาว เพื่อให้กิจกรรมการฟื้นฟูมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทรัพยากรสนับสนุน และการติดตามตรวจสอบผลของการฟื้นฟูอย่างเหมาะสม

๗) ยกระดับ/มุ่งเน้นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ

ในการพิจารณาดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายนี้ ควรพิจารณาประเด็นสำคัญในการออกแบบวิธีการและรูปแบบของกิจกรรมการอนุรักษ์ คุ่มครอง ฟืนฟู แม้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป แต่เน้นให้เกิดประสิทธิผล คือ การเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศให้ดีขึ้น นอกจากนี้ เป้าหมายการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และคุ่มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ควรเน้นให้เกิดการเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ทางนิเวศวิทยาส่งคือพื้นที่ที่มีองค์ประกอบ โครงสร้าง หน้าที่ และกระบวนการทางนิเวศวิทยาใกล้เคียงกับระบบนิเวศทางธรรมชาติ การเชื่อมต่อจะช่วยรักษาที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ

- **ค่าเป้าหมาย**

๑) มีพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๒๓ (พื้นที่บนบก) ร้อยละ ๑๕ (พื้นที่ในทะเล)

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ ทั้งบนบกและในทะเล

๒) มีการฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐

- **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ่มครอง (OECMs) ทั้งบนบกและในทะเล

๒) ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (ป่าไม้/ป่าชายเลน/ชายหาด/พื้นที่ชุ่มน้ำ)

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. เพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครอง และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย	๑.๑ กำหนดมาตรการและจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่มีระบบนิเวศธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และกำหนดกลไกและวางแผนในการจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนในพื้นที่	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (กปม.) องค์กรชุมชน	นร. (สคทช.) พม. (พอช./ดย.) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ ประเมินประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายและปรับปรุงการเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถรักษาพื้นที่ไว้ได้อย่างเหมาะสม	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (กปม.)	องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๓ พัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) มท. (อปท.) องค์กรชุมชน	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ฟู และการใช้ประโยชน์พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญอย่างยั่งยืน และสนับสนุนการจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)	๒.๑ พัฒนาหลักเกณฑ์และกลไกในการจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนในพื้นที่ และนำไปพิจารณาพื้นที่ศักยภาพในการคัดเลือกพื้นที่ OECMs ของประเทศ โดยทุกภาคส่วน	ทส. (สผ.)	ทส. (สผ.) นร. (สทนช./พศ.) มท. (ยผ./อปท.) อก. (กพร.) กท. (ทร./ทบ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๘
	๒.๒ จัดทำโครงการนำร่องพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ทั้งพื้นที่บนบกและพื้นที่ในทะเล และแนวทางการบริหารจัดการที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขนาดพื้นที่ที่ละส่วนและสะสมไปสู่เป้าหมาย และใช้การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และประชาชน	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน./ทธ./สผ.) มท. (อปท.) นร. (พศ.) กท. (ทร./ทบ.) องค์อิสระภายใต้ รัฐธรรมนูญ (สชพ.) สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน	ทส. (สผ.) นร. (สทนช.) อก. (กพร.) มท. (ยผ.) องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๘-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๒.๓ เชื่อมโยงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครอง และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย รวมถึงพื้นที่ OECMs เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการในระดับพื้นที่ เชื่อมโยงระบบนิเวศที่ขาดและแยกส่วนของพื้นที่ และคงความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและระบบนิเวศ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) กษ. (กปม)	ทส. (สผ./ทธ./สพภ.) นร. (สคทช./สทนช./พศ.) มท. (ยผ./อปท.) อก. (กพร.) กท. (ทร./ทบ.) ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๘-๒๕๗๐
๓. ส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูระบบนิเวศทุกประเภทที่เสื่อมโทรมทั้งบนบก น้ำจืด ในทะเล และชายฝั่ง และมีการติดตามและประเมินพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรมสำหรับพื้นที่บนบกและพื้นที่ในทะเลอย่างต่อเนื่อง	๓.๑ ส่งเสริมให้มีการดำเนินการประเมินสถานภาพพื้นที่เสื่อมโทรม หรือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งบนบก น้ำจืด ในทะเลและชายฝั่ง และส่งเสริมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศเสื่อมโทรมทั่วประเทศ โดยเฉพาะระบบนิเวศที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.)	นร. (สคทช.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๓.๒ สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูพื้นที่ระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม เสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศให้ดีขึ้นและเพิ่มความสมบูรณ์ และความเชื่อมโยงของระบบนิเวศ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.)	ทส. (สพภ.) พม. (พอช./ดย.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน

• คำอธิบายเป้าหมาย

ดำเนินการจัดการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อหยุดการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามพร้อมกับฟื้นฟูและอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพื่อลดความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ ตลอดจนรักษาและฟื้นฟูความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของชนิดพันธุ์พื้นเมืองและที่นำมาปลูกเลี้ยงเพื่อรักษาศักยภาพในการปรับตัว รวมถึงการอนุรักษ์ในแหล่งกำเนิดและนอกแหล่งกำเนิดและแนวทางการจัดการที่ยั่งยืน และจัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าเพื่อการอยู่ร่วมกัน

กำจัด ลด และ/หรือ บรรเทาผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ โดยระบุและจัดการเส้นทางการนำเข้าของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และป้องกันการนำเข้าและตั้งถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานซึ่งมีลำดับความสำคัญสูง ลดอัตราการนำเข้าและตั้งถิ่นฐานชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานหรืออาจรุกรานอื่น ๆ และกำจัดหรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานโดยเฉพาะในพื้นที่สำคัญและเปราะบาง เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติและโดยรอบ เกาะ เป็นต้น

• ความสำคัญของเป้าหมาย

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ในระบบนิเวศบางประเภท เช่น เกาะ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นสาเหตุสำคัญของการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการแข่งขันกับสายพันธุ์พื้นเมือง เพื่อแย่งทรัพยากร อาหาร แหล่งที่อยู่อาศัย โดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น พาหะนำโรค เป็นต้นเหตุให้เกิดการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและโครงสร้างของระบบนิเวศ และลดการให้บริการระบบนิเวศ นอกเหนือจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานยังเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพของมนุษย์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โลกาวัดัน และการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมที่มนุษย์ข้ามพรมแดน เช่น การขนส่งระหว่างประเทศ การค้า และการท่องเที่ยว ทำให้การเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์มีโอกาสข้ามขอบเขตทางภูมิศาสตร์ชีวภาพตามธรรมชาติได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นโดยการสร้างเส้นทางใหม่ เนื่องจากผลกระทบในวงกว้างและข้ามพรมแดนของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนและหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับและพื้นที่ เพื่อให้แน่ใจว่าภัยคุกคามนี้ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายนี้มุ่งเน้นไปที่การกำจัด ลด หรือบรรเทาผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในสองวิธีหลัก คือ (ก) โดยการระบุและจัดการเส้นทางการป้องกันการเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย และ (ข) โดยการกำจัดหรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยในพื้นที่แล้ว

• แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินการหยุดยั้งการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ธรรมชาติและชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน และลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางพันธุกรรมของประเทศให้คงอยู่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การประเมินสถานะภัยคุกคามของชนิดพันธุ์ และมุ่งเน้นการจัดการฟื้นฟูชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

ในการดำเนินการควรมีการประเมินสถานะภัยคุกคามของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามที่อยู่ในบัญชีรายการของประเทศเป็นระยะ ๆ และในการจัดการควรมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูสายพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ซึ่งอาจรวมถึงการนำสายพันธุ์กลับคืนมา การดำเนินการฟื้นฟูสายพันธุ์ การดำเนินการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมภายในสายพันธุ์ และการอนุรักษ์ทั้งในและนอกแหล่งกำเนิดสำหรับสายพันธุ์ที่อยู่ภายในประเทศ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์ในฟาร์มด้วย

๒) หยุดยั้งการสูญพันธุ์ที่เกิดจากมนุษย์และลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียมูลค่าความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ และการรักษาพันธุกรรมของสายพันธุ์ในธรรมชาติ

ในการดำเนินการควรพิจารณาถึงการคุ้มครอง การดูแล การจัดการ และการบำรุงรักษาระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัย พันธุ์สัตว์ป่า และประชากร ภายในหรือภายนอกสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อปกป้องสภาพทางธรรมชาติให้คงอยู่ในระยะยาว นอกจากนี้ในการรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสายพันธุ์ในธรรมชาติจะช่วยรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศและผลประโยชน์จากการบริการระบบนิเวศ และสนับสนุนการอยู่รอดและการปรับตัวของสายพันธุ์ซึ่งเชื่อมโยงกับระบบนิเวศและสายพันธุ์อย่างชัดเจน

๓) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการควบคุมหรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูงของประเทศไทยสามารถดำเนินงานอ้างอิงตามแนวทางและทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เห็นชอบกับมาตรการดังกล่าว โดยในการดำเนินงานควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนที่จะมีการนำสายพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามา การจัดลำดับความสำคัญของเส้นทาง พื้นที่ และสายพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการ และในการจัดการควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน เพื่อทำให้เกิดการบริการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

๔) ลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่า

ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าบางอย่างอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมถึงการใช้ทรัพยากรและพื้นที่มากเกินไป ส่งผลให้เกิดผลเสียต่อชีวิตมนุษย์ สุขภาพ ความเป็นอยู่และ/หรือการดำรงชีวิต ผลจากการกระทำและภัยคุกคามเหล่านี้ มนุษย์อาจสร้างความเสียหายหรือกำจัดสัตว์ป่า ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าหลายประเภทสามารถบรรเทาหรือหลีกเลี่ยงได้ด้วยวิธีการวางแผน การจัดการ และการชดเชยที่เหมาะสม

- **คำเป้าหมาย**

๑) ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น มีสถานภาพในการจัดการเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๕ (ชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม)

๒) ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๓

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) จำนวนชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติที่พบจากการสำรวจไม่น้อยลง

๔) แนวโน้มกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าลดลง และมีมาตรการการแก้ไขเพิ่มขึ้น

๕) มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๕

- **ตัวชี้วัด**

๑) จำนวนประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และมีแผน/มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว

๒) ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

๓) จำนวนชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติที่สำรวจพบ

๔) จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และมาตรการการแก้ไขความขัดแย้ง

๕) จำนวนแผน/มาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. จัดทำกลไก แผน และ/หรือ มาตรการ และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงาน ในการปกป้องคุ้มครองและฟื้นฟู ชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติ ชนิดพันธุ์ เฉพาะถิ่นที่สำรวจพบ และชนิดพันธุ์ ที่ถูกคุกคามตามทะเบียน ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย	๑.๑ ศึกษา สำรวจชนิดพันธุ์ป่า ในธรรมชาติ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม จัดทำแผนและ มาตรการในการจัดการเพื่ออนุรักษ์ ชนิดพันธุ์และคุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัย	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ทช.)	ทส. (สผ.) กษ. (กปม.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) อพ.สธ. องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ จัดทำ/ปรับปรุงทะเบียนชนิดพันธุ์ ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย จัดทำ กลไกและจัดลำดับความสำคัญ ในการจัดการ เพื่อคุ้มครอง ฟื้นฟู และ ปกป้องการสูญพันธุ์	ทส. (สผ./อส.)	ทส. (ปม./ทช./อ.ส.พ./ อสส.) กษ. (กปม./กวก./กปศ.) อว. (วว./ศช.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๘

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๑.๓ ส่งเสริมบทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเครือข่ายเพื่อดูแล อนุรักษ์ ป่าฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ทั้งในถิ่นที่อยู่อาศัยและนอกถิ่นที่อยู่อาศัย และส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ทช.) กษ. (กปม.) มท. (สถ.)	ทส. (สผ.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) พม. (อพช.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๔ อนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง ความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืช สัตว์และจุลินทรีย์ ที่ใช้ในการเกษตร ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง สายพันธุ์ป่าและพันธุ์พื้นเมือง จุลินทรีย์ รวมถึงชนิดพันธุ์อื่นที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และนิเวศวิทยา	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ทช.) กษ. (กปม./กวก./กปศ./ มม.) อว. (วว./ศช.) มท. (สถ.)	ทส. (สพภ.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน	๒.๑ จัดทำมาตรการเฝ้าระวังและติดตามเส้นทางเดิน และพื้นที่ในการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า และมาตรการเยียวยาให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันของมนุษย์และสัตว์ป่า เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า	ทส. (อส.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (ปม.) องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๓. จัดทำและส่งเสริมให้เกิดการจัดการเพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือ ใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	๓.๑ จัดทำและผลักดันการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือ ใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่ทางการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ทส. (อส./ปม.) มท. (สธ./อปท.) กษ. (กปม./กวก./ชป.) คค. (จท./ทล.)	ทส. (สผ./ทช.) อว. (สวทช.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๓.๒ ศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์เส้นทาง และ/หรือ วิธีการแพร่ระบาด และการตั้งถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง เพื่อสนับสนุนการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และกำหนดมาตรการในการจัดการการแพร่ระบาดและถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน	ทส. (อส./ปม./ทช.) กษ. (กปม./กวก./ชป.) คค. (จท./ทล./กทท./ทอท.) มท. (สธ./อปท.) ภาคเอกชน	ทส. (สผ.) อว. (สวทช.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๓.๓ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ในการตรวจสอบ ป้องกัน ฝึกระวัง ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน	ทส. (สผ./อส.) กษ. (กปม./กวก.) มท. (สธ./อปท.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช./อสส./ อ.ส.พ.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) พม. (อพช.) คค. (จท.) กษ. (ชป./กปศ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๔. จัดทำและส่งเสริมให้เกิดการจัดการเพื่อบริหารจัดการสัตว์ป่าถูกผสม ป้องกัน ควบคุม และ/หรือ การใช้ประโยชน์ สัตว์ป่าถูกผสม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	๔.๑ จัดทำและผลักดันการดำเนินงาน เพื่อป้องกัน ควบคุม และ/หรือ การใช้ประโยชน์สัตว์ป่าถูกผสม ในสถานเพาะพันธุ์	ทส. (อส.) กษ. (กปม.) นร. (บก.ปทส.)	ทส. (สผ.) กษ. (กปศ.) กค. (กศ.) คค. (ทอท./กทท./รฟท.) มท. (อปท.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๔.๒ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าถูกผสม และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน ในการตรวจสอบ ป้องกัน ฝ่าละอองธุลีพระบาท ควบคุม และการบริหารจัดการ สัตว์ป่าถูกผสม	ทส. (อส.) กษ. (กปม.) สถาบันการศึกษา	ทส. (สผ.) นร. (กปส.) มท. (สถ.)	

เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

• คำอธิบายเป้าหมาย

ลดและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเพิ่มความยืดหยุ่น (climate resilience) โดยส่งเสริมและสร้างขีดความสามารถในการบรรเทาการปรับตัว และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ด้วยการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based solutions) และ/หรือ แนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) เพื่อลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ลดความเสี่ยงด้านมลพิษและผลกระทบด้านลบของมลพิษจากทุกแหล่ง ให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการของระบบนิเวศ โดยลดสารอาหารส่วนเกินลงสู่ระบบนิเวศ หมุนเวียนและใช้สารอาหารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความเสี่ยงจากสารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตรายสูง รวมถึงการจัดการศัตรูพืช คำนึงถึงความมั่นคงทางอาหารและความเป็นอยู่ ตลอดจนป้องกัน ลด ควบคุมมลพิษจากพลาสติก

รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการวางผังเมืองที่คำนึงถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เขตเมือง การเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การสนับสนุนการรักษาสุขภาพ การเข้าถึงและการสัมผัสธรรมชาติของประชาชนอาศัยในเมือง ให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีและการรักษามรดกวัฒนธรรมและการให้บริการระบบนิเวศต่อชุมชนเมือง

• ความสำคัญของเป้าหมาย

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในแรงขับเคลื่อนสำคัญ เป็นสาเหตุของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลให้น้ำทะเลมีความเป็นกรดสูงขึ้น มาตรการบรรเทา การปรับตัว และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ รวมถึงการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และ/หรือ แนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ มีศักยภาพในการเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบนิเวศและการดำรงชีวิตของมนุษย์ต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการลดการปล่อยมลพิษจากการตัดไม้ทำลายป่าและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอื่น ๆ และโดยการเพิ่มแหล่งกักเก็บคาร์บอน แนวทางเหล่านี้ยังสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมด้วย

มลพิษเป็นหนึ่งในผลกระทบเสียหายโดยตรงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษมีได้หลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ทั่วโลกให้ความสำคัญกับปัญหามลพิษจากสารอาหารที่ปลดปล่อยสู่ระบบนิเวศ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส ยาฆ่าแมลง สารเคมีอันตราย และพลาสติก เนื่องจากมลพิษเหล่านี้ มีผลกระทบที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการของระบบนิเวศ

พื้นที่สีเขียวมีผลดีมากต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การเข้าถึงและสัมผัสพื้นที่สีเขียวและสีน้ำเงินดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากแนวโน้มการขยายตัวของเมืองเพิ่มมากขึ้นและมีความเสี่ยงที่จะแยกผู้คนออกจากธรรมชาติ โดยอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์และลดความเข้าใจของประชาชนว่าความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศนั้นมีความสำคัญมาก นอกจากนี้พื้นที่สีเขียวสามารถเป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญสำหรับชนิดพันธุ์ การปรับปรุงการเชื่อมต่อของแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ และการให้บริการระบบนิเวศและช่วยลดความเสี่ยงของภัยด้านสภาพอากาศต่อเมือง เช่น น้ำท่วม อากาศร้อนจัด เป็นต้น ความสำคัญของการวางผังเมืองที่พิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างพื้นที่ให้เป็นธรรมชาติภายในภูมิทัศน์ที่สร้างขึ้น จะช่วยดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนและยังช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ยังตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนเมืองต่อระบบนิเวศและความสำคัญของการวางแผนเชิงพื้นที่เพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของการขยายตัวของเมือง ถนนและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ

• แนวทางดำเนินงาน

๑) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๑) ลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเป็นกรดของน้ำทะเลต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเพิ่มความยืดหยุ่น มีการดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาด้วยวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และแนวทางปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศในการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง พื้นที่อนุรักษ์ และการฟื้นฟูชนิดพันธุ์ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑.๒) การแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based solutions) หมายถึงการดำเนินการเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ ฟื้นฟู โดยใช้หรือดัดแปลงระบบนิเวศทางธรรมชาติเพื่อเอาชนะความท้าทายทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับตัวในขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ การให้บริการของระบบนิเวศและทำให้เกิดความยืดหยุ่นต่อความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการช่วยบรรเทา การปรับตัวและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และสภาพภูมิอากาศ

๑.๓) จัดการและปรับตัวโดยใช้แนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) เนื่องจากการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศเป็นกลยุทธ์เพื่อช่วยจัดการกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ระบบนิเวศสำหรับกักเก็บคาร์บอนเพื่อช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศซึ่งมุ่งเพื่อรักษาและเพิ่มความยืดหยุ่นและลดความเปราะบางของระบบนิเวศและต่อผู้คนเมื่อเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แนวทางดังกล่าวอาจรวมถึงการจัดการอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูระบบนิเวศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การปรับตัวที่คำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่หลากหลายสำหรับชุมชนท้องถิ่น การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติตามระบบนิเวศคือการจัดการการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและยืดหยุ่น

๑.๔) ลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ แม้ว่าความพยายามและกิจกรรมในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจมีศักยภาพในการสร้างผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพและประชาชนที่ใช้ประโยชน์ แต่ก็อาจส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านลบโดยไม่ได้ตั้งใจหากไม่ได้พิจารณาออกแบบและดำเนินการอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางชีวภาพ และติดตามกิจกรรมการปรับตัวและบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสามารถให้ประโยชน์หลายประการ แต่ยังมีส่วนช่วยในการหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบของกิจกรรมที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

๒) ด้านมลพิษต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑) ลดความเสี่ยงด้านมลพิษและผลกระทบด้านลบของมลพิษ มุ่งเน้นไปที่ความเสี่ยงและผลกระทบของมลพิษมากกว่าปริมาณมลพิษในแง่ของความเป็นพิษและ/หรืออันตรายต่าง ๆ ที่เกิดจากมลพิษประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น สารกำจัดศัตรูพืชบางประเภทสามารถใช้ในปริมาณมากโดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ในขณะที่สารกำจัดศัตรูพืชของชนิดอื่น ๆ แม้แต่การใช้อย่างจำกัด ก็อาจมีผลกระทบที่เป็นอันตรายเป็นพิเศษ จึงควรมุ่งเน้นไปที่ความเสี่ยงและผลกระทบมากกว่าปริมาณมลพิษ

๒.๒) ลดมลพิษจากทุกแหล่งที่อาจส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษหมายถึงสารปนเปื้อนที่นำเข้าสู่สิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงหรือเป็นอันตราย มลพิษสามารถมีได้หลายรูปแบบ เช่น สารประกอบทางเคมีประเภทของแสงและเสียงและผลิตภัณฑ์อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและความเข้มข้น ควรพิจารณาแหล่งที่มาของมลพิษทั้งหมด

๒.๓) ควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบด้านลบของมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นถึงระดับที่ต้องกำจัดมลพิษทั้งหมด แต่ต้องการให้ลดลงจนถึงจุดที่ไม่มีผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และควรพิจารณาผลกระทบสะสมของมลพิษในสิ่งมีชีวิตด้วย

๒.๔) ลดสารอาหารส่วนเกินที่ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม สารอาหารส่วนเกิน โดยเฉพาะไนโตรเจนและฟอสฟอรัส เป็นมลพิษประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัสจากการเกษตรในปริมาณที่มากเกินไปลงในแหล่งน้ำ อาจส่งผลให้พืชเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วหรือสาหร่ายในระบบนิเวศทางทะเลซึ่งมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและการทำงานของระบบนิเวศได้

๒.๕) ลดความเสี่ยงจากสารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตราย สารกำจัดศัตรูพืชคือสารใด ๆ หรือส่วนผสมของสารของส่วนผสมทางเคมีหรือชีวภาพที่มีไว้สำหรับขับไล่ ทำลาย หรือควบคุมสิ่งมีชีวิตที่ไม่ต้องการซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ ส่วนสารเคมีอันตรายเป็นสารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเฉียบพลันหรือเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมหรือผู้คน

๒.๖) จัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ การจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการเป็นแนวทางระบบนิเวศในการผลิตและการป้องกันพืชผลทางการเกษตร โดยใช้วิธีการจัดการและแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันเพื่อปลูกพืชที่ดีต่อสุขภาพและลดการใช้สารกำจัดศัตรูพืชให้น้อยที่สุด

๒.๗) ป้องกันและสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืน
ควรพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อความมั่นคงด้านอาหารและวิถีชีวิต โดยควรพิจารณาความสำคัญ
ของการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรและอาหารที่ยั่งยืน รวมถึงการป้องกันเพื่อให้เกิดความมั่นคง
ทางอาหาร ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อนมลพิษ โดยเฉพาะให้ความใส่ใจและความสำคัญของเกษตรกรและ
ผู้ที่พึ่งพาระบบเกษตรอาหารในการดำรงชีวิต เช่น เกษตรกรรายย่อย และชุมชนท้องถิ่น

๒.๘) ป้องกัน ลด และดำเนินงานเพื่อขจัดมลพิษพลาสติก มลพิษจากพลาสติก
กำลังสะสมอยู่ในระบบนิเวศบนบก น้ำจืด และทางทะเล โดยไมโครพลาสติกเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารและ
หมุนเวียนในชั้นบรรยากาศ พลาสติกเป็นมลพิษประเภทสำคัญที่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญ
ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) ด้านพื้นที่สีเขียวเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๓.๑) เพิ่มขนาดและคุณภาพของพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง เป็นพื้นที่ให้ชนิดพันธุ์
ระบบนิเวศในเมืองและน่านน้ำชายฝั่งใกล้กับเขตเมืองและพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นอื่น ๆ เน้นให้เกิด
การเชื่อมต่อ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวโดยเฉพาะเพื่อเพิ่มความหลากหลาย
ทางชีวภาพ และเพิ่มการเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและแหล่งอาศัย ตลอดจนช่วยดูแลสุขภาพ
ของมนุษย์และความเป็นอยู่ที่ดีให้มีโอกาสในการเชื่อมต่อผู้คนอาศัยในเมืองกับธรรมชาติ

๓.๒) การวางผังเมืองที่พิจารณาให้มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
การวางผังเมืองเป็นกระบวนการทางเทคนิคและการเมืองในการจัดการการใช้พื้นที่ในเมือง เรียกร้อง
ให้กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะ และทำให้การวางผังเมือง
นำแนวคิดของการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในบริบทของพื้นที่สีเขียวและสีน้ำเงินไปใช้ในการวาง
ผังเมือง และได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมและเพียงพอในนโยบายและแนวทางปฏิบัติของการวางผังเมือง

• คำเป้าหมาย

๑) มีพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลด
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างน้อย ๖ พื้นที่

๒) ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบนลดลง

๓) มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น

๔) เพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๕) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนา
เมืองที่มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

• ตัวชี้วัด

๑) จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลด
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒) ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบน

๓) เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๔) สัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง

๕) ร้อยละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. สร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	๑.๑ ศึกษาและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนำแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยธรรมชาติและ/หรือแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศไปใช้เพื่อใช้ในการปรับตัวและลดบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสาขาต่าง ๆ และของประชาชนที่พึ่งพิงความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สส./สผ./อส./ทช./ทน.) กษ. (สศก.) กก. (สป.กก.) มท. (ปภ./ยผ./สถ./อปท.) นร. (สทนช.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ./อบก.) สธ. (อน.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ ผลกระทบและความเสี่ยงของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มขีดความสามารถให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ		ทส. (สส./อส./ทช./สผ.) มท. (สถ./อปท.) นร. (สทนช.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	ทส. (ปม./ทน./สพภ./อบก.) องค์การระหว่างประเทศ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. ควบคุมและป้องกันพื้นที่บนบก พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศเปราะบางอื่นที่อาจ ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ ประโยชน์ของมนุษย์	๒.๑ ศึกษาและประเมินภัยคุกคาม ด้านมลพิษ ได้แก่ ขยะมลพิษ โลหะหนัก สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ธาตุอาหารส่วนเกินมากเกินไป ในแหล่งน้ำที่ส่งผลกระทบต่อ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ	ทส. (สส./คพ./สผ./อส./ ทช.) อก. (กรอ.) กษ (กวก)	องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ และวางกลไกควบคุมและติดตาม สถานการณ์ภัยคุกคามของมลพิษ ต่อระบบนิเวศและความหลากหลาย ทางชีวภาพ	ทส. (สส./คพ./สผ./อส./ ทช./ปม.) อก. (กรอ.) สธ. (อน.) คค. (จท.)	ทส. (ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๓ ศึกษาวิจัย และดำเนินการจัดการ ขยะพลาสติก โดยเฉพาะขยะพลาสติก ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและ สิ่งมีชีวิตในทะเลและชายฝั่ง	ทส. (คพ./ทช./อส.) สถาบันการศึกษา	อว. (วช./สวทช.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๔ ควบคุมกิจกรรมการใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมีในการเกษตร และประมง ไม่ให้เกิดภัยเสียหายรุนแรงต่อแหล่งที่ อยู่อาศัย และความหลากหลาย ทางชีวภาพในระบบนิเวศ	กษ. (กวก./กปม./สป.กษ.)	กษ. (มกอช.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๒.๕ พัฒนากลไกที่ช่วยส่งเสริมบทบาทของชุมชนที่มีวิถีชีวิตเชิงนิเวศในการสงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	ทส. (สพภ./อส./ทช./ปม.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (สส./ทน./สผ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๓. สนับสนุนให้มีการเพิ่มพื้นที่ และประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง	๓.๑ สนับสนุนและจัดทำเครื่องมือกลไก มาตรการจูงใจ เพื่อการเพิ่มและบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวในเมือง ทั้งในระดับชาติ ระดับชุมชนและท้องถิ่น อาทิ กลไกธุรกิจคาร์บอน เป็นต้น	ทส. (สผ./สส.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) อว. (สตอภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๓.๒ ขับเคลื่อนการผนวกเรื่องพื้นที่สีเขียวเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง ที่เป็นรูปธรรม โดยผลักดันเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในแผนฯ	ทส. (สผ./สส.) มท. (สธ./ยผ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๓.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของชุมชน ประชาชน เอกชน และเครือข่ายในการจัดการพื้นที่สีเขียว และวนศาสตร์ชุมชนในเขตเมือง	ทส. (สส./สผ.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อให้ความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างคุณค่าและมูลค่าจากบริการระบบนิเวศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ต่อประเทศ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน เท่าเทียมและยุติธรรม และเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานชีวภาพของประเทศ และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรชีวภาพตลอดจนทำให้ภาคการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพ สร้างประโยชน์และมูลค่าอย่างยั่งยืน สำหรับคนรุ่นต่อไป ประกอบด้วย

เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน

• คำอธิบายเป้าหมาย

จัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน ในการสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อกลุ่มประชาชนที่เปราะบางและต้องพึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานชีวภาพในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อีกทั้งการใช้้อย่างยั่งยืนช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และปกป้องและส่งเสริมการใช้ให้สอดคล้องตามจารีตประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

• ความสำคัญของเป้าหมาย

ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งของสินค้าและบริการมากมายที่ผู้คนต้องพึ่งพา การบำรุงรักษาทั้งปริมาณและคุณภาพของประโยชน์ที่ได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแรงจูงใจสำคัญสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้บริการของระบบนิเวศด้านการรักษาความมั่นคงด้านอาหาร การดำรงชีวิต สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี ความหลากหลายทางชีวภาพไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อการรักษาระบบนิเวศและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ แต่ยังเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพในประเทศ เศรษฐกิจชีวภาพเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเป็นฐานในการผลิตสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ

ประโยชน์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมจากมูลค่าของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ ทั้งบนบกและในน้ำ มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีในหลาย ๆ ด้านรวมถึงด้านความมั่นคงทางอาหาร ยารักษาโรค และต่อวิถีชีวิต จารีตประเพณีและความเป็นอยู่ การใช้และการจัดการสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติดั้งเดิมจึงต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่บริการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้พึ่งพาและอยู่อาศัย

การอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ความหลากหลายทางชีวภาพมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและการผลิตทรัพยากรชีวภาพที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจชีวภาพที่มีความยั่งยืน การใช้ประโยชน์จาก

ความหลากหลายทางชีวภาพสามารถนำไปสู่การค้นพบและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารและยาใหม่ เทคโนโลยีการผลิตพลังงานชีวภาพ และวัสดุชีวภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพสามารถสร้างงานและรายได้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท และชุมชนท้องถิ่นที่มีทรัพยากรชีวภาพที่หลากหลายที่สำคัญมากคือ จะช่วยสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพของประชาชน เช่น การให้โภชนาการที่หลากหลายและการพัฒนายาใหม่จากพืชและสัตว์

• แนวทางดำเนินงาน

๑) การพัฒนานโยบายและกรอบกฎหมาย ควรพัฒนานโยบายและกรอบกฎหมายที่สนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงการให้สิทธิและการสนับสนุนชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ

๒) การลงทุนในงานวิจัยและพัฒนา การลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและเศรษฐกิจชีวภาพจะช่วยเสริมสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

๓) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ โดยเฉพาะการสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจชีวภาพขนาดเล็กและขนาดกลางในพื้นที่ชนบท

๔) การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและเศรษฐกิจชีวภาพในระดับประชาชนและเยาวชนจะช่วยเสริมสร้างการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

• ค่าเป้าหมาย

๑) มูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานชีวภาพด้านอาหารและยารักษาโรค สมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี (ชุมชนท้องถิ่น)

๒) มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น

๓) การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น

• ตัวชี้วัด

๑) รายได้ชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนที่มีสินค้าและบริการจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม

๒) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและภาคเอกชน

๓) ข้อมูลการประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชน

5

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ	๑.๑ พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศโดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเป็นฐานการผลิต การบริโภคสีเขียว การสร้างนวัตกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ	ทส. (สพภ.) อว. (สวทช.) กษ. (กช./กปศ./กวก./สวภ.) มท. (พช.) พณ. (ทป.)	กษ. (กปม./สวพส.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ สร้างอัตลักษณ์ การสร้างความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมในแต่ละท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่แหล่งกำเนิดของผลิตภัณฑ์ชีวภาพ	ทส. (สพภ.) มท. (พช.) พณ. (ทป.)	กษ. (กวก./สวภ./มกอช.) วธ. (สวธ.) สถาบันการศึกษา	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๒. การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนและภาคธุรกิจบนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๒.๑ เสริมสร้างสมรรถนะในการพึ่งพาตนเองของชุมชนด้านเทคโนโลยีการผลิต และการตลาด ในการใช้ประโยชน์และการสร้างผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรมอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็งในการผลิตสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน	ทส. (สผ./สพภ.) กษ. (กปศ./กวก.) มท. (สธ./อปท./พช.) พณ. (ทป.) นร. (สสว.)	กษ. (สวพส.) วธ. (ศมส.) มูลนิธิโครงการหลวง สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจชีวภาพให้เกิดความร่วมมือ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	ทส. (สพภ./ออป.) กษ. (กสก./กปศ.) มท. (สธ./อปท./พช.) นร. (สสว.)	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพในด้านการเกษตร อาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	กษ. (มกอช.) ทส. (สพภ.)	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว

• คำอธิบายเป้าหมาย

การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ และการป่าไม้ ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตและบริการจากฐานทรัพยากรชีวภาพ ได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นไปอย่างยั่งยืน และมีการใช้แนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น เช่น การเกษตรยั่งยืนและการใช้นวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่เอื้อต่อความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพของระบบการผลิตอย่างยั่งยืน และมุ่งการผลิตเพื่อความมั่นคงทางอาหาร การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาหน้าที่และการให้บริการของระบบนิเวศต่อประชาชน

• ความสำคัญของเป้าหมาย

ระบบการผลิตและบริการต่าง ๆ ที่สำคัญเหล่านี้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่แตกต่างกัน ทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ทุกประเภทที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์เหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความต้องการอาหาร เส้นใยและเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้การจัดการที่ยั่งยืนในระบบเหล่านี้กลายเป็นการดำเนินงานเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญ ในทางกลับกันการจัดการอย่างยั่งยืนนั้น จะช่วยสนับสนุนการคุ้มครองและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และยังสามารถให้ประโยชน์แก่ระบบการผลิตในส่วนของบริการระบบนิเวศ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การควบคุมการกัดเซาะ การผสมเกสรที่เพิ่มขึ้นและลดการระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนมีส่วนสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีและการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของพลเมืองที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการผลิตและบริการดังกล่าวด้วย

• แนวทางดำเนินงาน

เพื่อจัดการพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๑) การจัดการการผลิตและบริการที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยการใช้องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่มากเกินไป และในลักษณะและอัตราการใช้ประโยชน์ที่ไม่นำไปสู่การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) การใช้และส่งเสริมการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้วิธีและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อช่วยเพิ่มผลในเชิงบวกและลดผลกระทบเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ตัวอย่างเช่น การใช้แนวทางเกษตรที่ยั่งยืน การเพิ่มผลผลิตจากการรักษาหน้าที่ของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน สร้างความหลากหลายทางชีวภาพในการเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ปรับตัวได้ดีหลากหลายชนิด การใช้สิ่งมีชีวิตควบคุมศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิตในดินที่ส่งเสริมการหมุนเวียนของสารอาหาร จึงช่วยลดความจำเป็น

ในการใช้สารเคมี การปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความยืดหยุ่น หรือความสามารถของระบบการผลิตในการฟื้นตัวจากความกดดันหรือการรบกวน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยจัดการกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

- **ค่าเป้าหมาย**

- ๑) สัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ (ป่าไม้ เกษตร และประมง)

- ๒) สัดส่วนจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์ และท่องเที่ยว) เพิ่มขึ้น

- ๓) จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๒๐ ชุมชน

- **ตัวชี้วัด**

- ๑) ร้อยละของสัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด (เกษตรและประมง)

- ๒) ร้อยละของจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว)

- ๓) จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. ส่งเสริมการจัดการพื้นที่การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้อย่างยั่งยืน ไม่มากเกินศักยภาพ เพื่อลด ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และการสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพ	๑.๑ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ ตามมาตรฐานการเพาะปลูกพืชเกษตร การปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง และการป่าไม้ โดยคำนึงถึง การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	ทส. (ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กวก./กปม./กสก./กข./ กปศ./มกอช.)	อก. (สมอ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพของพืช อย่างยั่งยืน รวมถึงการควบคุมเพื่อให้ ผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่เนื้อไม้มี ความยั่งยืน	ทส. (อส./ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กวก./กข.)	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๓ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการผลิต จากภาคการเกษตร	กษ. (กวก./กปม./กสก./ กปศ.) ภาคเอกชน	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. สนับสนุนการใช้และส่งเสริม การบริการที่เป็นมิตรกับ ความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้วิธีและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตร กับความหลากหลายทางชีวภาพ	๒.๑ ส่งเสริมการใช้และพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ ปกป้อง พื้นฟู ความหลากหลายทางชีวภาพ ของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ	ทส. (อส./ปม.) กก. (กทท./สป.กก./ททท./ อพท.) กษ. (พด./กวก.)	ทส. (อ.ส.พ./อสส.) มท. (พช./อปท.) กษ. (กปศ.) อก. (สมอ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๒ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ เพื่อลดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและพื้นที่ท่องเที่ยว	ทส. (อส./ปม.) กก. (กทท./สป.กก./ททท./ อพท.) กษ. (พด./กวก.) ภาคเอกชน	มท. (พช./อปท.) อก. (สมอ.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

• คำอธิบายเป้าหมาย

ดำเนินการจัดทำและใช้กลไกด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย มาตรการทางกฎหมาย นโยบาย การบริหาร และการเสริมสร้างศักยภาพที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับและทุกภาคส่วนตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจากข้อมูลดิจิทัลของพันธุกรรม ตลอดจนความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสม และในการเพิ่มผลประโยชน์ที่แบ่งปันตามการเข้าถึงระหว่างประเทศและเครื่องมือการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

• ความสำคัญของเป้าหมาย

การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมและความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นหนึ่งในสามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นเสาหลักสำหรับความสำเร็จของการดำเนินการสร้างความยุติธรรมและเท่าเทียมระหว่างผู้ให้/ครอบครองและผู้ต้องการ/ขอใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเข้าถึงและการแบ่งปัน นอกจากนี้ ก็เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่เกิดจากการใช้ความรู้ นวัตกรรมและวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันด้วย

การเสริมสร้างขีดความสามารถ และดำเนินการมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ และมาตรการสำหรับการจัดการเทคโนโลยีชีวภาพและการกระจายผลประโยชน์ มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการสร้างความมั่นใจว่าสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพได้รับการจัดการและใช้งานด้วยข้อควรระวังด้านความปลอดภัยที่จำเป็น การใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่การใช้และการปลดปล่อยจำเป็นต้องมีกฎระเบียบ การจัดการและการควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องที่อาจเกิดขึ้น

การสนับสนุนการวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพสำหรับประเทศ การจัดหาทรัพยากรพันธุกรรมสำหรับการวิจัยดังกล่าวจะช่วยให้นักวิจัยและนักวิชาการค้นคว้าศึกษาได้สะดวกและโปร่งใส นอกจากนี้ การเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันมีผลดีและสร้างประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพจากทรัพยากรพันธุกรรมได้อย่างไม่มีอุปสรรคและทันเวลา นอกจากนี้ จะช่วยให้ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพที่ใช้ทรัพยากรพันธุกรรมเป็นฐาน และส่งผลให้เกิดแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในที่สุด

• แนวทางดำเนินงาน

เป้าหมายนี้มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางมาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหาร และการเสริมสร้างขีดความสามารถ รายละเอียดดังนี้

๑) มาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหาร ประเทศจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหารเพื่อดำเนินการด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากร

พันธกรรม รวมถึงการวางโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานพิจารณาปรับแก้และอนุญาต เป็นต้น ในการดำเนินงานตามขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพันธกรรมของสนธิสัญญาระหว่างประเทศในระดับชาติและมีระบบ กลไกที่ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ เช่น มาตรการบริหารสำหรับการออกใบอนุญาตหรือการทำงานของจุดตรวจการนำเข้าส่งออกตามมาตรการเหล่านี้จะช่วยให้บริหารจัดการการเข้าถึงการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมเป็นไปได้เพิ่มขึ้น และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรพันธกรรมอย่างเหมาะสม

๒) มาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถ จำเป็นต้องสร้างขีดความสามารถเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ฯ แก่ทุกภาคส่วน และในทุกระดับ ซึ่งรวมถึงมาตรการเสริมสร้างศักยภาพด้านทรัพยากรพันธกรรม ข้อมูลลำดับพันธกรรม (DSI) และความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

• คำเป้าหมาย

๑) มีกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธกรรม ที่ทุกหน่วยงานรับผิดชอบนำไปใช้เป็นมาตรฐานของประเทศ

๒) หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้

๓) ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง มีขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

๔) มีผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธกรรมของประเทศเพิ่มขึ้น

๕) หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานมีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบัน มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ร้อยละ ๕๐

• ตัวชี้วัด

๑) กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธกรรม ที่เป็นมาตรฐานของประเทศ

๒) จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้

๓) ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมของผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง

๔) ผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธกรรมของประเทศ

๕) จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. ส่งเสริมและผลักดันกลไกด้าน การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรมไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม	๑.๑ บูรณาการกลไกบริหารจัดการ การเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และจัดทำระบบติดตามตรวจสอบ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรม	ทส. (อส./สพภ./สผ.) กษ. (กวก./กข./กปศ./มม./ กปม.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) พณ. (ทป.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช.) วธ. (ศมส.) อว. (สวทช.) นร. (สกพอ.) อพ.สธ. องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการเข้า ถึงและการจัดทำข้อตกลงแบ่งปัน ผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากร ชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรม	ทส. (สพภ./สผ.) กษ. (กวก./กข./กปศ./มม./ กปม.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) พณ. (ทป.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.)	ทส. (อส/ปม./ทช.) กษ. (สป.กษ.) กต. (กรมสนธิสัญญาฯ) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) วธ. (ศมส.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. การสร้างขีดความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ แก่ทุกภาคส่วน และในทุกกระดับ	๒.๑ เสริมสร้างสมรรถนะภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มผู้ทำวิจัย ชุมชนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดทำกลไกและกฎระเบียบ เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผล ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	ทส. (อส./ปม./ทช./สพภ./ สผ.) กษ. (กวก./พด./กปม.) สธ.(กรมการแพทย์ แผนไทยฯ/วพ./อก.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.) สถาบันการศึกษา	อว. (สวทช.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) วธ. (ศมส.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๓. การเสริมสร้างมาตรการและ ขีดความสามารถด้านความปลอดภัย ทางชีวภาพ เพื่อสนับสนุนการใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ	๓.๑ สนับสนุนให้มีการดำเนินการและ จัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติ ด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ	กษ. (กวก./กปม./กปศ.) อก. (กรอ.) สธ. (วพ.) อว. (ศช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (สป.กษ.) สธ. (สป.สธ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๓.๒ ยกระดับกลไกควบคุม ความปลอดภัยทางชีวภาพ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแล และดำเนินงานด้านความปลอดภัย ทางชีวภาพของประเทศ	กษ. (กวก./กปม./กปศ.) สธ. (วพ.) อว. (ศช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (สป.กษ.) สธ. (สป.สธ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.	๒๕๖๖-๒๕๗๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีเงื่อนไขที่จำเป็น และเหมาะสมต่อทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสียในการร่วมกันขับเคลื่อนให้แผนฯ สำเร็จ และก้าวหน้า โดยการสร้างและทบทวนและนำมาใช้ ซึ่งกลไกทั้งที่ไม่ใช่เงิน เครื่องมือ องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และกลไกด้านการเงิน แหล่งเงินทุน แรงจูงใจต่าง ๆ ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถนะ และขีดความสามารถของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนฯ

เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

• คำอธิบายเป้าหมาย

มาตรา ๖ (b) ของอนุสัญญาฯ เรียกร้องให้ประเทศภาคีบูรณาการการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเข้ากับแผน โครงการ และนโยบาย ภาคส่วน หรือข้ามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การ “บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพ” จะรับรองว่าคุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพจะได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายของทุกภาคส่วน ทั้งเอกชนและสาธารณะ รวมทั้งภาครัฐ ภาคเศรษฐกิจ และสังคมในวงกว้าง เนื่องจากหลายกิจกรรมที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพ หรือมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอยู่นอกขอบเขตของนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ การดำเนินการตามเป้าหมายนี้จึงมีความสำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา อย่างไรก็ตาม คุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพไม่ได้สะท้อนให้เห็นในกระบวนการตัดสินใจอย่างกว้างขวาง การบูรณาการและสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่มอบให้ในกลยุทธ์ นโยบาย โครงการ และระบบการรายงานที่เกี่ยวข้อง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการรับรองว่าคุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพและโอกาสที่ได้รับจากการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจะได้รับการยอมรับและสะท้อนในการตัดสินใจ

• ความสำคัญของเป้าหมาย

ความสำคัญของเป้าหมายนี้ คือ การรับรองว่าคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ จะได้รับการสะท้อนหรือบูรณาการอย่างเต็มที่ในกรอบการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้ได้รับการใส่ใจอย่างเหมาะสมในการตัดสินใจ ซึ่งนำไปสู่การปรับกิจกรรมทั้งหมดและการไหลของเงินทั้งหมด ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรอบการดำเนินงาน เป้าหมายนี้มีองค์ประกอบเฉพาะหลายประการ

๑) คุณค่าหลายประการ (Multiple values) ความหลากหลายทางชีวภาพสนับสนุนบริการที่หลากหลายที่สนับสนุนเศรษฐกิจ ระบบการผลิตอาหาร สภาพความเป็นอยู่ที่มีมั่นคง และสุขภาพของมนุษย์ นอกจากนี้ ความหลากหลายทางชีวภาพยังเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ความเชื่อทางจิตวิญญาณ และมีคุณค่าในตัวของมันเอง ด้วยเหตุนี้ ความหลากหลายทางชีวภาพจึงมีคุณค่าหลายประการ บางส่วนสามารถวัดเป็นมูลค่าเงินได้ และบางส่วนที่เป็นนามธรรมมากกว่า

๒) นโยบาย กฎระเบียบ กระบวนการ กลยุทธ์ การประเมิน และบัญชีแห่งชาติ กรอบการตัดสินใจต่าง ๆ ในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และในภาคเอกชนที่ไม่สะท้อนถึงความสำคัญและคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสมในกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องกฎระเบียบ กระบวนการวางแผนและพัฒนา กลยุทธ์การจัดความยากจน การประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และบัญชีแห่งชาติ

๓) รัฐบาลและทุกภาคส่วน การดำเนินการเพื่อบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเต็มที่ควรดำเนินการในทุกระดับของรัฐและทุกภาคส่วน ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่ากรอบการตัดสินใจ กระบวนการ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพหลาย ๆ ด้านเกิดขึ้นในระดับการตัดสินใจสาธารณะและเอกชนต่าง ๆ เป้าหมายนี้ยังระบุเพิ่มเติมว่าควรมุ่งเน้นเฉพาะในภาคส่วนที่มีผลกระทบอย่างมากต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และการไหลของการเงินของภาครัฐและเอกชน และควรค่อย ๆ ปรับให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

• แนวทางดำเนินงาน

๑) ระบุว่าเครื่องมือและกระบวนการวางแผนระดับชาติ และสะท้อนการพิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการในเครื่องมือและกระบวนการเหล่านี้ และพิจารณาถึงโอกาสและข้อจำกัดในการดำเนินการ

๒) ค้นหาช่องว่างในแง่ของเครื่องมือ กฎหมาย และกระบวนการ ในการสะท้อนคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพในกระบวนการตัดสินใจ ช่องว่างเหล่านี้สามารถแก้ไขอย่างไร

๓) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและภาคการเงินให้สะท้อนความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถเสริมสร้างได้อย่างไร พิจารณาช่องว่างและความต้องการที่มีอยู่

๔) บ่งชี้ภาคส่วนที่มีผลกระทบอย่างมากต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมให้ภาคส่วนนั้นสะท้อนความหลากหลายทางชีวภาพในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างและปิดช่องว่างและสนองความต้องการ

๕) ประโยชน์และต้นทุนทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการเข้ากับกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบ พวกเขาสามารถมีส่วนร่วมและตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้อย่างไร ข้อแลกเปลี่ยนที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ทรัพยากรเพิ่มเติม (การเงิน บุคลากร และเทคนิค) ที่จะต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ จะสามารถระดมทรัพยากรเพิ่มเติมได้

• คำเป้าหมาย

๑) จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม เพื่อสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ อย่างน้อย ๕ ฉบับ

๒) จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็น การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้น ๑๐ ฉบับ

๓) จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ (ระดับจังหวัด)

๔) สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูล การดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

• ตัวชี้วัด

๑) จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ

๒) จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวก ประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น

๔) จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูล การดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. ส่งเสริมการขับเคลื่อนและบูรณาการประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผนระดับชาติ ภาคส่วน องค์กร จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน รวมถึงในระบบบัญชีประชาชาติ	๑.๑ บูรณาการประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่ นโยบายและแผนระดับชาติ และแผนเฉพาะเรื่อง แผน แนวทางปฏิบัติ และการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./สผ./ทช./คพ./ ทน./อส./สส.) กษ. (กปม./กวก./สศก./ พด.) อก. (กรอ.) นร. (สทนช./สศช./สคทช.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) กก. (สป.กก.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ ก.ล.ต.) มท (สธ./ปค./ยผ.) ภาคเอกชน	นร. (สงป.) ดศ. (สศช.) กษ. (ขป./กปศ./สวพส.) ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๑.๒ บูรณาการการดำเนินงานระหว่าง อนุสัญญาและความตกลงระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมถึงกรอบอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และอนุสัญญา ว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพ เป็นทะเลทราย	ทส. (สผ./ทช./ทน./อส./ สส.) กษ. (กวก./พด.) พณ. (ทป.)	ทส. (คพ.) กษ. (สป.กษ./กปศ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๓ สนับสนุนการจัดทำแผนหรือ กิจกรรมด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพในภาคส่วนต่าง ๆ ในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน	ทส. (ปม./สผ./ทช./ทน./ อส./สพภ.) กษ. (กปม./กวก./สศก./ พด.) อก. (กรอ.) นร. (สทนช./สศช./สคทช.) ดศ. (สสช.) มท (สธ./ปค./ยผ.)	ทส. (คพ.) นร. (สงป.) กก. (กกท.) กษ. (กปศ.) ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๒.๑ สนับสนุนให้ภาคเอกชน จัดทำแผนธุรกิจและกองทุนที่สนับสนุน การดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงกิจกรรม ที่สนับสนุนองค์กรชุมชนหรือท้องถิ่น หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน	ทส. (สผ.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) กก. (อพท.) นร. (สสว.) มท (สถ.) ภาคเอกชน	ทส. (สพภ.) พม. (พอช.) กก. (กทท.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๒ สนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนิน ธุรกิจให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อการรักษา และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับการพึงพิง ผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับ ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ.) ภาคเอกชน	หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.) องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

- **คำอธิบายเป้าหมาย**

- กลไกด้านสิ่งจูงใจ/แรงจูงใจ**

กำจัด เลิกใช้ หรือปฏิรูปแรงจูงใจ/สิ่งจูงใจ ซึ่งรวมถึงเงินอุดหนุนต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพให้มากขึ้น และกำจัดอย่างยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และเท่าเทียมกัน ในขณะที่ลดแรงจูงใจทางลบให้มากขึ้นและค่อยเป็นค่อยไป ตลอดช่วงเวลาของแผนฯ โดยเริ่มจากกำจัดหรือเลิกใช้แรงจูงใจที่เป็นอันตรายที่สุดต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และขยาย ส่งเสริมแรงจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามมา

สิ่งจูงใจ/แรงจูงใจ รวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จำเป็นต้องมีการทบทวนและดำเนินการเปลี่ยนแปลงการให้เงินอุดหนุนและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำจัด หยุด หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นที่ทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย การสร้างหรือพัฒนาสิ่งจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการจัดหาทรัพยากรทางการเงินหรือแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทสำคัญดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

การนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และสังคมมาใช้เท่าที่เป็นไปได้และเหมาะสม จะสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน มาตรการดังกล่าวรวมถึงการดำเนินการลดการสร้างแรงจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพด้วย การศึกษาและประเมินคาดการณ์ว่า มีเงินอุดหนุนที่เป็นอันตราย สร้างความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่และระบบนิเวศที่ทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมโทรม และจำนวนเงินที่ใช้ในมาตรการจูงใจทางลบสูงกว่าจำนวนเงินที่ใช้ในมาตรการจูงใจเชิงบวกอย่างมาก เป้าหมายนี้ จึงเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขความไม่สมดุลนี้และปรับแรงจูงใจทางลบให้ลดลงและเพิ่มแรงจูงใจทางบวกให้มากขึ้น

- กลไกการเงินและการลงทุน**

ความสำคัญและจำเป็นในการเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งอย่างให้สูงขึ้นให้มีประสิทธิภาพ ทันเวลาและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ทั้งจากภายในประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งการดำเนินงาน

- **ความสำคัญของเป้าหมาย**

สิ่งจูงใจ/แรงจูงใจ รวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและดำเนินการเปลี่ยนแปลงการให้เงินอุดหนุนและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำจัด หยุด หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นที่ทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย การสร้าง

หรือพัฒนาสิ่งจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการจัดหาทรัพยากรทางการเงินหรือแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทสำคัญ ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

- **แนวทางดำเนินงาน**

- **กลไกด้านสิ่งจูงใจ/แรงจูงใจ**

มาตรการแรกคือการกำจัด การหยุดหรือการปฏิรูป สิ่งจูงใจรวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่สองคือ การขยายแรงจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รายละเอียดดังนี้

๑) คำนึงระบบแรงจูงใจทางลบ มีสิ่งจูงใจทางลบต่าง ๆ ที่ต้องค้นหาและระบุว่ามิอะไรอยู่บ้าง รวมถึงเงินอุดหนุนซึ่งมีผลกระทบที่หลากหลายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ ผลกระทบที่เป็นอันตรายของมาตรการจูงใจบางอย่างอาจปรากฏและตรวจพบได้ง่ายหรือไม่ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบแรกของเป้าหมายนี้จึงเรียกร้องให้มีการระบุสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการระบุตัวตนนี้ไม่ควรกีดกันการดำเนินการทันทีในการกำจัดการใช้หรือการปฏิรูปสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายหากเป็นไปได้

๒) กำจัด เลิกใช้ หรือปฏิรูปแรงจูงใจทางลบ ให้มีการกำจัดอย่างเป็นรูปธรรมและอาจค่อยเป็นค่อยไป หรือหยุดการใช้ หรือปฏิรูปเลย โดยเฉพาะเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายก่อนหน้าแล้ว ทั้งการกำจัดหรือยุติสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าว สำหรับสิ่งจูงใจบางประเภท อาจเป็นไปได้ที่จะกำจัดสิ่งจูงใจเหล่านั้นทันที อย่างไรก็ตาม สำหรับสิ่งจูงใจส่วนใหญ่ อาจต้องใช้วิธีการที่ปรับขนาดหรือค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากภาคส่วนหรือกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมต้องพึ่งพาและจำเป็นต่อภาคการผลิต เศรษฐกิจและสังคม ในบางกรณีอาจไม่สามารถกำจัดหรือยุติสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายได้ เนื่องจากถือว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมด้วย ในกรณีเหล่านี้ควรปฏิรูปสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อลดผลกระทบด้านลบให้มากที่สุด

๓) เร่งกำจัด หยุด ยกเลิกสิ่งจูงใจประเภทที่เป็นอันตรายที่สุดก่อน ให้จัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการกำจัด หยุดและยกเลิกสิ่งจูงใจที่มีผลกระทบที่เป็นอันตรายที่สุด

๔) ขยายและสร้างแรงจูงใจด้านบวก สิ่งจูงใจเชิงบวกคือมาตรการทางเศรษฐกิจ กฎหมาย หรือสถาบันที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งจูงใจเชิงบวกอาจรวมถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น การซื้อที่ดินสาธารณะหรือเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

- **กลไกการเงินและแหล่งทุน**

มีมาตรการและแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

๕) การระดมทรัพยากรภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยอำนวยความสะดวกด้วยการจัดทำและดำเนินการปรับปรุงหรือออกแบบแผนการเงินและงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เช่น แผนงบประมาณหน่วยงานผู้รับผิดชอบ แผนงบประมาณของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๖) การเพิ่มทรัพยากรทางการเงินระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และจากประเทศผู้ให้โดยสมัครใจ เพื่อช่วยเสริมงบประมาณภายในประเทศ ในระยะแรกของการดำเนินงานตามแผนฯ

๗) ระดมความสนใจและความพยายามในการเพิ่มทรัพยากรจากภาคการเงินและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อส่งเสริมการเงินแบบผสมผสาน (กับภาครัฐและภาคต่างประเทศ) โดยใช้กลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรเงินและงบประมาณใหม่และเพิ่มเติม รวมถึงการสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในด้านการคุ้มครองอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านกองทุนและเครื่องมืออื่น ๆ

๘) กระตุ้นการระดมทุนที่เป็นนวัตกรรม (innovative financing) เช่น การชำระค่าบริการระบบนิเวศ พันธบัตรสีเขียว การชดเชยความหลากหลายทางชีวภาพและเครดิต และกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ พร้อมการคุ้มครองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น

๙) การเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนการเงินและเงินทุนของภาคการเงินต่าง ๆ จากหลากหลายแหล่ง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมและการทำงานร่วมกันของภาคการเงินสำหรับเป้าหมายที่สำคัญร่วมกัน เช่น วิกฤตการณ์สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

๑๐) การเสริมสร้างบทบาทของการดำเนินการร่วมกับพลเมือง รวมถึงชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางแบบไม่เป็นธุรกิจ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนและความร่วมมือภาคประชาสังคมที่มุ่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

• คำเป้าหมาย

๑) สัดส่วนของงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๐.๓ ของงบประมาณทั้งหมด

๒) มีกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้จำนวนอย่างน้อย ๑ กลไก

๓) ภาคส่วนอย่างน้อย ๑ สาขา มีการปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบการคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๔) มาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้เพิ่มขึ้นจำนวนอย่างน้อย ๓ มาตรการ และมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

๕) กลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๕ กลไก

• ตัวชี้วัด

๑) งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้

๓) ผลการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบ การคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพของภาคส่วนต่าง ๆ

๔) จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้ และจำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๕) จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	๑.๑ สนับสนุนการศึกษาและระบุดึงใจทางบกและทางลบนต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ./ทน.) กษ. (กปม./ขป.) มท. (ยผ./อปท.) คค. (จท.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช.) นร. (สทนช./ศรชล.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ สนับสนุนกลไกการระดมทรัพยากรจากภาคการเงินและภาคธุรกิจเอกชน และการกระตุ้นการระดมทุนที่เป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	กค. (สศค./สส./สบน.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) นร. (สกท./สงป.) ภาคเอกชน สถาบันการเงิน หอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย	ทส. (สผ.) องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๑.๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการสนับสนุนการเงินและเงินทุนของภาคการเงินต่าง ๆ	กค. (สศค.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) นร. (สกท./สงป.) สถาบันการเงิน หอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย	องค์การระหว่างประเทศ สมาคมประกันภัย ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๔ สนับสนุนการใช้กลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเยาวชน และองค์กรภาคประชาสังคม ในการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	ทส. (สผ./อส./ปม./ทช./สพภ./ทน.) มท. (สถ./อปท.)	กค. (สศค.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ก.ล.ต.) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (สตง.) สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

10

เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

- **คำอธิบายเป้าหมาย**

- **ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้**

ข้อมูลและความรู้ที่ดีที่สุดที่มีอยู่สามารถเข้าถึงได้สำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงานและสาธารณชนเพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการและมีส่วนร่วมและเพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร การสร้างความตระหนัก การศึกษา การติดตามการวิจัยและการจัดการความรู้ และในบริบทนี้ควรเข้าถึงความรู้ดั้งเดิม นวัตกรรม การปฏิบัติและเทคโนโลยีของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น ด้วยความยินยอมโดยเสรีก่อน และโดยแจ้งตามกฎหมายของประเทศ

ทุกประเทศต้องการข้อมูลและความรู้เพื่อระบุภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและกำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ วางแผนและดำเนินการตัดสินใจและดำเนินการตามหลักฐานกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ติดตามและรายงานความคืบหน้าในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม ข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เข้าถึงได้มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐาน ประเมินความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินการที่จำเป็น ปัญหานี้เป็นารขัดขวางโดยมีนัยต่อเป้าหมายและเป้าหมายทั้งหมดของกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

- **การตระหนักรู้ถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง ต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ**

ตระหนักถึงบทบาทและสิทธิ และการตอบสนองต่อเพศสภาพ (gender) อย่างเต็มที่ ให้มีความเสมอภาค พิจารณาความสำคัญให้ครอบคลุมกลุ่มเปราะบางอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อเพศสภาพในการตัดสินใจและการเข้าถึงความยุติธรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง โดยเคารพวัฒนธรรมและสิทธิเหนือที่ดิน ทรัพยากรและความรู้ดั้งเดิม ตลอดจน สตรี เด็กและเยาวชนและคนพิการ

- **ความสำคัญของเป้าหมาย**

- **ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้**

ประเทศต้องการข้อมูลและความรู้เพื่อระบุภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ วางแผน ดำเนินการตัดสินใจและดำเนินการตามหลักฐานกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ติดตามและรายงานความคืบหน้าในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม ข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เข้าถึงได้

มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐาน ประเมินความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการที่จำเป็น ปัญหา
เป็นการขัดขวางโดยมีนัยต่อเป้าหมายและเป้าหมายทั้งหมดของกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วย
ความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

วัตถุประสงค์หลักของเป้าหมายนี้คือเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ
ที่มีอยู่นั้นได้รับการตรวจสอบถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมใช้งานสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีบทบาท
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ การวางแผน และกระบวนการตัดสินใจ
ตลอดจนการติดตามตรวจสอบและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ

การตระหนักถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

ชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้าใจทางวัฒนธรรมและองค์รวมเกี่ยวกับธรรมชาติ
ตามความรู้ การปฏิบัติและนวัตกรรมดั้งเดิมของพวกเขา ข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลาย
ทางชีวภาพนี้ มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ข้อมูลเชิงลึกของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นมีบทบาทพื้นฐานในการ
พัฒนาความคิดริเริ่มในการอนุรักษ์ที่ผสมผสานคุณค่าทางวัฒนธรรมและระบบการปกครองแบบดั้งเดิม
รวมถึงการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น เทคนิคการจัดการทรัพยากร การล่าสัตว์และการตกปลาแบบดั้งเดิม
และการเก็บเกี่ยวแบบเลือก นอกจากนี้ ที่ดินของพวกเขายังครอบคลุมระบบนิเวศที่หลากหลาย ตั้งแต่ป่าไม้
พื้นที่ชุ่มน้ำ ไปจนถึงภูเขาและพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเข้มข้นสูง และมักส่งเสริม
การใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมถึงวนเกษตร การทำฟาร์มหมุนเวียน และระบบการจัดการการอนุรักษ์โดยชุมชน
การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการรับรู้
มุมมองและความเชี่ยวชาญของพวกเขาสามารถนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การอนุรักษ์เฉพาะบริบทและ
มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายยังตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรี
เด็ก เยาวชน และผู้พิการ ในการส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมและส่งเสริมให้กลุ่มเหล่านี้มีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเข้มข้น นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการปกป้อง
นักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีบทบาทในการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ
โดยการตรวจสอบและเปิดเผยการละเมิดสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปฏิบัติที่ยั่งยืนและสนับสนุนแนวทาง
การอนุรักษ์ตามหลักสิทธิมนุษยชน

• แนวทางดำเนินงาน

ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้

เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและความรู้ที่ดีที่สุดที่มีอยู่นั้น
พร้อมใช้งานสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนนโยบายความหลากหลาย
ทางชีวภาพ การวางแผนและกระบวนการตัดสินใจตลอดจนการติดตามตรวจสอบและรายงาน
ความคืบหน้าในการดำเนินการ เป้าหมายประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่างที่ทำให้ความเฉพาะเจาะจง
เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทำสิ่งนี้ให้สำเร็จโดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนทั่วไปควรสามารถเข้าถึงข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะที่ง่าย มีประสิทธิภาพ ทันเวลา และมีรูปแบบที่เหมาะสม การเข้าถึงที่ดีขึ้นสามารถทำได้หลายวิธี รวมถึงการเพิ่มระดับมาตรฐานและความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างข้อมูล เครื่องมือ และแพลตฟอร์มที่มีอยู่ การแปลงข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นดิจิทัล และการวางนโยบาย เช่น สำหรับการเข้าถึงแบบเปิดและข้อมูลแบบเปิด เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเข้าถึงที่ง่ายขึ้น

๒) การสื่อสาร การสร้างความตระหนัก การศึกษาข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อมูลและความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสื่อสาร การรับรู้และมาตรการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความซาบซึ้งในคุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นรากฐานของความเต็มใจของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการที่จำเป็น และเพื่อเพิ่ม “เจตจำนงทางการเมือง” ของรัฐบาลและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ในการดำเนินการ

๓) การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการสร้าง ค้นพบ รวบรวม จัดระเบียบ ดูแล จัดการ จัดเก็บ แบ่งปัน ใช้ความรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในเรื่องนี้ สิ่งเหล่านี้อาจรวมถึงความพยายามในการปรับปรุงขีดความสามารถของสถาบัน อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องและการทำให้เป็นสถาบันของข้อมูลและการจัดการความรู้

๔) การตรวจสอบ การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ตัวบ่งชี้ ขึ้นอยู่กับ ความพร้อมของข้อมูล และความรู้ที่มีคุณภาพดี มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหรือเสริมสร้างระบบข้อมูล ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติที่มีอยู่และศูนย์สังเกตการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพและเครือข่ายที่สามารถรองรับความต้องการและความมุ่งมั่นในการตรวจสอบความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

๕) การวิจัย จำเป็นต้องมีการสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมมากขึ้นเพื่อสร้างข้อมูล และความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงการวิจัยเพื่อพยายามแก้ไขช่องว่างความรู้ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความไม่สมดุลที่สำคัญในการมุ่งเน้นทางภูมิศาสตร์และอนุกรมวิธาน ของการศึกษาและติดตามความหลากหลายทางชีวภาพ มีความจำเป็นต้องดำเนินการวิเคราะห์ช่องว่าง ของข้อมูลและจัดทำโครงการวิจัยและแนวทางเพื่อสร้างข้อมูลที่ขาดหายไปและเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่สำหรับการวางแผนความหลากหลายทางชีวภาพ การตัดสินใจ การติดตาม และการรายงาน

๖) ความรู้ นวัตกรรม แนวปฏิบัติ และเทคโนโลยีของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น จำนวนมากเป็นผู้มีความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพแบบดั้งเดิมที่ไม่เหมือนใคร ในทำนองเดียวกัน หลายคนได้พัฒนานวัตกรรม การปฏิบัติและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ความรู้และนวัตกรรม การปฏิบัติและเทคโนโลยีเหล่านี้ควรเข้าถึง ได้โดยได้รับความยินยอมจากชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและตามกฎหมาย ของประเทศ

การตระหนักรู้ถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

การตระหนักรู้ถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจในการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เสมอภาค และครอบคลุมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนเพื่อส่งเสริมแนวทางที่ครอบคลุม การมีส่วนร่วมและตามสิทธิในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป้าหมายนี้ระบุองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้

๗) การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น เป้าหมายส่วนนี้หมายถึงความจำเป็นในการสร้างความมั่นใจในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการตัดสินใจ ยอมรับสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม และทรัพยากรของพวกเขา

๘) การเข้าถึงความยุติธรรมและข้อมูล การเข้าถึงระบบตุลาการและข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เข้มแข็งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เท่าเทียม และครอบคลุม และปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม เป้าหมายส่วนนี้เรียกร้องให้มีการวางมาตรการเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

๙) สิทธิของชุมชนท้องถิ่นเหนือวัฒนธรรม ดินแดน ทรัพยากร และความรู้ดั้งเดิม เป้าหมายส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการตระหนักและอ้างไว้ซึ่งสิทธิของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นตามที่ระบุไว้ในกรอบระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และกฎหมายสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเคารพสิทธิในการเป็นเจ้าของ ใช้ พัฒนา และควบคุมที่ดิน ดินแดน และทรัพยากรของตน

๑๐) สิทธิของผู้หญิงและเด็กหญิง เด็กและเยาวชน และคนพิการ บุคคลที่อาศัยอยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางมักไม่ได้รับสิทธิหรือการเข้าถึงความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรในหลายพื้นที่ รวมถึงผู้หญิงและเด็กหญิง เด็กและเยาวชน และคนพิการ เป้าหมายนี้เรียกร้องให้มีมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเหล่านี้ได้รับสิทธิและการเข้าถึงเช่นเดียวกับผู้อื่น

๑๑) การคุ้มครองอย่างเต็มที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึงมาตรการที่สามารถดำเนินการเพื่อปกป้องบุคคลหรือกลุ่มที่ทำงานเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม สนับสนุนความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและปกป้องสิทธิของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ประเด็นสำคัญของการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอาจรวมถึงการป้องกันความรุนแรงและการข่มขู่ โดยการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและการใช้สิทธิอย่างปลอดภัยโดยปราศจากการตอบโต้และการตอบโต้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม

- **คำเป้าหมาย**

๑) มีระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไม่น้อยกว่า ๓ ระบบ

๒) มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕

๓) เครือข่ายสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.) ที่สนับสนุนท้องถิ่นในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๔) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๕๐ กิจกรรม/โครงการต่อปี

๕) ทุกภาคส่วน (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) มีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

- **ตัวชี้วัด**

๑) ระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน

๓) จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นที่มีการตรวจสอบความถูกต้องโดยสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.)

๔) จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ที่ดำเนินงานในการสื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ

๕) ความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) ในเรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. พัฒนาและปรับปรุงเพื่อเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ให้ครอบคลุมภาคส่วนที่สำคัญที่ช่วยสนับสนุนการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ	๑.๑ ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลฐานข้อมูลสถานภาพ ขอบเขต แนวกันชน และแผนที่พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้สามารถเข้าถึงได้ในทุกระดับ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) กษ. (กวก./กปม.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย	ดศ. (สสช.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) มท. (สถ./ปก./อปท.) วธ. (สวธ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.) อพ.สธ.	ดศ. (สสช.) ยธ. (กคส.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๑.๓ สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลการสำรวจข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และทะเบียนรายการทรัพยากรชีวภาพ รายการทรัพยากรพันธุกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานสากลที่สามารถใช้ในการอ้างอิง และแสดงถึงแหล่งที่มาได้ เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ	ทส. (ทช./อสส./สผ./อส./ปม./อ.ส.พ./ทน./สพภ.) กษ. (กช./กวก./กปม./มม.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) มท. (อปท.) อพ.สธ. สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย	กษ. (กปศ.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๔ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูล และองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลงานหรือโครงการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ./สส.) กษ. (กช./กวก./กปม./มม./สวก.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./ อพวช./สนช.)	กษ. (กปศ.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๑.๕ พัฒนากลไกในการเชื่อมโยงการรายงานการดำเนินงานตามอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	ทส. (สผ./อส./ปม./ทน./สส.) กษ. (กวก./พด.)	องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๒. สร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ	๒.๑ ส่งเสริมและจัดให้มีสื่อ และ/หรือ กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบาง และสาธารณชน	ทส. (สส./ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) กษ. (กช./กวก./กปม./มม.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (กปศ.) อพ.สธ. องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๒.๒ จัดประชุมทางวิชาการ กิจกรรม รณรงค์ค่ายเยาวชนเพื่อสร้างความรู้ ความตระหนัก และส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	ทส. (สส./ทช./สผ./อส./ ปม./สพภ.) อว. (วว./สวทช./วช./ อพวช.)	สถาบันการศึกษา องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๓ เสริมสร้างความตระหนักถึง ความสำคัญและบทบาทของชุมชน ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะบทบาทสตรี เยาวชน และ กลุ่มชาติพันธุ์ในการอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน	ทส. (สส./สผ./อส./ปม.) มท. (อปท.) นร. (ศรชล./สสว.) อก. (กสอ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) องค์กรอิสระภายใต้ รัฐธรรมนูญ (กสม.) สถาบันการศึกษา	ยธ. (กคส.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

• คำอธิบายเป้าหมาย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรอบงานคุณหมิง-มอนหรือกล่าวด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านเทคนิควิชาการและด้านการดำเนินงาน ความรู้ เครื่องมือ เทคโนโลยี และขีดความสามารถขององค์กรและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อจัดลำดับความสำคัญ วางแผน ระดมทรัพยากร และดำเนินการและติดตามกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาขีดความสามารถ ความร่วมมือทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความสามารถ ความยืดหยุ่น และประสิทธิภาพของบุคคล สถาบัน และระบบในระดับต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ การดำเนินการ และบรรลุผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ดีขึ้น

• ความสำคัญของเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของเป้าหมายนี้คือเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมสร้างความสามารถ ความรู้ เทคโนโลยี และเครื่องมืออื่น ๆ สำหรับการดำเนินการที่สอดคล้องกับแต่ละเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานของประเทศ ประกอบด้วย

- การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสถาบันในการมีส่วนร่วมต่อการหยุดยั้งและฟื้นฟูการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดย (๑) การพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาท ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย นักวางแผน ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชน (๒) การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร รวมถึงผ่านการเสริมสร้างการกำกับดูแลความหลากหลายทางชีวภาพ การประสานงานข้ามภาคส่วน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย การพัฒนาความร่วมมือ การพัฒนาเครือข่าย และการจัดการความรู้ และ (๓) การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการเสริมสร้างกรอบนโยบายและกฎระเบียบ การระดมและการใช้ทรัพยากร และการเสริมสร้างการสนับสนุนด้านนโยบาย

- การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคโนโลยีหลายอย่างมีศักยภาพในการช่วยจัดการกับการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพที่กำลังดำเนินอยู่ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเหล่านั้น รวมถึงทักษะในการใช้งานและได้รับประโยชน์ ยังมีจำกัดในประเทศไทย จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินงาน ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) เทคโนโลยีสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่และการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ การสำรวจจากระยะไกล และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (๒) เทคโนโลยีสำหรับการเฝ้าระวังความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เทคโนโลยี DNA กล้องกับดัก และอุปกรณ์บันทึกเสียง แอปพลิเคชันสมาร์ตโฟนสำหรับการใช้ในวิทยาศาสตร์พลเมือง โดรน เทคโนโลยีดาวเทียม (๓) เทคโนโลยีสนับสนุนการตัดสินใจ เช่น ระบบเตือนภัยล่วงหน้า เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการรวมข้อมูลที่ซับซ้อนและการแสดงผลข้อมูล และ (๔) เทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวปฏิบัติของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นที่ใช้ความยินยอมล่วงหน้าโดยเสรี

- การพัฒนาและการเข้าถึงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงและช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการส่งเสริมและการเข้าถึงนวัตกรรมเหล่านั้น และควรมุ่งเน้นการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในการจัดการกับความท้าทายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นด้วยความยินยอมล่วงหน้าโดยเสรี อาจทำให้มีโอกาสใหม่ในการปรับปรุง การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นธรรม

- ความร่วมมือด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยควรสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้และความเชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค รวมถึงความรู้และเทคโนโลยีแบบดั้งเดิมซึ่งหากนำมาใช้ร่วมกันผ่านความร่วมมือจะเป็นโอกาสในการร่วมสร้างและ/หรือแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ความเชี่ยวชาญ ทรัพยากร เทคโนโลยี และความรู้ทางเทคนิค การร่วมพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน และการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างสถาบัน การฝึกอบรมบุคลากรร่วม และการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

- **แนวทางดำเนินงาน**

- **ความปลอดภัยทางชีวภาพ**

- ประการแรกเกี่ยวข้องกับมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพและประการที่สองกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพและการกระจายผลประโยชน์จากเทคโนโลยีชีวภาพ

- ๑) การเสริมสร้างมาตรการและขีดความสามารถด้านความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินการ มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพถูกนำมาใช้เพื่อควบคุม จัดการ และควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพ มาตรการเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการใช้ที่ยั่งยืนและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- ๒) การเข้าถึงผลลัพธ์และผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน เทคโนโลยีชีวภาพสามารถสร้างประโยชน์ที่เป็นไปได้มากมาย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมที่ภาคีเหล่านี้จัดทำให้ ทำให้ประเทศสามารถเข้าถึงผลลัพธ์และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพอย่างเท่าเทียมกันโดยอาศัยทรัพยากรพันธุกรรมที่ภาคีเหล่านี้จัดทำให้

- **งานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม**

- ๓) การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนา และส่งเสริมการพัฒนาและการเข้าถึงนวัตกรรมและความร่วมมือทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

- ๔) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการวิจัยให้ได้ผลลัพธ์สอดคล้องกับเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

- **คำเป้าหมาย**

- ๑) มีผลการศึกษาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพิ่มขึ้น

- ๒) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่องต่อปี

- ๓) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

- **ตัวชี้วัด**

- ๑) จำนวนเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

- ๒) จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ดำเนินงาน

- ๓) จำนวนกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ดำเนินงาน

11 **มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ**

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. การเสริมสร้างขีดความสามารถองค์กร ความร่วมมือข้ามภาคส่วน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การพัฒนาเครือข่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยทรัพยากรชีวภาพที่มีศักยภาพในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่ โดยอาศัยองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่	กษ. (กวก./กปศ./กปม./สวก.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./ศช.)	สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/สวส.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๒. การสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทรัพยากร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรพันธุกรรม และเทคโนโลยีชีวภาพ	๒.๑ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ช่วยสนับสนุนทรัพยากร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีชีวภาพระหว่างภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคธุรกิจเอกชน	กษ. (กวก./กปม.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./สวทช./ศช./สทอภ.) อก. (กรอ.)	ทส. (สผ./อส./ทช.) กษ. (กปศ.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/อย./สวส.) พณ. (พค.) อว. (อพวช.) องค์การระหว่างประเทศภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจชีวภาพให้เกิดความร่วมมือ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยี เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	กษ. (กวก./กปศ./กปม.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./สวทช./ศช.) อก. (กรอ.)	ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

• คำอธิบายเป้าหมาย

(ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาและยกร่างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และผ่านการรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน รวมถึงได้เผยแพร่ผ่านการรับฟังความเห็นจากสาธารณะ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ได้รับความเห็นชอบในหลักการจากคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาของคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ได้มีการเตรียมความพร้อมการดำเนินการหากต้องบังคับใช้ ได้แก่ การศึกษายกร่างกฎหมายลำดับรองที่มีความสำคัญแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ความเร่งด่วนของพันธสัญญาในการสนับสนุนการดำเนินงานของประเทศไทยให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก จึงต้องขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว

• ความสำคัญของเป้าหมาย

หนึ่งในข้อจำกัดและช่องว่างการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ซึ่งค้นพบในทศวรรษที่ผ่านมา และจากการรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ได้แก่ ช่องว่างของกฎหมายที่เฉพาะเจาะจงกับพันธกรณีของประเทศภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารต่าง ๆ ภายใต้อนุสัญญาฯ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแล้วจำนวนมากในพระราชบัญญัติต่าง ๆ การพัฒนากฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ก็ก้าวหน้าตามลำดับ แต่ยังไม่ครบถ้วนและสามารถครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพได้ตรงตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อของอนุสัญญา และยังไม่สามารถครอบคลุมชนิดพันธุ์ พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพได้ทั้งหมด อีกทั้งยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการใช้ประโยชน์และการกำกับดูแลได้อย่างเป็นเอกภาพ ยุติธรรมและเท่าเทียม โดยเฉพาะเพื่อประชาชน และภาคเอกชน ดังนั้น เป้าหมายนี้มุ่งผลักดันการดำเนินงานยกร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ซึ่งได้ยกร่างและอยู่ในขั้นตอนการศึกษาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นหนึ่งในหมุดหมายสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การบังคับใช้และปฏิบัติ ได้โดยการมีส่วนร่วมได้เสียจากทุกภาคส่วน

• แนวทางดำเนินงาน

๑) ดำเนินการต่อเนื่องในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการออกพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเปิดช่องว่าง และสร้างการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนการดำเนินงานระดับนโยบายตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

๒) สนับสนุนการทบทวนพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อให้เกิดประโยชน์และไม่ซ้ำซ้อนกัน

๓) ปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และเป้าหมายระดับชาติในแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ เพื่อให้กลไกด้านกฎหมายสร้างกฎระเบียบ มาตรการและแนวทางปฏิบัติให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

- **ค่าเป้าหมาย**

๑) ประกาศใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อปิดช่องว่างและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

๒) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง

- **ตัวชี้วัด**

๑) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพมีผลบังคับใช้

๒) จำนวนข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการทบทวนและปรับปรุง

มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๑. การผลักดัน ปรับปรุงเครื่องมือ ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร สุขภาพของประเทศ	๑.๑ เร่งรัดให้มีการผลักดันกฎระเบียบ ข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ.) นร. (สศช.)	ทส. (อส./สพภ.) นร. (สงป.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๑.๒ ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ.) นร. (สศช.)	ทส. (อส./สพภ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๒. การจัดทำกลไกการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศ	๒.๑ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาและ ออกนโยบายการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศ	ทส. (สผ./ปม./คพ./ทน.) กษ. (กปม./กวก.) อก. (กรอ.) กก. (สป.กก.) นร. (สทนช./สศช./สคทช.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (สปท.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) องค์กรอิสระภายใต้ รัฐธรรมนูญ (กสม.) ภาคเอกชน	ทส. (อส./สพภ.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

ส่วนที่ ๗

แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

๗.๑ แนวทางการขับเคลื่อนแผน

การขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยกรอบการทำงานที่เข้มแข็ง ซึ่งบูรณาการเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพในทุกภาคส่วน กลยุทธ์ในการบูรณาการเป้าหมายเหล่านี้ ใช้แนวทางที่รวมทั้งภาครัฐ (Whole-of-government) และภาคสังคม (Whole-of-society) เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบร่วมกัน กลไกและการขับเคลื่อนการดำเนินการ จะทำให้เกิดการบูรณาการเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบายและการดำเนินงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือ สร้างขีดความสามารถ และสร้างความโปร่งใส ดังนี้

๑) การบูรณาการแผนระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

การบูรณาการนโยบายต่าง ๆ โดยริเริ่มผลักดันการบูรณาการเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าในแผนและนโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงนโยบายและแผนที่จะช่วยสนับสนุนกลไกและเครื่องมือต่าง ๆ การขับเคลื่อนกระบวนการหาเงินทุนและงบประมาณ มุ่งเน้นการเสนอเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการเงิน การลงทุน การเกษตร ป่าไม้ ประมง การท่องเที่ยว และรวมไปถึงระดับจังหวัดและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ เน้นให้เกิดการประสานงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานรับผิดชอบของเป้าหมายต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กลไกคณะกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง และอาจจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกิจระหว่างกระทรวง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือข้ามภาคส่วนและความสอดคล้องของนโยบาย เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญและพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ และริเริ่มการสร้างขีดความสามารถสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบและสนับสนุนเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางการดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามแผนฯ อย่างต่อเนื่อง และทั่วประเทศเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นให้กว้างขวางจนถึงประชาชน ชุมชน เช่น การเผยแพร่ความรู้ในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามเป้าหมายระดับชาติ และสร้างการสนับสนุนสำหรับการดำเนินการตามแผนฯ ตลอดจนมีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ และริเริ่มความร่วมมือ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ขยายความพยายามในการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเงินและภาคการลงทุน เสริมสร้างสิ่งจูงใจและกลไกสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินงานมากขึ้น

๓) การใช้กลไกทางการเงินและทุนเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน

ดำเนินงานใช้กลไกการเงินและทุนต่าง ๆ ที่ริเริ่มและออกแบบไว้สำหรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยดำเนินการตามแผนการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และจัดตั้งและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนการเงินฯ ตลอดระยะเวลาของแผนฯ ตลอดจนการเพิ่มการมีส่วนร่วมของกลไกการเงินและทุนจากภาคเอกชน และต่างประเทศ

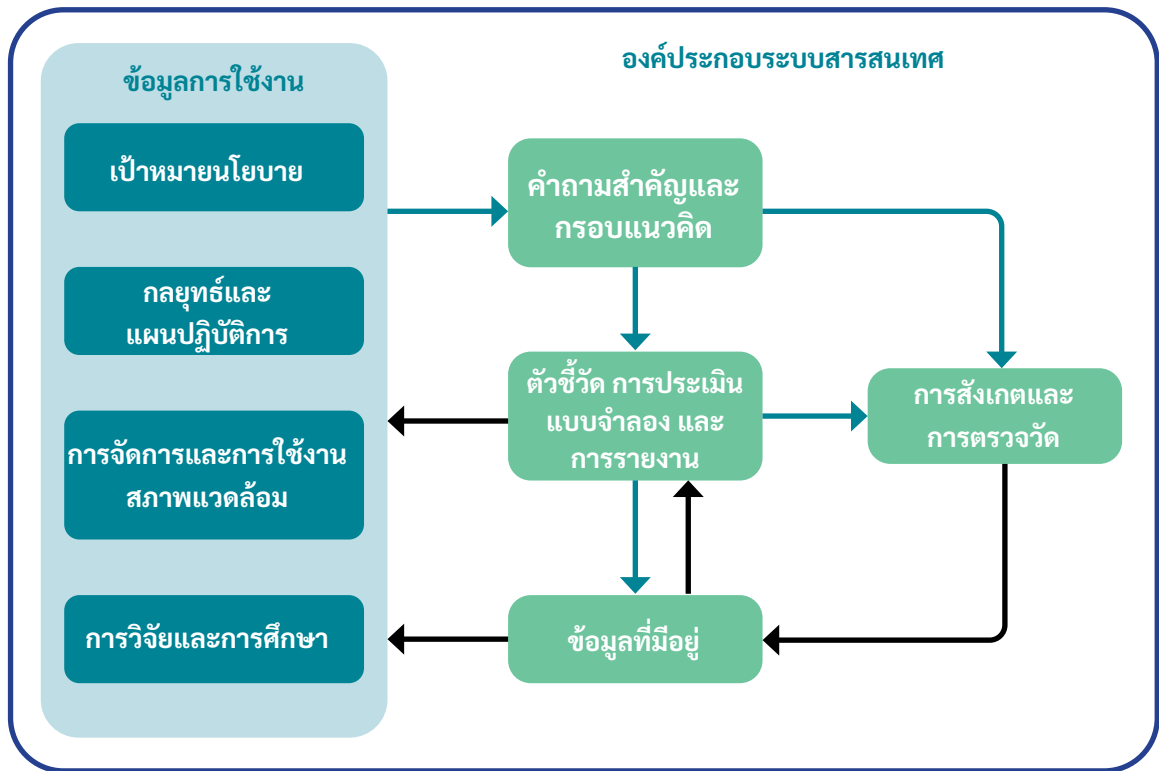
๔) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

ติดตาม ประเมินผล และสรุปการบูรณาการเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติในนโยบายและแผนทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ทำให้แน่ใจว่าการพิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพถูกบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของทุกภาคส่วน โดยรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานรับผิดชอบ และสนับสนุนทั้งหมด โดยใช้แพลตฟอร์มการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวบรวมผลการพิจารณา และเห็นชอบของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมการร่วมดำเนินงานของภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม

โดยข้อจำกัดและบทเรียนจากการติดตามและประเมินผลของแผนปฏิบัติการฯ ที่ผ่านมาของประเทศไทยที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพของการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำรายงานแห่งชาติไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง ขาดข้อมูลสำหรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดบางส่วน รวมถึงขาดการจัดการระบบการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานรับผิดชอบ และจากภาคส่วนอื่น ๆ ให้เป็นระบบสารสนเทศ ดังนั้น แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้พิจารณาปรับปรุงเครื่องมือโดยใช้แนวทางระบบข้อมูลสารสนเทศ (Informational system approach) (รูปที่ ๗-๑) มาใช้ โดยมุ่งแก้ไขความท้าทายที่หน่วยงานและภาคีที่ร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานของแผนฯ ได้รายงานการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และสามารถรายงานข้อมูลได้ตลอดเวลา ผ่านลงในแบบฟอร์มออนไลน์ และจัดกลุ่มข้อมูลของการรายงาน การติดตามและประเมินผลได้รวดเร็ว ทันเวลา ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถมีส่วนร่วมได้เป็นระยะและสม่ำเสมอ และดำเนินงานได้ต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นการแก้ไขความล่าช้าและลดเวลาในการติดตามของหน่วยงานประสานงานแห่งชาติในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศได้สอดคล้องกัน ตามเป้าหมายระดับชาติและเป้าหมายของประชาคมโลก มีการใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการรายงานเข้าในระบบข้อมูลสารสนเทศของประเทศได้

ดังนั้น การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเป้าหมายระดับชาติตลอดระยะเวลาของแผนปฏิบัติการฯ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และปีต่อไป จะดำเนินการติดตามผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่ร่วมกันดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ สามารถเชื่อมโยงและส่งต่อข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปที่ ๗-๑ แนวทางการรวบรวม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้วยระบบสารสนเทศ

๗.๒ แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา และภาคประชาชน ทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานตามแผน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางของระบบข้อมูลสารสนเทศ ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ทุกหน่วยงานฯ ร่วมพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งดำเนินการร่วมกับการอบรมและเพิ่มขีดความสามารถของภาคส่วนที่ร่วมกันดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายระดับชาติตามแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และระยะถัดไป

แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ดำเนินการโดยนำแนวทางการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินงานควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ให้ตอบสนองต่อการรายงานผลการดำเนินงานของประเทศและกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ให้มีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดแผนติดตามและประเมินผลฯ ไปพร้อมกับการปฏิรูประบบ วิธีการและขั้นตอนการเพิ่มขีดความสามารถไปพร้อม ๆ กัน โดยกำหนดแผนฯ เป็นระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๗ หรือภายใน ๑ ปีหลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการปฏิรูปการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพของทุกภาคส่วน
หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย

- การริเริ่มกิจกรรม/โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศกลางเพื่อการรายงานแผนปฏิบัติการฯ
ของประเทศ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยประสานงาน
ร่วมกับหน่วยงาน องค์กร ทุกภาคส่วน

- การทดลองนำระบบฯ ไปใช้ของหน่วยงาน องค์กร ภาคส่วนที่มีภารกิจร่วมกันตามความรับผิดชอบ
และการมีส่วนร่วม ประเมินช่องว่างและขีดความสามารถของแต่ละภาคส่วนและความจำเป็นต้องเพิ่ม
ขีดความสามารถ

- การจัดทำแผนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๘ หรือปีที่ ๒ หลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการดำเนินงานของสำนักงานนโยบายฯ และหน่วยงานฯ ตามแผนการพัฒนาระบบข้อมูล
สารสนเทศฯ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและทักษะเพิ่มเติมในการปิดช่องว่างของการขาดข้อมูลความหลากหลาย
ทางชีวภาพ เพื่อความพร้อมการจัดทำฐานข้อมูลประกอบการติดตามเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับชาติ
ของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย

- การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผล
แผนปฏิบัติการฯ

- การปรับใช้รูปแบบการเก็บและรายงานข้อมูลแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่องของหน่วยงาน และ
ภาคส่วนต่าง ๆ

- การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ระยะครึ่งแผน (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)
และการจัดทำรายงานแห่งชาติ (National Report) ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๐) หรือปีที่ ๓-๕ หลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการดำเนินงานของทุกหน่วยงานและภาคส่วนโดยการมีส่วนร่วมตามภารกิจและบทบาท
ที่กำหนดร่วมกัน ประกอบด้วย

- การวิเคราะห์และรายงานผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ จากระบบข้อมูลสารสนเทศ
ของประเทศที่พัฒนาขึ้นโดยการมีส่วนร่วมในการเก็บและให้ข้อมูลของทุกภาคส่วน

- การตรวจสอบความต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลาย
ทางชีวภาพ ให้ตอบสนองการรายงานเป้าหมายระดับชาติ และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณมิ่ง-
มอนหรือลดด้านความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

- การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และจัดทำรายงาน
สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศความหลากหลาย
ทางชีวภาพของประเทศที่จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือและประสานการเก็บรวบรวมข้อมูลรายปีอย่างต่อเนื่อง
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๔. แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐). จาก เว็บไซต์: <https://www.mnre.go.th/th/about/content/3070>
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ๒๕๖๗. (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐). ๒๕๖๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก. จากเว็บไซต์: http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ. ๒๕๖๖. นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐). จากเว็บไซต์: <https://www.onlb.go.th/about/plan/6368-1>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. ๒๕๖๕. แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://www.nxpc.or.th/content/documents/8181>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๒. รายงานผลการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๓. สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๗. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖. จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/ebook/soe/soereport2023.pdf>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๕๘. แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๓. จากเว็บไซต์: <https://hub.mnre.go.th/th/knowledge/detail/63110>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๑. นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙. จากเว็บไซต์: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/ DATA/PDF/2561/E/054/29.PDF>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๕. แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/ebook/spd/environment-plan-2566-2570.pdf>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/bcg/BCG-Action-Plan-2564-2570-256502-02.pdf>

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). ๒๕๖๕. แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐). จากเว็บไซต์: <https://www.bedo.or.th/uploadfile/3472>

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. ๒๕๖๖. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/ns-p2sp-rkt.pdf>

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. ๒๕๖๖. แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐). สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๑. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. จากเว็บไซต์: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/024_4/1.PDF

สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) จากเว็บไซต์: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/051/T_0001.PDF

สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/masterplan_updated2023_080363.pdf

ASEAN Centre for Biodiversity. 2017. *ASEAN Biodiversity Outlook 2*. 2020 from Philippines. from website: http://chm.aseanbiodiversity.org/abo2/abo2_web.php

ASEAN Secretariat. 2017. *ASEAN Statistical Report on Millennium Development Goals 2017*. from website: https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2017/08/ASEAN_MDG_2017.pdf

ASEAN Secretariat. 2017a. *Fifth ASEAN State of the Environment Report*. from website: <http://environment.asean.org/soer5/>

BIOFIN Thailand. 2567. *สรุปย่อ โครงการ Biodiversity Finance Initiative*. จากเว็บไซต์: https://www.biofin.org/sites/default/files/content/knowledge_products/Summary%20of%20BIOFIN%20Thailand_May%202024_THAI%20language.pdf

Convention on Biological Diversity. 2024. *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*. from website: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

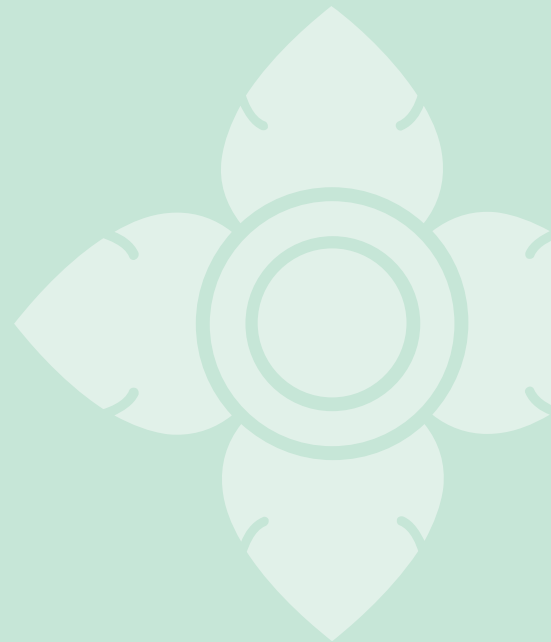
- FAO. 2024. *The State of the World's Forests 2024 – Forest-sector innovations towards a more sustainable future*. Rome. from website: <https://openknowledge.fao.org/items/a5e89941-d8fb-4936-82db-ddb37829f4e0>
- IUCN. 2018. *IUCN Red List Version 2018-2*. from website: <https://www.iucnredlist.org/resources/summary-statistics#Summary%20Tables>
- Overland, Indra. 2017. *Impact of Climate Change on ASEAN International Affairs: Risk and Opportunity Multiplier*. Retrieved February 27, 2019 from Norwegian Institute of International Affairs and Myanmar Institute of International and Strategic Studies website: https://www.researchgate.net/publication/320622312_Impact_of_Climate_Change_on_ASEAN_International_Affairs_Risk_and_Opportunity_Multiplier
- Peter Kristensen. 2004. *The DPSIR Framework*. from website: <https://greenresistance.wordpress.com/wp-content/uploads/2008/10/dpsir-1.pdf>
- SDG MOVE. 2558. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. จากเว็บไซต์: <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>
- UN Environment. 2019. *Global Environment Outlook–GEO-6: Summary for Policymakers*. Retrieved April 24, 2019 from website: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27652/GEO6SPM_EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- UNEP-WCMC. 2023. *Developing information systems and products for government biodiversity policy and reporting – A Guide and tools*. from website: https://resources.unep-wcmc.org/products/WCMC_CB040

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
- ภาคผนวก ข ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ภาคผนวก ค บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ภาคผนวก ง คำอธิบายตัวชี้วัด

ภาคผนวก ก

ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายหลัก

คำอธิบาย

SDG 1.4 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น มรดก ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (microfinance)

SDG 1.5 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง รวมทั้งลดความเสี่ยงและความต่อแผลมต่อภาวะสภาพอากาศผันผวนรุนแรง การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

SDG 1.a สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีวิธีการที่เพียงพอและคาดการณ์ได้ในการทำงานตามแผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ

SDG 2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง คราวเรือนเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า โดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดิน ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์ม อย่างมั่นคงและเท่าเทียม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารพืชและเมล็ดพันธุ์ที่มีการจัดการที่ดีและความหลากหลายทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

เป้าหมายหลัก

คำอธิบาย

3 สุขภาพและ
ความเป็นอยู่ที่ดี

SDG 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดินให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

4 การศึกษากับคุณภาพ

SDG 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการที่วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

5 ความเท่าเทียม
ทางเพศ

SDG 5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่
SDG 5.5 สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสาธารณะ

SDG 5.a ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเข้าถึง การเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น การบริการทางการเงิน การรับมรดกและทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายของประเทศ

SDG 5.c เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการเพิ่มบทบาทแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ

6 น้ำ-อากาศและ
สุขอนามัย

SDG 6.3 ปรับปรุงคุณภาพน้ำ โดยการลดมลพิษ ขจัดสารพิษและลดการปล่อยสารเคมีอันตรายและวัตถุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่และการใช้ซ้ำที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืนทั่วโลก ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 6.6 สร้างหลักประกันในการจัดให้มีและการจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน โดยกำหนดไว้ในเป้าหมายย่อยที่ ๖.๖ ให้ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รวมถึง ภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

8 งานที่ีดีและ
เศรษฐกิจที่เติบโต

SDG 8.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะแยกการเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๓

9
อุตสาหกรรม วัสดุศาสตร์
และโครงสร้างพื้นฐาน

SDG 9.4 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

10
ลดความเหลื่อมล้ำ

SDG 10.2 เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมความครอบคลุมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิดศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจ หรืออื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 10.3 สร้างหลักประกันถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว

11
เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน

SDG 11.4 เสริมความพยายามในการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก

SDG 11.6 ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากรรวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพอากาศและการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 11.b ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิทัศน์ที่ปลอดภัยและให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน เซนไดเพื่อการลดความเสี่ยง

12 บริโภคและผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ

SDG 12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบระยะ ๑๐ ปีของแผนงานว่าด้วยแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา

SDG 12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 12.3 ลดของเสียอาหาร (food waste) ของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหาร (food loss) ตลอดการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 12.4 บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 12.5 ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และบูรณาการข้อมูลด้านความยั่งยืนไว้ในรอบการรายงานของบริษัทเหล่านั้น

SDG 12.8 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความตระหนักถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

SDG 12.c ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลืองมีความสมเหตุสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาด ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและเลิกการอุดหนุนที่เป็นภัยเหล่านั้น เพื่อสะท้อนให้เห็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

13 แก้ปัญหาโลกร้อน

SDG 13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ

SDG 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ

SDG 14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงขยะในทะเลและมลพิษจากธาตุอาหาร (nutrient pollution) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

SDG 14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดยการเสริมภูมิคุ้มกันและปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูเพื่อบรรลุการมีมหาสมุทรที่มีสุขภาพดีและมีผลผลิตภาพ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 14.3 ลดและแก้ปัญหามลพิษของการเป็นกรดในมหาสมุทร โดยรวมถึงผ่านทาง การเพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ

SDG 14.4 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้กำกับการทำงานประมงอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และดำเนินการให้เป็นผลตามแผนการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์ เพื่อจะฟื้นฟูมวลปลา (fish stock) ในเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดให้อยู่ในระดับผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (maximum sustainable yield) ตามคุณลักษณะทางชีววิทยาของสัตว์น้ำเหล่านั้น

SDG 14.5 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่มีอยู่

SDG 15.6 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ยับยั้งการอุดหนุนการประมงบางรูปแบบที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงเกินขีดจำกัด ขจัดการอุดหนุนที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และระงับการริเริ่มการอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว โดยตระหนักว่าการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดควรเป็นส่วนควบในการเจรจาการอุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก

SDG 14.7 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ เพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเรื่องการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว

SDG 14.a เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเลของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสมุทรศาสตร์ เพื่อจะพัฒนาคุณภาพมหาสมุทรและเพิ่มพูนให้ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลมีส่วนร่วม สนับสนุนการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

15

ชีวิตบนบก

SDG 15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบก และแหล่งน้ำจืดในแผ่นดิน รวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและพื้นที่แห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลกอย่างจริงจัง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 15.3 ต่อด้านการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูที่ดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศในการสร้างผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

SDG 15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

SDG 15.6 ส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสมตามข้อตกลงระหว่างประเทศ

SDG 15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

SDG 15.8 นำมาตรการเพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานต่อระบบนิเวศบกและน้ำ และควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การจัดทำแผน กระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีที่ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

SDG 15.a ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่ง เพื่ออนุรักษ์และใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

SDG 15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

SDG 15.c เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกแก่ความพยายามที่จะต่อสู้กับการล่า การเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

16 สันติภาพ ยุติธรรม
และสถาบันที่เข้มแข็ง

SDG 16.3 ส่งเสริมหลักนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม

SDG 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ

SDG ๑๖.๑๐ สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ

17 ร่วมมือเพื่อพัฒนา
ที่ยั่งยืน

SDG 17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย

SDG 17.7 ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนา ภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกแก่ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน

SDG 17.18 ยกกระตือรือร้นสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ จำแนกตามรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความพิการ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาคผนวก ข

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ	GBT 1: Land and Sea-use planning	Goal A, GBF target 2, 3, 5, 10 and 12	GBF targets 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 14.2, 15.1, 15.2, 15.5 and 15.9
เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ฟื้นฟูขยายพื้นที่คุ้มครองเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์	GBT 2: Ecosystem Restoration	Goal A, GBF target 3, 8, 11 and 12	GBF targets 1, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 6.6, 14.2, 15.1 and 15.3
ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้าง ความสมบูรณ์และ การเชื่อมต่อ ของระบบนิเวศ	GBT 3: Protection and Conservation of 30 % of Land and Sea	Goal A, GBF target 4, 9 and 11	None	SDG targets 6.6, 11.4, 14.5 and 15.4 United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD) related to land degradation neutrality and associated target setting, the Global Forest Goals and targets of the United Nations Strategic Plan for Forests developed

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ	GBT 4: Active Management of Species and Genetic Diversity	Goal A, GBF target 1, 2, 3, 5, 6, 7 and 8	None	under the United Nations Forum on Forests, Ramsar Resolution VII.17 as well as to the United Nations Decade on Ecosystem Restoration.
ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน	GBT 5: Sustainable Harvest, Trade and Use of Wild Species	Goal A and B, GBF target 4, 6, 9 and 11	GBF targets 14, 15, 16, 18, 21 and 22	SDG targets 12.2, 14.4, 14.7, 15.2, 15.7 and 15.C Support to Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) species classification, Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS) and the Ramsar Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
	GBT 6: Invasive Alien Species	Goal A, GBF target 2, 3, 4, 10, and 12	GBF targets 1, 14, 17, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 15.8
เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	GBT 7: Pollution GBT 8: Impact of Climate Change	Goal A, GBF target 4 and 10 Goal A and B, GBF target 2, 3, 4, 10, 11 and 12	GBF targets 1, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 and 23 GBF targets 1, 10, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 3.9, 6.3, 11.6, 12.4, 12.5 and 14.1 SDG targets 13.1, 13.2 and 14.3 Related to the Paris Agreement under the UNFCCC, as well as the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction.
	GBT 12: Access to Green and Blue Spaces	Goal A and B, GBF target 2, 3, 4, 8 and 11	GBF targets 1, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 11.7 and 11.b
เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน	GBT 9: Sustainable Use of Species and Benefit Sharing GBT 11: Nature's contribution to people	Goal A and B, GBF target 4, 5, and 11 Goal A and B, GBF target 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 12	GBF targets 5, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 and 23 None	SDG targets 12.2, 14.7 and 15.7 SDG targets 1.5 and 15.4

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึง การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว	GBT 10: Sustainable Management of Agriculture, Aquaculture, Fisheries and Forestry	Goal A and B, GBF target 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11 and 16	GBF targets 1, 14, 17, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 2.3, 2.4, 12.1, 12.2, 14.7 and 15.2
เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม	GBT 13: Access and Benefit Sharing GBT 17: Biosafety Measures and Benefits of Biotechnology	Goal C, GBF target 15 and 19, 4 and 9 (indirectly)	GBF targets 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG target 15.6 None
เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	GBT 14: Mainstreaming Biodiversity GBT 15: Sustainable Production and Supply Chains GBT 23: Gender Equity	Goal B and D, GBF target 15, 16 and 18 (in particular) Goal A, B, C, D GBF target 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, and 16 Goal A and B GBF targets 9, 10 and 11 (in particular)	None GBF targets 18, 19, 20, 21, 22 and 23 None	SDG target 15.9 SDG targets 9.4 and 12.6 SDG targets 5.1, 5.5 and 5.c

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	GBT 15: Sustainable Production and Supply Chains	Goal A, B, C, D GBF target 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, and 16	GBF targets 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 9.4 and 12.6
	GBT 16: Sustainable Consumption	Goal A and B GBF target s 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 11	GBF targets 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 4.7, 8.7, 9.4, 12.1, 12.2, 12.3, 12.5, 12.8 and 12.a UNEA resolution 5/14 to develop an international legally binding instrument on plastic pollution. 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production
	GBT 18: Eliminate Harmful Incentives	Goal A, B and D GBF targets 5, 7, 9, 10, 16 and 19	GBF targets 14, 15, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 12.c and 14.6
GBT 19: Resource Mobilization	Goal D, GBF all targets	GBF targets 14, 15 and 18	SDG targets 1.a, 10.b, 15.6, 15.b and 17.3	

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	GBT 21: Knowledge Management, Awareness-Raising, Education and Research	Goal A, B, C and D All GBF targets	GBF target 19	SDG targets 14.a, 17.6, 17.7 and 17.18
เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีในงานวิจัย วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ	GBT 22: Equitable, Inclusive, and Effective Participation in Decision-Making	Goal A, B, C and D GBF targets 1, 3, 5, 9, 13, 21 and 23 (in particular)	GBF targets 21 and 23	SDG targets 1.4, 5.5, 5.a, 10.2, 10.3, 16.3, 16.7, and 16.10
เป้าหมายที่ ๑๒ เสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีในงานวิจัย วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ	GBT 20: Capacity Development and Technical and Scientific Cooperation	Goal A, B, C All GBF targets	GBF target 19	None

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจากเป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมายระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	None. Country specific target	Goal C, D All GBF targets	GBF target 22	None

ภาคผนวก ก

บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย มาจาก ๕ ภาคส่วนหลัก ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน โดยแต่ละภาคส่วนมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

ภาครัฐ มีบทบาทในการจัดทำนโยบายและแผน มาตรการ และกฎระเบียบ กำกับดูแลกฎระเบียบ และดำเนินการให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ภาคเอกชน มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน บูรณาการประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในกระบวนการดำเนินงาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ภาคการศึกษา มีบทบาทในการศึกษา วิจัย จัดการศึกษาโดยบูรณาการการจัดทำหลักสูตรการเรียน การสอนที่ผนวกเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในหลักสูตรและการเรียนการสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา สนับสนุนการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

ภาคประชาสังคม มีบทบาทในการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ภาคประชาชน เป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นเจ้าของทรัพยากร มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปกป้อง ค้ำครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสำรวจรวบรวมข้อมูล ติดตาม และเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

ในส่วนของภาครัฐนอกจากหน่วยงานส่วนกลางแล้ว หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ทั้งในระดับภาค/เขต เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ จังหวัด เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้จัดทำและกำกับดูแล รวมถึงดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ตามความรับผิดชอบ ก็มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้วยเช่นกัน

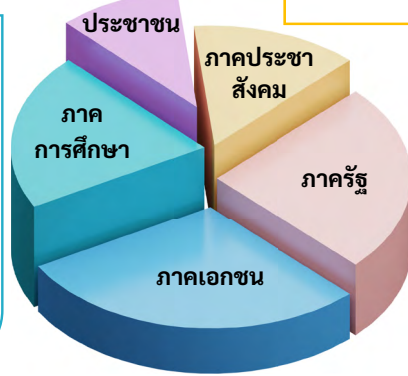

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

- มีส่วนร่วมปกป้อง คุ่มครอง อนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน
- มีส่วนร่วมในการสำรวจรวบรวมข้อมูล ติดตาม และเฝ้าระวัง

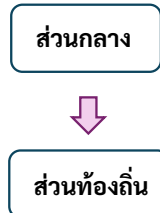
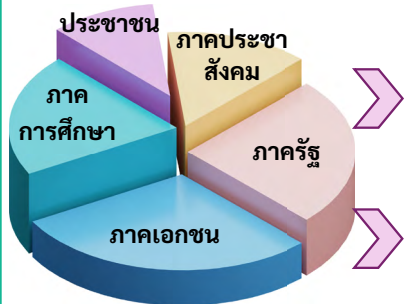
- ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริม และสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้

- ศึกษาวิจัย จัดการศึกษา โดยบูรณาการการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา
- ศึกษาวิจัย และสนับสนุนการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

- จัดทำนโยบายและแผน มาตรการ และกฎระเบียบ กำกับดูแลกฎระเบียบ และดำเนินการให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้อง คุ่มครอง ป่าไม้และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- สร้างความตระหนัก ให้ความรู้ ความเข้าใจ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- บูรณาการประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในกระบวนการดำเนินงาน
- มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้

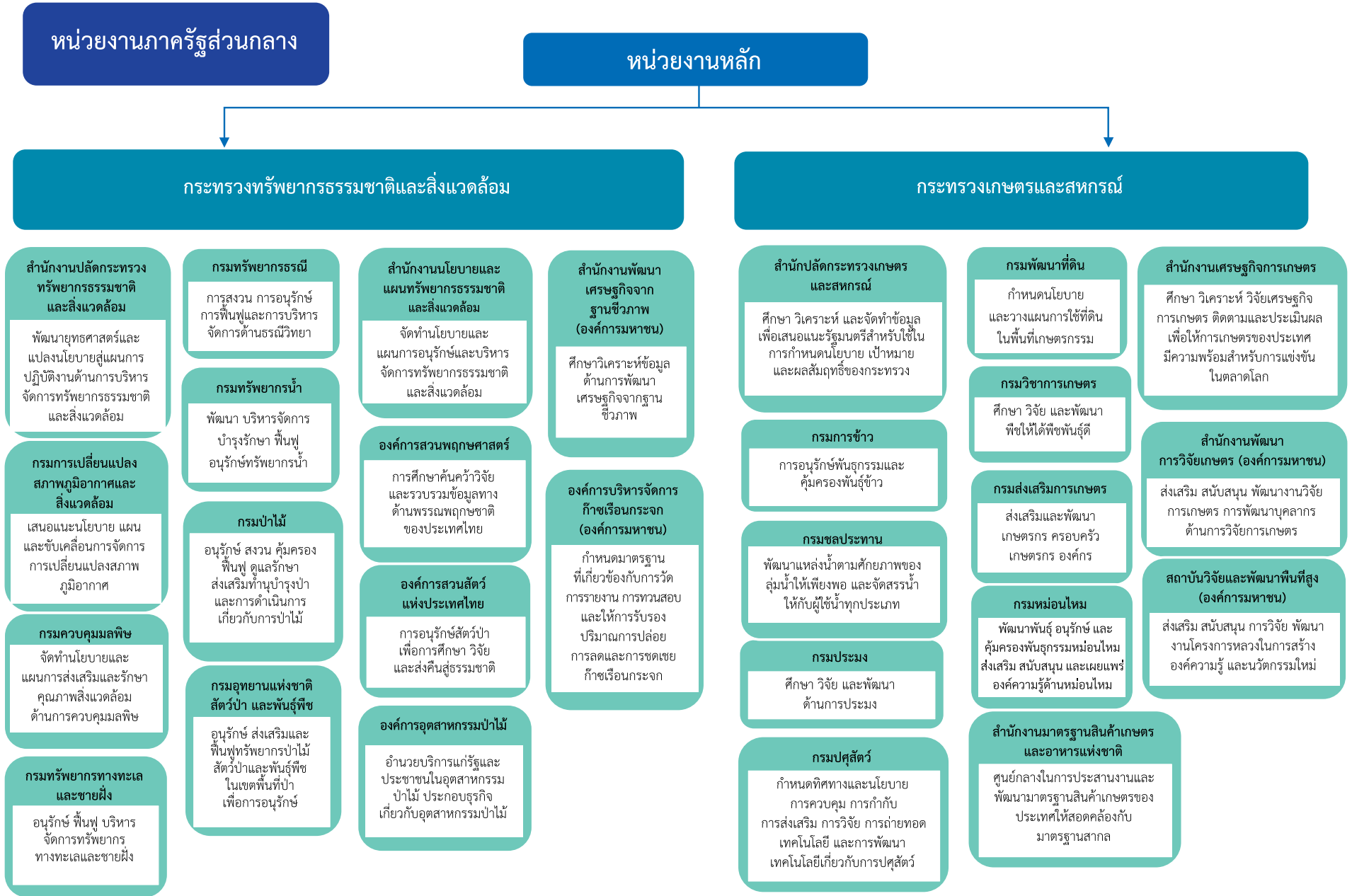

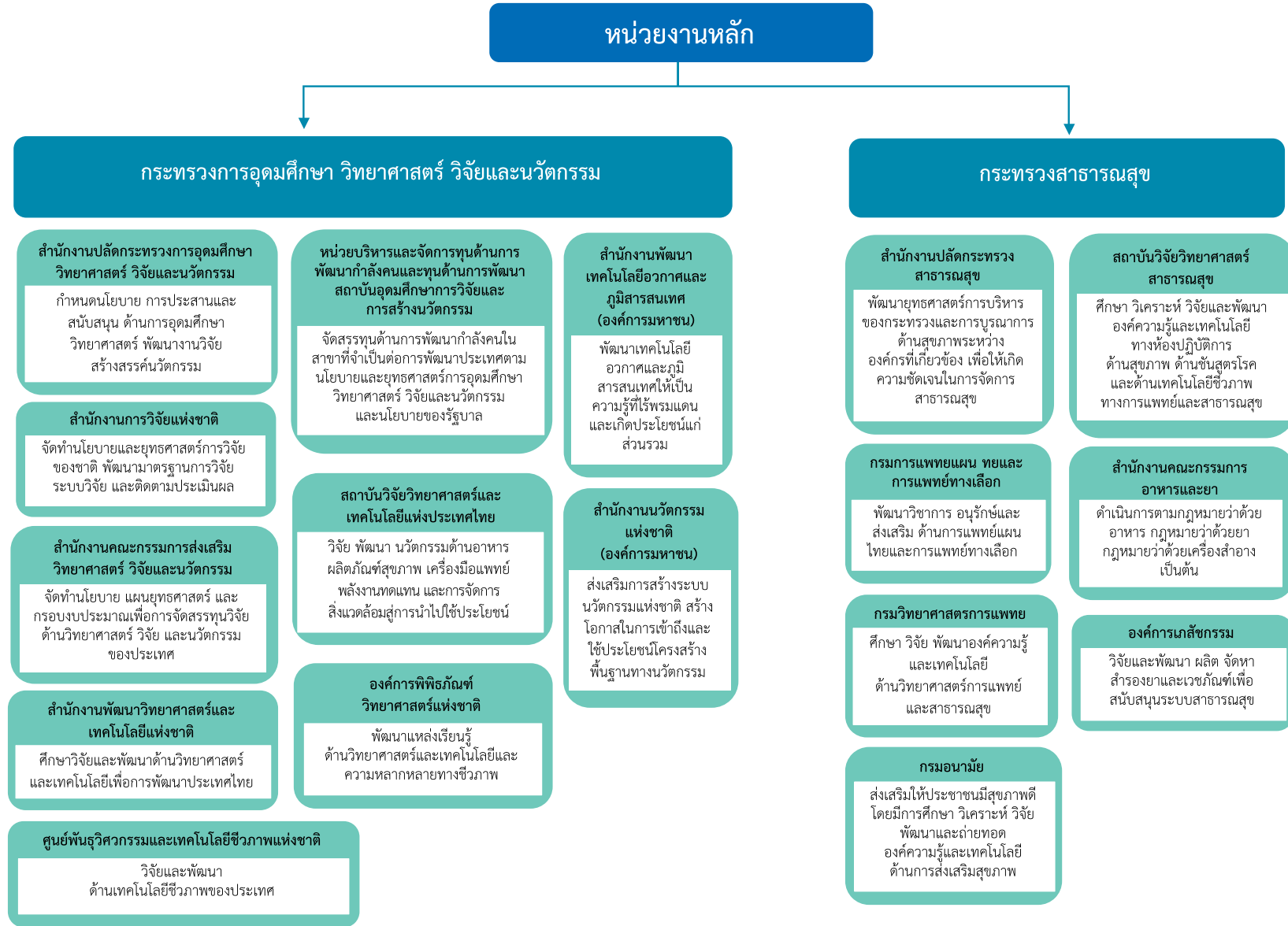
สำนักงานภาค/เขต
(สคพ. ประมง เกษตร ปศุสัตว์)
จัดทำและกำกับดูแลนโยบายและแผนในระดับภาค/เขต

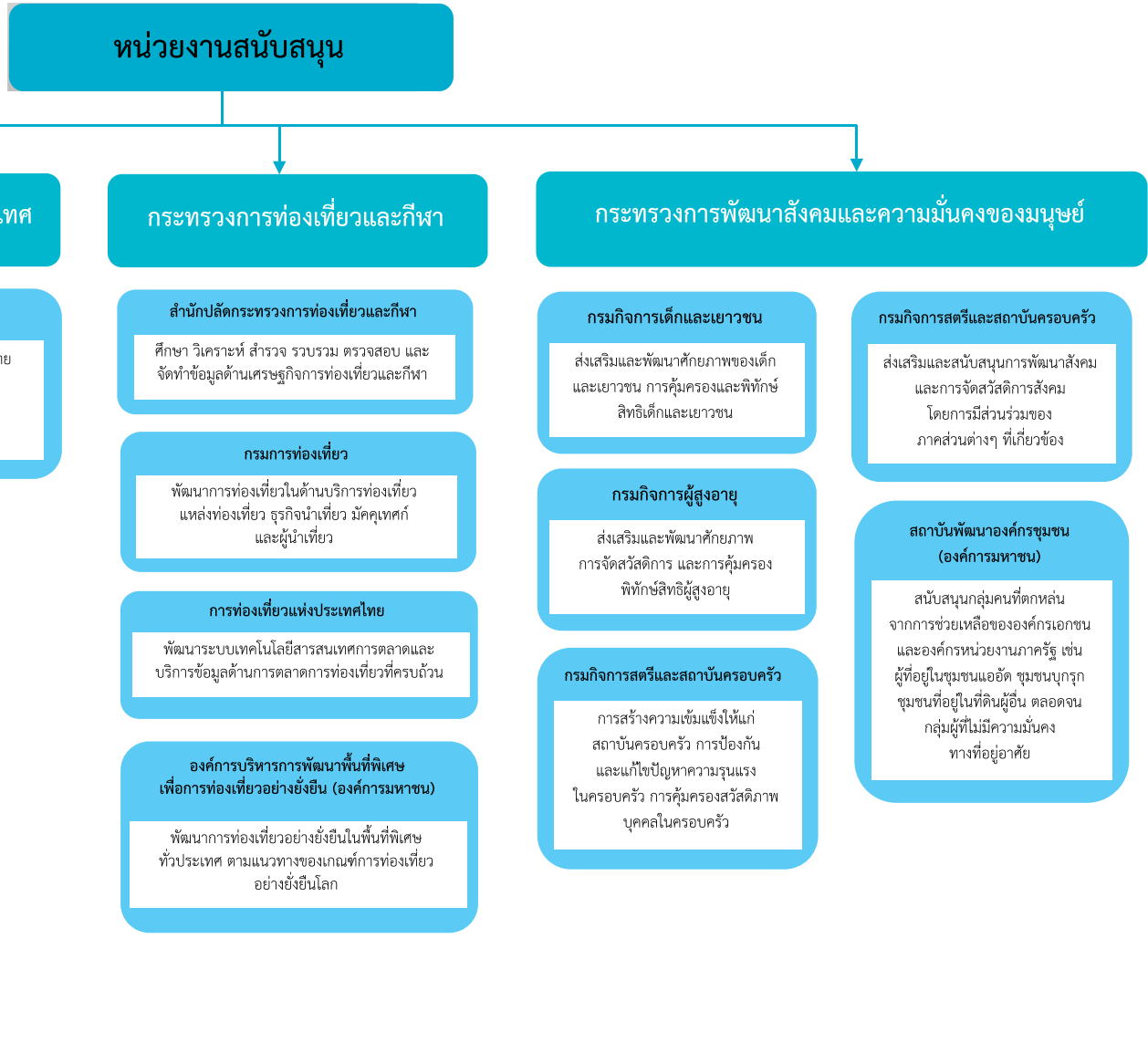
จังหวัด /อบจ.
จัดทำ กำกับดูแล และดำเนินการ
บริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
ในระดับจังหวัด

เทศบาล /อบต.
จัดทำ กำกับดูแล และดำเนินการบริหารจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับเทศบาล /ตำบล

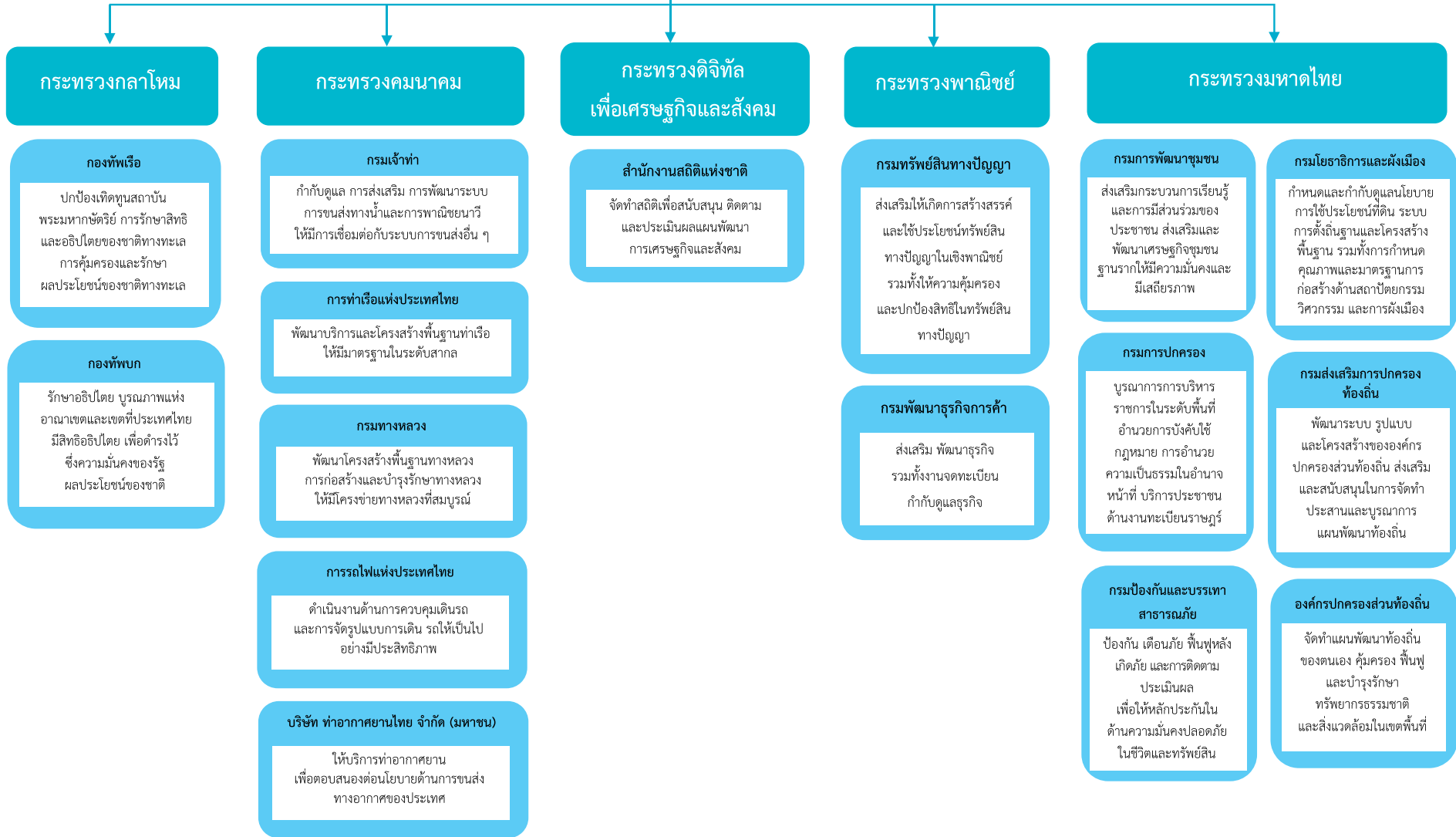

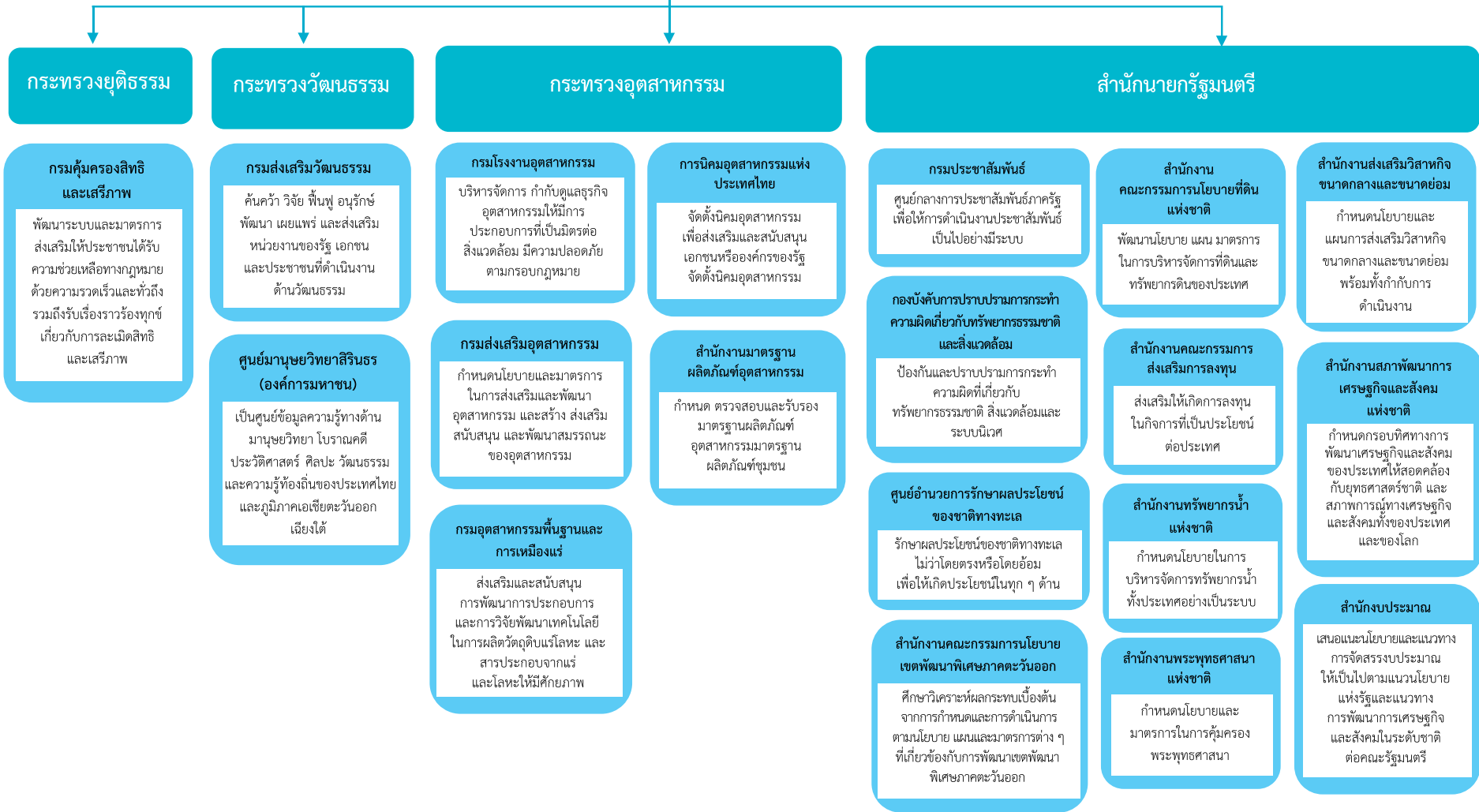

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
หน่วยงานภาครัฐ	
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	พัฒนายุทธศาสตร์และแปลงนโยบายสู่แผนการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบาย ทำที่และแนวทางความร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์กระระหว่างประเทศด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และการสำรวจระยะไกลเพื่อใช้สำหรับการบริหารงานและการบริการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	เสนอแนะนโยบาย แผน และขับเคลื่อนการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนา ให้บริการองค์ความรู้ และข้อมูลสารสนเทศ สื่อสาร สร้างจิตสำนึก เพิ่มศักยภาพของประชาชนให้พร้อมรับปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กรมควบคุมมลพิษ	เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมมลพิษ เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการในการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษรวมทั้งติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุรักษ์ ป่าชายเลน และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อความมั่นคง สมดุล และยั่งยืนของทะเลไทย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ
กรมทรัพยากรธรณี	การสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการบริหารจัดการด้านธรณีวิทยา ทรัพยากรธรณีชาติศักดิ์สิทธิ์ ธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม และธรณีพิบัติภัย โดยการสำรวจ การตรวจสอบ การศึกษา และการวิจัยสภาพธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี การประเมินศักยภาพแหล่งทรัพยากรธรณี การกำหนดและการกำกับดูแลเขตพื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรณี และพื้นที่เสี่ยงต่อธรณีพิบัติภัย เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณีคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมอย่างยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุด

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมทรัพยากรน้ำ	การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การจัดสรรน้ำ การใช้น้ำ การป้องกันและบรรเทาความเสียหาย อันเกิดจากทรัพยากรน้ำอันจะเป็นประโยชน์แก่การบริการสาธารณสุขบุคคลและประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น
กรมป่าไม้	อนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง ฟื้นฟู ดูแลรักษา ส่งเสริมทำนุบำรุงป่า และการดำเนินการเกี่ยวกับการป่าไม้ การทำไม้ การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์ในที่ดินป่าไม้ และการอื่นเกี่ยวกับป่าและอุตสาหกรรมป่าไม้ให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยกลยุทธ์การเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนรู้สึกหวงแหน และมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยวธรรมชาติของประชาชน
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จัดทำนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบาย และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ตลอดจนดำเนินการตามพันธกรณีของความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
องค์การสวนพฤกษศาสตร์	ดำเนินงานด้านสวนพฤกษศาสตร์ การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และรวบรวมข้อมูลทางด้านพรรณพฤกษชาติของประเทศไทยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย	อนุรักษ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษา วิจัย และส่งเสริมอนุรักษ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสัตว์ป่า จัดการเรียนรู้ด้านสัตว์ป่าเชิงบูรณาการ พัฒนามาตรฐานการจัดการ การบริหารและนันทนาการ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง รวมถึงให้การศึกษา การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ และการจัดสวนสัตว์ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
องค์การ อุตสาหกรรมป่าไม้	อำนวยการบริการแก่รัฐและประชาชนในอุตสาหกรรมป่าไม้ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้ รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยไม้หรือของป่า ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้ และบุรณะป่าไม้ วิจัย ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในด้านอุตสาหกรรมป่าไม้ และเผยแพร่ความรู้ การปลูกฝังทัศนคติและความสำนึกในการคุ้มครอง ดูแลรักษา บุรณะ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้
สำนักงานพัฒนา เศรษฐกิจจากฐาน ชีวภาพ (องค์การ มหาชน)	รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินข้อมูล รวมทั้งความต้องการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เพื่อเสนอแนะนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เก็บรวบรวมและจัดทำบัญชีรายการพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่มีแหล่งกำเนิดหรือพบในประเทศ รวมทั้งภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูลและดูแลการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญา รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมการนำทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดกระบวนการวิจัยและการพัฒนาสินค้าและบริการการสร้างโอกาสทางธุรกิจ และการสร้างรายได้ ทั้งระดับชุมชนและระดับธุรกิจเชิงพาณิชย์
องค์การบริหาร จัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การ มหาชน)	ดูแล และกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการวัด การรายงาน และการทวนสอบ และให้การรับรองปริมาณการปล่อย การลดและการชดเชยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาโครงการและการตลาดซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง เป็นศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
สำนักงานปลัด กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	พัฒนายุทธศาสตร์ แปรลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากรและบริหารราชการทั่วไปของกระทรวงที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้ง กำกับและเร่งรัดตรวจสอบ และติดตามการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมการข้าว	ปรับปรุงพัฒนาการปลูกข้าว ให้มีผลผลิตต่อพื้นที่และคุณภาพสูงขึ้น การพัฒนาพันธุ์ การอนุรักษ์ และคุ้มครองพันธุ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน การส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่องค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ชาวนา การแปรรูป และการจัดการอื่น ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าว รวมทั้งการตลาดและการส่งเสริมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว
กรมชลประทาน	พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอทั่วถึงและเป็นธรรม ดำเนินการป้องกัน ความเสียหายอันเกิดจากน้ำ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา แหล่งน้ำ
กรมประมง	ศึกษา วิจัยและพัฒนาด้านการประมง เพื่อการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ควบคุม การประมง การผลิตสัตว์น้ำ และสินค้าประมงที่มีมาตรฐานถูกสุขอนามัยให้มีปริมาณ เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ป้องกัน มิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งอนุรักษ์และบริหารจัดการ ทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
กรมปศุสัตว์	กำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอด เทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์เพื่อให้มีปริมาณ สัตว์เพียงพอและมีมาตรฐานถูกสุขอนามัยปราศจากโรค สารตกค้างและสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล
กรมพัฒนาที่ดิน	กำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและ จำแนกดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตแผนที่และทำสำมะโนที่ดิน การให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการ พัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
กรมวิชาการเกษตร	ศึกษา วิจัย และพัฒนาพืชให้ได้พืชพันธุ์ดี เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืช สู่กลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ตลอดจนบริการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ รับรอง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์พืช เพื่อให้บริการการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ
กรมส่งเสริม การเกษตร	ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนา คุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนากำหนดมาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมหม่อนไหม	พัฒนาพันธุ์ การอนุรักษ์และคุ้มครองพันธุ์กรรมหม่อนไหม การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม การส่งเสริม การสนับสนุน และการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านหม่อนไหม รวมทั้ง การส่งเสริมเอกลักษณ์และการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับหม่อนไหม
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารตามความต้องการ จัดทำและพัฒนาการรับรองระบบงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารตามความต้องการ ให้สอดคล้องกับภาวะตลาดและแนวทางสากล และพัฒนาระบบงานและสร้างเครือข่ายในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงส่งเสริมและผลักดันอย่างมีส่วนร่วมในการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติตลอดห่วงโซ่คุณค่า
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งจัดทำและให้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทั่วถึง โดยศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การเกษตรของประเทศมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดโลกและเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง ในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่เพื่อให้โครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาราชและการพัฒนาพื้นที่สูง การขยายผลความสำเร็จงานโครงการหลวง โดยการพัฒนาและยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกล ทุกกันดารตามแนวทางโครงการหลวง
สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนางานวิจัยการเกษตร การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยการเกษตร รวมทั้งการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศในด้านการเกษตร
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	กำหนดนโยบาย การประสานและสนับสนุน ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ พัฒนา งานวิจัย สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคน สร้างผลกระทบในทางบวกต่อเศรษฐกิจและสังคม ขจัดปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะความรู้ สร้างความมั่นคงทางรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ พัฒนามาตรฐานการวิจัย ระบบวิจัย และติดตามประเมินผล เป็นศูนย์กลางข้อมูลการวิจัย โดยมีระบบสารสนเทศที่มีเครือข่ายทั่วประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการเสนอแนะต่อรัฐบาลและการบริการผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งเสริมและเกื้อกูลการวิจัย การประดิษฐ์คิดค้น การถ่ายทอดนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปสู่ภาคสังคม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	จัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกรอบงบประมาณเพื่อการจัดสรรทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ ศึกษาสถานการณ์ภาพรวมด้านการวิจัยและนวัตกรรม การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และนวัตกรรม
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	วิจัย พัฒนาและดำเนินการด้านวิศวกรรม และสนับสนุนการวิจัยพัฒนาและวิศวกรรมของภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศรวมทั้งพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงสนับสนุนการให้บริการในการวิเคราะห์ทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ การสอบเทียบมาตรฐาน และความถูกต้องของอุปกรณ์
ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีชีวภาพ สร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศ พัฒนาความร่วมมือกับสถาบันเครือข่าย ภาคเอกชน และต่างประเทศ และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ภาคสาธารณสุขและภาคอุตสาหกรรม
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม	จัดสรรทุนด้านการพัฒนากำลังคนในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศตามนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และนโยบายของรัฐบาล รวมถึงการให้ทุนการศึกษา ทุนสนับสนุนนักวิจัย ทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัยและนวัตกรรม และทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย	บูรณาการงานวิจัย พัฒนานวัตกรรมด้านอาหารผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องมือแพทย์ พลังงานทดแทน และการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งการนำไปใช้ประโยชน์ บริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการวิเคราะห์ทดสอบ สอบเทียบรับรองระบบ คุณภาพ บริการที่ปรึกษา ด้วยระบบคุณภาพตามมาตรฐานสากล และผลักดันผลงานวิจัยนวัตกรรมและบริการที่สนองความต้องการกลุ่มเป้าหมาย ทั้งภาคการผลิตภาคบริการ เพื่อการพึ่งพาตนเองในประเทศและมุ่งสู่อาเซียนด้วยการจัดการเชิงธุรกิจและการตลาดที่เข้มแข็ง
องค์การพิพิธภัณฑ วิทยาศาสตร์ แห่งชาติ	ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพเยาวชน และประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนและประชาชนทุกช่วงวัย ให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านภูมิสารสนเทศจากข้อมูลดาวเทียม และข้อมูลสำรวจจากแหล่งอื่น ๆ ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งการจัดทำแผนที่และบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดหาเครื่องมือ ออกแบบ หรือบริการใด ๆ โดยใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้แก่หน่วยงานของรัฐ ให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศซึ่งรวมทั้งการจัดการ การพัฒนา และการสร้างระบบดาวเทียม ส่งเสริมความร่วมมือและให้บริการด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ
สำนักงาน นวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	ส่งเสริมการสร้างระบบนวัตกรรมแห่งชาติ สร้างโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐานทางนวัตกรรม

กระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัด กระทรวง สาธารณสุข	กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางพระราชดำริ นโยบายรัฐบาล และสถานการณ์ของประเทศ ตลอดจนขับเคลื่อนนโยบายตามแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ นำไปสู่การพัฒนาและการบูรณาการด้านสุขภาพระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดการสาธารณสุขในภาวะปกติ ภาวะฉุกเฉิน หรือวิกฤติ การคุ้มครองผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน
--------------------------------------	--

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมการแพทย์ แผนไทยและการ แพทย์ทางเลือก	พัฒนาวิชาการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยคุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ส่งเสริมและพัฒนาระบบความรู้ และสร้างมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ทัดเทียมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และนำไปใช้ในระบบสุขภาพอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย เพื่อเป็นทางเลือกแก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ
กรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์	กำหนดและพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานของระบบและวิธีการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ สุขภาพหรือที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ยา ยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สารระเหย เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ รังสี และวัตถุอันตรายทางสาธารณสุข ชีววัตถุ สมุนไพร และการชันสูตรโรค รวมทั้ง ศึกษา วิจัย พัฒนาการองค์ความรู้และเทคโนโลยี ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพประเมิน ความเสี่ยงและแจ้งเตือนภัยสุขภาพ
กรมอนามัย	ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี โดยมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและถ่ายทอด องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี รวมทั้งการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมถึงลดจนถึงการสนับสนุนให้หน่วยงานส่วนภูมิภาค องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการสร้างเสริม สุขภาพและจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพดีโดยถ้วนหน้า
สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์ สาธารณสุข	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางห้องปฏิบัติการ ด้านสุขภาพ ด้านชันสูตรโรค และด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์และสาธารณสุข พัฒนาระบบและกำหนดมาตรฐานการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการด้านสุขภาพ ด้านชันสูตรโรค และด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์และสาธารณสุข
สำนักงาน คณะกรรมการ อาหารและยา	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วย การป้องกันการใช้สารระเหย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เฝ้าระวังกำกับ และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูล ข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในและภายนอกประเทศ
องค์การเภสัชกรรม	ผลิต จำหน่าย และบริการผลิตภัณฑ์สุขภาพ มุ่งสู่มาตรฐานสากล รวมถึงวิจัยและ พัฒนายาและเวชภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นต่อสังคม ตลอดจนสำรองยาและเวชภัณฑ์ไว้ยามฉุกเฉินเพื่อความมั่นคงของชาติ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

กระทรวงการคลัง	
----------------	--

กรมศุลกากร	อำนวยความสะดวกทางการค้า การควบคุมทางศุลกากรเพื่อปกป้องสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จัดเก็บภาษีอากรจากการนำสินค้าเข้าและส่งออก และการให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน
------------	---

กรมสรรพสามิต	จัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ภาครัฐ จากสินค้าและบริการที่มีเหตุผลความจำเป็นเฉพาะอย่าง รวมถึงดำเนินการตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายสรรพสามิต
--------------	---

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	เสนอแนะนโยบายและหลักเกณฑ์ รวมทั้งการจัดทำแผนเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ รวมถึง กำกับและดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นหน้าที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือหน้าที่กระทรวงการคลังให้กู้ต่อหรือค้าประกัน รวมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ผูกพันกฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องตลอดจนติดตามและประเมินผล สนับสนุนการระดมทุนสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อมผ่านการออกตราสารหนี้ประเภท Green bond และ Sustainability bond โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกให้สิ่งแวดล้อมและสังคม
---------------------------	--

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	เสนอแนะและออกแบบนโยบายและมาตรการด้านการคลัง ระบบการเงินรวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีคุณภาพต่อกระทรวงการคลัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในนโยบายและผลงานของกลุ่มเป้าหมาย บุคคล และหน่วยงานทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ
-------------------------	---

กระทรวงการต่างประเทศ	
----------------------	--

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย	ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องสนธิสัญญา และเรื่องเขตแดนของประเทศ รวมทั้งประมวล ศึกษา วิจัย ติดตาม วิเคราะห์ แนวโน้มและพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศในกรอบองค์การสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ
-----------------------	--

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
-----------------------------	--

สำนักงานปลัดกระทรวงการ	เป็นศูนย์กลางการบริหารของกระทรวง ในการพัฒนายุทธศาสตร์อันเป็นแผนแม่บทของกระทรวงในการพัฒนาการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกีฬา
การพัฒนาและกีฬา	การพัฒนาและกีฬา การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของกระทรวงและให้บริการคั่นคว้าแก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมการท่องเที่ยว	พัฒนาการท่องเที่ยวในด้านบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว มาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักรให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ในการขยายฐานตลาดคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่น เพื่อส่งมอบคุณค่าและประสบการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย สร้างสรรค์สินค้าการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายนักท่องเที่ยว ขับเคลื่อนระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Ecosystem) ให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการตลาดและบริการข้อมูลด้านการตลาด การท่องเที่ยวที่ครบถ้วน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)	พัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการที่กำหนดเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
กรมกิจการผู้สูงอายุ	ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการเสนอนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไก องค์ความรู้ และนวัตกรรม ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	พัฒนาศักยภาพสตรีการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรี ผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การตรวจสอบ การชดเชยและเยียวยาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	การพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ และการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่คนไร้ที่พึ่ง ผู้ทำการขอทาน สมาชิกนิคมสร้างตนเอง ราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมโดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมตามโครงการพิเศษ
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ
กระทรวงกลาโหม	
กองทัพบก	ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม พัฒนาคคน และพื้นที่ต่าง ๆ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ทหาร เกื้อกูลต่อความมั่นคงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ
กองทัพเรือ	สนับสนุนและดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่ง ในทะเล และสัตว์ทะเล รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงคมนาคม	
กรมเจ้าท่า	กำกับดูแล การส่งเสริม การพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี ให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่น ๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ท่าเรือ อุเรือ กองเรือไทยและกิจการเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็ว ทั่วถึง และปลอดภัย ตลอดจนการสนับสนุนภาคการส่งออกให้มีความเข้มแข็ง
กรมทางหลวง	ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงสัมปทาน รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง วิจัยและพัฒนางานก่อสร้าง บำรุง และบำรุงรักษา ร่วมมือและประสานงานด้านงานทางกับองค์กรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ จัดทำรายงานการตรวจสอบข้อมูล สิ่งแวดล้อมและรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นของโครงการทางหลวง ดำเนินการให้ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา ทางหลวงอย่างยั่งยืน
การทำเรือแห่งประเทศไทย	พัฒนาบริการและโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือให้มีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อสนับสนุน และเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ ให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการดำเนินกิจการ ท่าเรือ โดยได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นการส่งเสริมเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
การรถไฟแห่งประเทศไทย	วางแผน สั่งการ ควบคุม กำกับดูแลและบริหารจัดการ นำเสนอนโยบายและ แผนการปฏิบัติการเดินรถไฟให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดูแลให้การดำเนินงาน ด้านการควบคุมเดินรถ และการจัดรูปแบบการเดินรถให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	เป็นองค์กรบริหารงานท่าอากาศยานระดับแห่งชาติของไทย ที่ให้ความสำคัญกับ การดูแลชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยาน โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	
สำนักงานสถิติแห่งชาติ	จัดทำสถิติเพื่อสนับสนุน ติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม จัดทำดัชนี เครื่องชี้วัด ข้อมูลแนวโน้ม และคาดการณ์ภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์ พัฒนา ส่งเสริมการใช้ข้อมูลและสถิติแนวโน้ม การคาดการณ์ภาวะ ด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงพาณิชย์	
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	พัฒนาธุรกิจการค้าและบริการ โดยส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจของประเทศให้มีศักยภาพ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งส่งเสริมบทบาทสถาบันการค้าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ
กรมทรัพย์สินทางปัญญา	ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งให้ความคุ้มครองและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
กระทรวงมหาดไทย	
กรมการปกครอง	บูรณาการการบริหารราชการในระดับพื้นที่ ปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ อำนาจการบังคับใช้กฎหมาย การอำนวยความสะดวก เป็นธรรมในอำนาจหน้าที่ บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร บริหารจัดการระบบเทคโนโลยี พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง พัฒนาการปกครองให้มีสมรรถนะสูง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครองในการกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่น
กรมการพัฒนาชุมชน	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	จัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริม สนับสนุนการป้องกัน บรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย โดยกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกัน เตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
กรมโยธาธิการและผังเมือง	การโยธาธิการการออกแบบการก่อสร้างและการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ดำเนินการและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเมือง พื้นที่และชนบท โดยการกำหนดและกำกับดูแลนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการตั้งถิ่นฐานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการผังเมือง เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เกิดมาตรฐานความปลอดภัยแห่งสาธารณชน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและสิ่งปลูกสร้างตามระบบการผังเมืองที่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	พัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำ ประสานและบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ กำหนดแนวทางและจัดทำมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณ การพัสดุ การจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการบริการสาธารณะ ส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
------------------------------	--

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ค้ำครอง ฟื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ และการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กร
--------------------------	--

กระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	พัฒนาระบบและมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายด้วยความรวดเร็วและทั่วถึง รวมถึงรับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และให้คำปรึกษา แนะนำด้านกฎหมายและสิทธิต่าง ๆ แก่ประชาชน และหรือส่งต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอรรถคดีเพื่อการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
----------------------------	---

กระทรวงวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	ส่งเสริมและบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ฟื้นฟู อนุรักษ์ พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงานและแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม
---------------------	---

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	เป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและความรู้ท้องถิ่นของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำหน้าที่เก็บรวบรวมบันทึกความรู้ในรูปแบบต่างๆ สนับสนุนการสร้างความรู้ใหม่ และเผยแพร่ผลงานการค้นคว้าให้แก่ประชาชนทั่วไป
--	--

กระทรวงอุตสาหกรรม	
-------------------	--

กรมโรงงานอุตสาหกรรม	บริหารจัดการ กำกับดูแลธุรกิจอุตสาหกรรมให้มีการประกอบกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัย ตามกรอบกฎหมาย และข้อตกลงระหว่างประเทศ ส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมให้มีการประกอบกิจการด้านการบริหารจัดการ การผลิต การแปลงเครื่องจักรเป็นทุน การจัดการพลังงาน การจัดการมลพิษและวัตถุดิบอันตรายด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม และสังคมอย่างยั่งยืน
---------------------	--

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	เสนอความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม และสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะของอุตสาหกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการ ธุรกิจอุตสาหกรรม และพัฒนาเครือข่ายองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ และพัฒนาเทคโนโลยีและวิชาการ
-----------------------	--

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการประกอบการ และการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตวัตถุดิบแร่โลหะ และสารประกอบจากแร่และโลหะให้มีศักยภาพ ตอบสนองต่อความต้องการใช้วัตถุดิบของภาคอุตสาหกรรม และยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบการอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน ให้มีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายมีมาตรฐานด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โปร่งใส และรวดเร็ว
-------------------------------------	---

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	กำหนด ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและรับรองและมาตรฐานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ควบคุม ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก พึงก้ำกัสิ่งแวดลอมและคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
------------------------------------	---

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนหรือองค์กรของรัฐจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม หรือดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ. ให้มีและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอุตสาหกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอุตสาหกรรม จัดให้มีระบบและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุจากอุตสาหกรรม อนุญาตอนุมัติการประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมและจัดให้ได้เพิ่มเติมซึ่งสิทธิประโยชน์สิ่งจูงใจ และการอำนวยความสะดวกแก่การประกอบอุตสาหกรรม

สำนักนายรัฐมนตรี	
กรมประชาสัมพันธ์	ศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีระบบ โดยการเสนอแนะ นโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับรัฐบาลและส่วนราชการต่าง ๆ และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชน มีโอกาสรับรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารของรัฐในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเกิดภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย
กองบังคับการปราบปรามการกระทำการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและป่าแห่งชาติ การปกป้องคุ้มครองผืนป่าและสัตว์ป่า การสืบสวนจับกุม ขบวนการตัดไม้ทำลายป่า ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า ยังรวมไปถึงการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การทิ้งขยะสารเคมีหรือสารพิษอันตราย การก่อสร้างอาคารที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ
ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้นจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายแผนและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมถึงตลอดทั้งแนวทางหรือมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาผลกระทบดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย กำกับ ติดตาม และรายงานความคืบหน้าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อคณะกรรมการนโยบาย ศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการกำหนดเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ ลงทุนหรือร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	พัฒนานโยบาย แผน และมาตรการในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ สร้างโอกาสและการเข้าถึงการบริหารจัดการที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่อย่างเป็นธรรม พัฒนากลไกและเครื่องมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ประสานความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศสู่การปฏิบัติ พัฒนาสมรรถนะองค์กร และบุคลากรเพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ โดยการให้สิทธิและประโยชน์ในการลงทุน การเสริมสร้างปัจจัยเกื้อหนุนต่อการลงทุน การส่งเสริมการลงทุนและการบริการลงทุน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ กลั่นกรองแผนงาน และโครงการด้านทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ส่งเสริมการบูรณาการและการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรน้ำบนหลักธรรมาภิบาล
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริม ดูแลรักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาความรู้ คู่คุณธรรม รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	กำหนดนโยบายแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ประสานและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

สำนักงาน สภาพพัฒนาการ เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของประเทศและของโลก รวมทั้งจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอแนะให้คำปรึกษา และให้ความเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมาย กฎหรือระเบียบที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เสนอแนะ ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนงานและโครงการพัฒนาเพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี พิจารณาข้อเสนองบประมาณประจำปีของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีไม่บริษัทมหาชนจำกัด สำหรับสินทรัพย์ถาวรที่เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจำนวนเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการนี้ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ
--	---

สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับภารกิจของราชการ และรัฐวิสาหกิจ จัดทำงบประมาณรายจ่ายโดยคำนึงถึงวินัยทางการคลัง และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เสนอต่อคณะรัฐมนตรีบริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า ให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนที่กำหนดไว้ ติดตามผล ประเมินผล และรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจต่อคณะรัฐมนตรี
---------------	---

สำนักพระราชวัง	
----------------	--

โครงการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช กุมารี	ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของพันธุกรรมพืชต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย ก่อให้เกิดกิจกรรมเพื่อให้มีการร่วมคิดร่วมปฏิบัติที่นำผลประโยชน์มาถึงประชาชนชาวไทย ตลอดจนให้มีการจัดทำระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชให้แพร่หลาย สามารถสื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ทั้งทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ รวมถึงทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา นำความรู้จากการศึกษาวิจัยพรรณพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างเป็นฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
---	--

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ	
-----------------------------	--

สำนักงานคณะ กรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ	ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
--	--

สำนักงาน การตรวจเงิน แผ่นดิน	ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาล รวมไปถึงการจัดเก็บรายได้ว่า เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าเกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพ
------------------------------------	---

สภาชนเผ่า พื้นเมืองแห่ง ประเทศไทย	ประสานงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการ ของสภาชนเผ่าพื้นเมือง คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ในประเทศไทย รวมทั้งอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟู อัตลักษณ์ ภาษาชนเผ่าพื้นเมือง วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญา และพื้นที่ทำมาหากินตามจารีตประเพณีของชนเผ่า พื้นเมือง คุ้มครองและส่งเสริมเรื่องอาชีพและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิถี วัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความขัดแย้งและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
---	---

หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	
-------------------	--

ธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ดำเนินการกิจในฐานะธนาคารกลางของประเทศ โดยมีคณะกรรมการธนาคาร แห่งประเทศไทย (คณะกรรมการ ธปท.) กำกับดูแลกิจการโดยทั่วไปตามกรอบอำนาจ หน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน เสถียรภาพ ของระบบสถาบันการเงิน และเสถียรภาพระบบการชำระเงิน
-------------------------	---

สำนักงาน คณะกรรมการ กำกับ หลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์	ส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลตลาดทุนและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล อาทิ การระดมทุนจากการเสนอขายหลักทรัพย์ เช่น หุ้นและหุ้นกู้ หรือการเสนอขาย โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
--	---

องค์กรอิสระอื่น ๆ	
-------------------	--

ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน และพัฒนาระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์รวมทั้งดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี (Clearing House) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
---------------------------------	---

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
ภาคการศึกษา	
สถานศึกษา และสถาบันการศึกษา	ศึกษา วิจัย จัดการศึกษาโดยบูรณาการ การจัดทำหลักสูตรการเรียน การสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สถาบันการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ภาคเอกชน	
ภาคเอกชน เช่น สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบริษัทเอกชน ทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นต้น	ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน สร้างความตระหนัก ให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การจัดนิทรรศการ โครงการหรือกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งสนับสนุน การดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึก ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
----------	--------------------

องค์กรภาคประชาสังคม	
---------------------	--

องค์กรภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิลูกโลกสีเขียว สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นต้น	มีบทบาทในการทำงานกับภาคประชาชนหรือประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เทียบเคียงไปกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อตรวจสอบเฝ้าระวัง และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เช่น การจัดนิทรรศการ โครงการหรือกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ การนำเสนอการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น
---	---

องค์กรระหว่างประเทศ	
---------------------	--

องค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กรกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (BIOFIN) องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) เป็นต้น	เป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ช่วยสนับสนุนความร่วมมือและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เพื่อก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของมวลมนุษยชาติ
--	--

องค์กรชุมชน	
-------------	--

องค์กรชุมชน	หมายความรวมถึงภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพภายในท้องถิ่นของตนเอง
-------------	--

ภาคผนวก ง

คำอธิบายตัวชี้วัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ ป่าไม้ และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	
เป้าหมายที่ ๑	ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ
ค่าเป้าหมาย	๑.๑ อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ทั้งบนบกและชายฝั่งทะเล ลดลงร้อยละ ๕๐ (พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่งทะเล)
ตัวชี้วัด	๑.๑ ร้อยละอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
นิยาม	<p>แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ คือ พื้นที่ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสมดุล เป็นแหล่งรวมพันธุ์พืชและสัตว์ มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยจะพิจารณาแหล่งที่อยู่อาศัยทั้งระบบนิเวศบนบก ระบบนิเวศทางทะเล และระบบนิเวศชายฝั่ง ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ (เฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามมติคณะรัฐมนตรี) และพื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น</p> <p>พื้นที่ป่าไม้ คือ พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ป่าตามธรรมชาติซึ่งอยู่ในที่ดินของรัฐ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น</p> <p>พื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ พื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญมาก เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเลและสัตว์น้ำ ซึ่งแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบด้วย พื้นที่ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล</p> <p>พื้นที่ชุ่มน้ำ คือ พื้นที่ตามนิยามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention) ในมาตรา ๑.๑ และมาตรา ๒.๑ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ พืช และสัตว์ และมีความสำคัญในระดับชาติและนานาชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติทั่วประเทศ (พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ (เฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามมติคณะรัฐมนตรี) พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล)

วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน $\text{ร้อยละการสูญเสีย} = 100 \times (\text{ขนาดพื้นที่ปีปัจจุบัน} - \text{ขนาดพื้นที่ปีฐาน}) / \text{ขนาดพื้นที่ปีฐาน}$ *ปีฐาน คือ ข้อมูลปีที่มีข้อมูลล่าสุดระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕
ข้อมูล ประกอบ	- พื้นที่ป่าธรรมชาติ ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ป่าชายเลน ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่แหล่งปะการัง ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียน ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ประเทศ
แหล่งข้อมูล	ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) มท. (ปก.)
หน่วยวัด	ขนาดพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติ (ตร.กม.)
ค่าเป้าหมาย	๑.๒ สถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ (ปะการัง หญ้าทะเล) ดีขึ้น
ตัวชี้วัด	๑.๒ ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ
นิยาม	ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ หมายถึง การศึกษาสถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตหรือสถานที่ซึ่งสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญต่อพื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีความสำคัญ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญที่มีการประเมินระดับความสมบูรณ์ตามเกณฑ์การประเมินสถานภาพของป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเลที่กำหนดโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ
วิธีการ รวบรวม และคำนวณ ข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- สถานภาพของพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพ ปีฐาน และปีปัจจุบัน - สถานภาพของแหล่งปะการัง ปีฐาน และปีปัจจุบัน - สถานภาพของแหล่งหญ้าทะเล ปีฐาน และปีปัจจุบัน *ปีฐาน คือ ข้อมูลปีที่มีข้อมูลล่าสุดระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕
แหล่งข้อมูล	ทส. (ทช./อส.)
หน่วยวัด	ร้อยละความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ

คำเป้าหมาย	๑.๓ พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม อย่างน้อยร้อยละ ๑๕
ตัวชี้วัด	๑.๓ ร้อยละของพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม
นิยาม	แผนการพัฒนา และ/หรือ แผนการบริหารจัดการพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติ ซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการและมีการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการกับแรงขับเคลื่อนทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพสูง โดยในแผนมีวิธีดำเนินงานและกระบวนการในการวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้พื้นที่นั้นเกิดประโยชน์ทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่หลากหลาย และมีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ หรือมีการนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) มาใช้ในการวางแผนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญในทุกระดับ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ และจำนวนแผนการจัดการพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- แผนเชิงพื้นที่ที่มีประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ - แผนเชิงพื้นที่ทั้งหมด
แหล่งข้อมูล	ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) กษ. (พด.) มท. (ยผ.) นร (สททช./ สศช.)
หน่วยวัด	ร้อยละแผนเชิงพื้นที่ที่มีประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๒	อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ
ค่าเป้าหมาย	๒.๑ มีพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๒๓ (พื้นที่บนบก) ร้อยละ ๑๕ (พื้นที่ในทะเล) และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ ทั้งบนบกและในทะเล
ตัวชี้วัด	๒.๑ ร้อยละของพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) ทั้งบนบกและในทะเล
นิยาม	<p>พื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ (protected areas)</p> <p>IUCN ได้ให้คำจำกัดความในลักษณะรวมว่าเป็นพื้นที่บกและ/หรือพื้นที่ทางทะเลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อการคุ้มครองและบำรุงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรมพร้อมมีระบบการจัดการที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือวิธีการอื่นใดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งพื้นที่คุ้มครองในประเทศไทยประกอบไปด้วย ๗ ประเภท ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ</p> <p>พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other Effective area-based Conservation Measures: OECMs) คือ พื้นที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่พื้นที่คุ้มครอง ตามหลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่คุ้มครองของไอยูซีเอ็น (IUCN category) ซึ่งมีการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในธรรมชาติ หน้าที่ และบริการของระบบนิเวศ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ สังคม เศรษฐกิจและคุณค่าอื่น ๆ ของท้องถิ่นโดยรวมอย่างยั่งยืนในระยะยาว</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ทั้งบนบก และในทะเลทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวม และคำนวณ ข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย - พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)

แหล่งข้อมูล	<p><u>พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย</u> ทส. (อส./ทช./สผ.) กษ. (กปม.) <u>พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)</u> ทส. (สผ.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน</p>
หน่วยวัด	ร้อยละของพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs
ค่าเป้าหมาย	๒.๒ มีการฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐
ตัวชี้วัด	๒.๒ ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (ป่าไม้/ป่าชายเลน/ชายหาด/พื้นที่ชุ่มน้ำ)
นิยาม	พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรม คือ พื้นที่ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งระบบนิเวศบนบก ระบบนิเวศทะเล และระบบนิเวศชายฝั่งที่มีสภาพเสื่อมโทรม โดยมีการสำรวจและประเมินสถานภาพความสมบูรณ์ และร้อยละการปกคลุมพื้นที่ตามหลักวิชาการ เพื่อดูขอบเขตพื้นที่ของระบบนิเวศในแต่ละแหล่งที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู ซึ่งรวมถึงพื้นที่ที่หน่วยงานรัฐยึดคืนจากการบุกรุกตามการดำเนินงานตามกฎหมาย
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรม หรือมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น พื้นที่ป่าไม้ ป่าชายเลน ป่าชายหาด แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น ทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวม และคำนวณ ข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดพื้นที่ป่าชายเลนที่เปลี่ยนแปลง และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดแหล่งปะการังเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดแหล่งหญ้าทะเลเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู
แหล่งข้อมูล	<p>ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน</p>
หน่วยวัด	ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู

เป้าหมายที่ ๓	อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน
คำเป้าหมาย	๓.๑ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น มีสถานภาพในการจัดการเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๕ (ชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม)
ตัวชี้วัด	๓.๑ จำนวนประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และมีแผน/มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว
นิยาม	<p>ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม หมายถึง ชนิดพันธุ์ทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์จากแหล่งที่มีการกระจายพันธุ์อยู่ เนื่องจากมีปัจจัยคุกคามอันเป็นสาเหตุให้ชนิดพันธุ์นั้นสูญพันธุ์ โดยเป็นการกำหนดกลุ่มของชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ใกล้สูญพันธุ์ และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งจำเป็นต้องจัดทำแนวทางและมาตรการเร่งด่วนสำหรับฟื้นฟู คุ้มครอง และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์นั้น ๆ โดยประเทศไทยได้มีการจัดทำรายการชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ประกอบด้วย สัตว์มีกระดูกสันหลัง และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ซึ่งแบ่งตามกลุ่มของสัตว์ ดังนี้ สัตว์มีกระดูกสันหลัง ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก ปลา สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และสัตว์เลื้อยคลาน ส่วนสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ประกอบด้วย ครัสเตเชียน ปะการัง และมอลลัสกา โดยจำแนกตามสถานภาพของชนิดพันธุ์</p> <p>ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น หมายถึง ชนิดพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ที่แพร่กระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในบริเวณเขตภูมิศาสตร์เขตใดเขตหนึ่งของโลก และเป็นชนิดพันธุ์ที่มีเขตกระจายพันธุ์ทางภูมิศาสตร์ค่อนข้างจำกัด ไม่กว้างขวางนัก</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งมีสถานภาพตั้งแต่ Critically Endangered (CR): ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง Endangered (EN): ใกล้สูญพันธุ์ และ Vulnerable (VU): มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น - ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแผน/มาตรการการจัดการรายชนิด
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ทช./ปม.) กษ. (กวก./กปศ./กปม.)
หน่วยวัด	จำนวนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น แผน/มาตรการการจัดการรายชนิด

ค่าเป้าหมาย	๓.๒ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๓ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๘
ตัวชี้วัด	๓.๒ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม
นิยาม	บัญชีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ The IUCN Red List of Threatened Species (IUCN Red List) ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดของโลกในด้านสถานภาพของการอนุรักษ์ของชนิดพันธุ์ทั้งสัตว์ พืช และกลุ่มเห็ดรา รวมทั้งความเชื่อมโยงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดย IUCN Red List เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์อย่างเป็นระบบ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	บัญชีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) ทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนชนิดพันธุ์ในแต่ละหมวดหมู่บัญชีชนิดพันธุ์ (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) - ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red list index)
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส.)
หน่วยวัด	ไม่มี
ค่าเป้าหมาย	๓.๓ จำนวนชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติที่พบจากการสำรวจไม่น้อยลง
ตัวชี้วัด	๓.๓ จำนวนชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติที่สำรวจพบ
นิยาม	ชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติของประเทศไทย คือสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ โดยแบ่งสิ่งมีชีวิตออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติของประเทศไทย (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) ทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร สถิติที่เกี่ยวข้องกับจำนวนชนิดพันธุ์ในธรรมชาติที่มีการสำรวจและรวบรวมในฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน

ข้อมูล	- รายการและจำนวนชนิดพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ (TH-BIF)
ประกอบ	- รายการและจำนวนชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ป่าในพื้นที่ที่ อส. ดูแล - รายการและจำนวนชนิดพันธุ์สัตว์ทะเล
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ปม./ทช.)
หน่วยวัด	จำนวนชนิดพันธุ์
ค่าเป้าหมาย	๓.๔ แนวโน้มกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าลดลง และมีมาตรการการแก้ไขเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๓.๔ จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าและมาตรการการแก้ไขความขัดแย้ง
นิยาม	ความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า หมายถึง ปัญหาการสูญเสียทรัพยากรหรือชีวิตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ป่า สาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากพื้นที่อาศัยและพื้นที่หากินที่เหมาะสมของสัตว์ป่าลดลง บวกกับขอบป่าถูกล้อมไปด้วยพื้นที่เกษตรกรรมของพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง หรืออ้อย ทำให้สัตว์ป่าบางชนิดที่จะออกมาหากินในพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชุมชนรอบ ๆ ป่าแทน และส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งพืชพรรณ ทรัพย์สินมีค่า ในหลายเหตุการณ์มีทั้งคนบาดเจ็บและเสียชีวิตด้วยเช่นกัน
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การลดปัญหากรณีร้องเรียนที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ป่าทั้งบนบก และในทะเลทั่วประเทศ (เช่น ช้างป่า กระต๊อง นาก เป็นต้น) และมาตรการในการจัดการ หรือส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างคนและสัตว์ป่า เช่น การติดตามประชากรสัตว์ป่า (Wildlife Monitoring) การเสริมสร้างแหล่งอาหาร และการส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน เป็นต้น
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร สถิติที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่า/ข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า - จำนวนมาตรการในการจัดการความขัดแย้ง/ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
แหล่งข้อมูล	ทส. (อส./ทช.) กษ. (กปม.)
หน่วยวัด	จำนวนครั้งของความขัดแย้งหรือข้อร้องเรียน

ค่าเป้าหมาย	<p>๓.๕ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐</p> <p>และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๕</p>
ตัวชี้วัด	๓.๕ จำนวนแผน/มาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง
นิยาม	<p>ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Alien Species) หมายถึง ชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นชีวภูมิศาสตร์หนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเข้ามาโดยวิธีใด ๆ จากถิ่นอื่น ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่และสามารถสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น</p> <p>ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive Alien Species: IAS) หมายถึง ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ธรรมชาติ เป็นชนิดพันธุ์เด่นในสิ่งแวดล้อมใหม่ (dominant species) และเป็นชนิดพันธุ์ที่อาจทำให้ชนิดพันธุ์พื้นเมืองสูญพันธุ์ รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและก่อให้เกิดความสูญเสียทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขอนามัย</p> <p>มาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน เป็นข้อกำหนด ข้อสั่งการ ระเบียบหรือกฎหมายในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ดีในธรรมชาติ จนกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศ</p> <p>ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง หมายถึง ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญตามเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงที่ต้องมีการจัดการอย่างเร่งด่วน</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ข้อกำหนด ข้อสั่งการ ระเบียบหรือกฎหมายที่มีการประกาศใช้จากหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง - ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและแผน/มาตรการการจัดการรายชนิด
แหล่งข้อมูล	<p>ทส. (สผ./อส./ทช.)</p> <p>กษ. (กปม./กวก.)</p>
หน่วยวัด	จำนวนแผน/มาตรการ

เป้าหมายที่ ๔	ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ
คำเป้าหมาย	๔.๑ มีพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างน้อย ๖ พื้นที่
ตัวชี้วัด	๔.๑ จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
นิยาม	<p>การแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based Solutions: NbS) คือ การดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการ ปกป้อง และฟื้นฟูระบบนิเวศ อย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถจัดการกับความท้าทายทางสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ ควบคู่กับการคงไว้ซึ่งประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation :EbA) เป็นแนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (NbS) ซึ่งใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและการบริการของระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนชุมชนในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านการอนุรักษ์ การจัดการ และการฟื้นฟูระบบนิเวศ สำหรับการพิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวเป็น EbA หรือไม่ มาตรการนั้น ๆ จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ อย่าง ได้แก่ มาตรการจะต้องเน้นไปที่การจัดการกับภัยคุกคามที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ มาตรการที่นำเสนอหรือที่ดำเนินการอยู่ เพื่อจัดการกับภัยคุกคามด้านภูมิอากาศ มีการพิจารณาองค์ประกอบในเรื่องของการฟื้นฟู การอนุรักษ์ การจัดการระบบนิเวศเพื่อรักษาและการปรับปรุงบริการของระบบนิเวศ และมาตรการให้ประโยชน์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วประเทศที่เป็นเป้าหมายของการขับเคลื่อนผ่านแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แหล่งข้อมูล	ทส. (สส./สผ./ทน.) นร. (สทนช.) กษ. (สศก.) กก. (สป.กก.) สธ. (อน.) มท. (ปภ./ยผ./สธ./อปท.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ อปท./กทม.
หน่วยวัด	จำนวนพื้นที่ต้นแบบ (แห่ง)
ค่าเป้าหมาย	๔.๒ ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบนลดลง
ตัวชี้วัด	๔.๒ ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบน
นิยาม	<p>ขยะในทะเล (marine debris) เป็นวัสดุแข็งที่ถูกทิ้งจากอุตสาหกรรม หรือกระบวนการผลิต โดยการจงใจทิ้ง หรือการปล่อยปลະทิ้งขั้วงสู่สภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ขยะในทะเลประกอบด้วยสิ่งของที่ถูกรทำขึ้นหรือถูกใช้โดยมนุษย์ และเจตนาทิ้งลงสู่ทะเล แม่น้ำ หรือบนชายหาด ซึ่งนำลงไปโดยตรงสู่ทะเลโดยแม่น้ำ แหล่งน้ำโสโครก กระแสน้ำ ที่เชี่ยวกราด หรือกระแสนม รวมทั้งวัตถุที่สูญหายในทะเลในขณะที่สภาพอากาศเลวร้าย (เครื่องมือประมง สิ้นค้าในเรือขนส่ง) หรือการเจตนาทิ้งโดยมนุษย์บนชายหาดและชายฝั่ง ขยะในทะเลอาจจะพบใกล้แหล่งที่เกิดแต่เกือบทั้งหมดสามารถถูกพัดพาไปได้ในระยะทางไกล ๆ ด้วยกระแสน้ำในมหาสมุทรและกระแสนม ดังนั้น ขยะในทะเลจึงถูกพบในพื้นที่ทุกทะเลทั่วโลก ไม่เพียงแต่บริเวณชายฝั่ง แต่ยังสามารถพบได้ในสถานที่ห่างไกลจากแหล่งกำเนิดอย่างชัดเจน เช่น บนเกาะกลางมหาสมุทรและบริเวณขั้วโลก สามารถพบขยะในทะเลลอยอยู่บริเวณผิวน้ำ กลางมวลน้ำ และจมลงสู่พื้นท้องทะเลที่ระดับความลึกแตกต่างกัน</p> <p>ขยะพลาสติก (Plastic Waste) ของเสียพลาสติกที่รวบรวมจากบ้านเรือน โรงแรม ภัตตาคาร โรงพยาบาล ร้านค้า สำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม โดยเป็นพลาสติกหรือชิ้นส่วนที่ใช้งานแล้ว หรือเสื่อมสภาพไม่สามารถใช้งานได้หรือไม่เป็นที่ต้องการใช้อีกต่อไป โดยไม่มีการแยกประเภทของพลาสติก หรือปะปนกับวัสดุอื่น หรือสกปรกปนเปื้อน</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ปริมาณในทะเล/ขยะพลาสติก
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลเอกสาร และข้อมูลสถานการณ์ปริมาณขยะในทะเล และผลการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓)

ข้อมูลประกอบ	- สถานการณ์ปริมาณขยะในทะเล/ ปริมาณขยะที่ได้จากการเก็บข้อมูลของ ทช.
แหล่งข้อมูล	- ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
แหล่งข้อมูล	ทส. (ทช./คพ./อส.)
หน่วยวัด	ปริมาณขยะทะเล (ล้านตัน)
ค่าเป้าหมาย	๔.๓ มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๔.๓ เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษ ในสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบด้านลบของมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ เช่น การควบคุมสารอาหารส่วนเกิน โดยเฉพาะไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในแหล่งน้ำ สารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตราย หรือดัชนีอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ เช่น ดัชนีคุณภาพน้ำสำหรับการดำรงชีวิตสิ่งมีชีวิตในน้ำ หรือดัชนีในการติดตามปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชันในแหล่งน้ำจืด/น้ำทะเล
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่ครอบคลุมการประเมินผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่ยังไม่มีกำหนดค่าควบคุม หรือเกณฑ์การกำหนดการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีวภาพ (Bioindicator) ในแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่ครอบคลุมการประเมินผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ - ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีวภาพ (Bioindicator) ในแหล่งน้ำสำคัญ
แหล่งข้อมูล	ทส. (คพ.)
หน่วยวัด	จำนวนเกณฑ์ หรือจำนวนดัชนีบ่งชี้ (ดัชนี)

ค่าเป้าหมาย	๔.๔ เพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
ตัวชี้วัด	๔.๔ สัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง
นิยาม	พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นในเมืองหรือชุมชน ปกคลุมด้วยพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก มีประโยชน์เพื่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ การดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยพื้นที่สีเขียวแบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ พื้นที่สีเขียวสาธารณะ พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วยาวตามแนวสาธารณูปการ พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ และพื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่สีเขียวในเมือง
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล และสถิติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานรวบรวมข้อมูล และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน ร้อยละพื้นที่สีเขียวต่อพื้นที่เมือง = $100 \times$ ขนาดพื้นที่สีเขียวทุกประเภท (ตร.กม.) / ขนาดของพื้นที่เทศบาลทั้งหมด (ตร.กม.)
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท/สัดส่วนพื้นที่สีเขียว
แหล่งข้อมูล	ทส. (สส./สผ.) มท. (สถ./อปท.)
หน่วยวัด	ร้อยละพื้นที่สีเขียว

คำเป้าหมาย	๔.๕ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
ตัวชี้วัด	๔.๕ ร้อยละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง
นิยาม	<p>พื้นที่สีเขียวในเมือง หมายถึง พื้นที่โล่งว่างในเขตเทศบาล ซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก ได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวัฒนวิทยา และหลักการทางภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อเสริมสภาพแวดล้อมของเมือง อันจะทำให้ชุมชนเมืองเป็นเมืองสีเขียวที่ร่มรื่นสวยงามและน่าอยู่ตลอดไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นที่ดินของรัฐ เอกชน หรือที่ดินประเภทพิเศษก็ได้ โดยไม่ได้รวมถึงพื้นที่ธรรมชาติ อันได้แก่ แม่น้ำ คูคลอง หนอง บึง ภูเขา และป่าไม้ เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้ควรได้รับการปกป้องและอนุรักษ์ให้คงอยู่ตามธรรมชาติตลอดไปโดยไม่มีการพัฒนาเพื่อประโยชน์ด้านอื่น ๆ</p> <p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรภาครัฐที่จัดตั้งตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (เทศบาลตำบล/เทศบาลเมือง/เทศบาลนคร) องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา)
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและแผนพัฒนาเมืองที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./สส.) มท. (สถ./อปท.)
หน่วยวัด	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง (แห่ง)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพบนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน

ค่าเป้าหมาย ๕.๑ มูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเพิ่มขึ้นจากการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ด้านอาหารและยา รัักษาโรค สมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี (ชุมชนท้องถิ่น)

ตัวชี้วัด ๕.๑ รายได้ชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนที่มีสินค้าและบริการจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม

นิยาม **เศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (Bio-economy)** คือ ระบบเศรษฐกิจที่นำความรู้และนวัตกรรม โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาช่วยพัฒนาต่อยอด สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพและผลผลิตทางเกษตรให้เป็นสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร อาหาร สุขภาพ การแพทย์ และพลังงาน ให้มีความสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและชุมชนท้องถิ่น จะมุ่งเน้นที่การยกระดับมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพในระดับเศรษฐกิจฐานรากซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก

การประเมินมูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม คือรายได้ของชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับจากการพัฒนา/จำหน่ายสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งจำเป็นต้องสนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการสร้างรายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพบนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เช่น รายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร (เช่น อาหาร สุขภาพ สมุนไพร เป็นต้น) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย ชุมชนท้องถิ่นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรให้เป็นสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร อาหาร สุขภาพ การแพทย์ จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น รวมทั้งการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั่วประเทศ

วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล การทบทวนข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน

ข้อมูลประกอบ

- รายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรและการท่องเที่ยวชีวภาพ/มูลค่าเศรษฐกิจชุมชน
- รายได้สินค้า OTOP (เฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากการแปรรูปทรัพยากรชีวภาพ)
- รายได้จากโครงการบ้านปลาธนาคารปู

แหล่งข้อมูล	ทส. (สพภ./ทช.) กษ. (กสก.) มท. (พช.)
หน่วยวัด	ล้านบาทต่อปี
ค่าเป้าหมาย	๕.๒ มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๕.๒ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและภาคเอกชน
นิยาม	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับ หมายถึง การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน ซึ่งรวมถึงอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวและความงาม ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ และเครื่องใช้สอยต่าง ๆ และรับรองจากหน่วยงานว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านการใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพและแบ่งปันรายได้ไปใช้ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ หรือมีรากฐานจากการผลิตสินค้าเกษตร หัตถกรรม และเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียง และมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ เช่น ตราส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการจากความหลากหลายทางชีวภาพ (Bioeconomy promotion mark) ตราสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Geographical Indication หรือ GI)
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นผ่านโครงการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ
วิธีการ	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	
ข้อมูล	- จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับตราส่งเสริม Bioeconomy promotion mark
ประกอบ	- จำนวนรายการสินค้าที่ได้รับตรา GI
แหล่งข้อมูล	ทส. (สพภ.) พณ. (ทป.) ภาคเอกชน
หน่วยวัด	จำนวนผลิตภัณฑ์ / สินค้า

ค่าเป้าหมาย	๕.๓ การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๕.๓ ข้อมูลการประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชน
นิยาม	มูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่น เป็นการประเมินมูลค่าการบริการนิเวศจากการใช้ประโยชน์ทางตรง และโดยอ้อมจากระบบนิเวศที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community-Based Management) เช่น โครงการป่าชุมชน โครงการป่าครอบครัว เป็นต้น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นของโครงการที่มีการส่งเสริมภาคประชาชนในการจัดการดูแลทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	มูลค่าที่ได้จากการบริการของระบบนิเวศของโครงการป่าครอบครัว (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ และปีปัจจุบัน) มูลค่าที่ได้จากการบริการของระบบนิเวศของโครงการป่าชุมชน
แหล่งข้อมูล	ทส. (สพภ./ทช./ปม.)
หน่วยวัด	บาท

เป้าหมายที่ ๖	ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว
ค่าเป้าหมาย	๖.๑ สัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ (ป่าไม้ เกษตร และประมง)
ตัวชี้วัด	๖.๑ ร้อยละของสัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด (เกษตรและประมง)
นิยาม	พื้นที่การผลิตและบริการ ซึ่งรวมถึงการผลิตภาคป่าไม้ การทำเกษตร และการทำประมงที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และช่วยลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่การผลิตในภาคป่าไม้ เกษตร และประมงที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน

วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลพื้นที่การผลิตภาคป่าไม้ เกษตร และประมงทั้งหมด และพื้นที่การผลิต ที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนทั่วประเทศ ผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตาม การดำเนินงาน ร้อยละสัดส่วนพื้นที่ = ขนาดพื้นที่การผลิตที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน (ไร่ หรือ ตร.กม.)/ ขนาดพื้นที่การผลิตทั้งหมด (ไร่ หรือ ตร.กม.)
ข้อมูล ประกอบ	- พื้นที่การทำป่าไม้อย่างยั่งยืน - พื้นที่การทำเกษตรยั่งยืนและเกษตรอินทรีย์ - พื้นที่การทำประมงอย่างยั่งยืน
แหล่งข้อมูล	ทส. (ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กปศ./กวก./กปม.)
หน่วยวัด	ร้อยละ
ค่าเป้าหมาย	๖.๒ สัดส่วนจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว) เพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๖.๒ ร้อยละของจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดี เพื่อความยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว)
นิยาม	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และช่วยลดผลกระทบ ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลจำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนผ่านการติดตาม ด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน ร้อยละจำนวนพื้นที่ = จำนวนฟาร์มที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน (ไร่ หรือ ตร.กม.) / จำนวน ฟาร์มทั้งหมด (ไร่ หรือ ตร.กม.)
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ทั้งหมด - จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืน
แหล่งข้อมูล	กษ. (กปศ.)
หน่วยวัด	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืน (แห่ง)

ค่าเป้าหมาย	๖.๓ จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๒๐ ชุมชน
ตัวชี้วัด	๖.๓ จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
นิยาม	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อปกป้อง สงวน รักษา และพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้อ่อนนุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ทั้งนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีรูปแบบการท่องเที่ยวหลายแบบที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Community based tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นต้น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เช่น หลักเกณฑ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับแหล่งท่องเที่ยว (Global Sustainable Tourism Criteria for Destination, GSTC-D) การจัดการตามมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (STMS) เป็นต้น
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตาม การดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐาน STMS
แหล่งข้อมูล	กก. (อพท.)
หน่วยวัด	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (แห่ง)

เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม	
คำเป้าหมาย	๗.๑ มีกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่ทุกหน่วยงานรับผิดชอบนำไปใช้เป็นมาตรฐานของประเทศ
ตัวชี้วัด	๗.๑ กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่เป็นมาตรฐานของประเทศ
นิยาม	กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง กลไกและกฎระเบียบที่นำหลักการสากลที่อ้างอิงในพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ โดยมีขั้นตอนการยินยอมโดยการแจ้งล่วงหน้า (Prior Informed Consent) และการจัดทำเงื่อนไขและข้อตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Terms) ในการสื่อสารแจ้งให้พิจารณายินยอมการนำวัสดุไปใช้และการเจรจาข้อตกลงร่วมกันเพื่อการแบ่งกันกันระหว่างผู้ให้และผู้ใช้ทรัพยากรพันธุกรรม
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ ผู้ครอบครอง ผู้ดูแลทรัพยากรพันธุกรรมและผู้ขอใช้ทรัพยากรพันธุกรรม นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัย พัฒนาหรือเพื่อการค้า
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมจากเอกสารคำขออนุญาต คำยินยอม และข้อตกลงและเงื่อนไขการแบ่งปันผลประโยชน์
ข้อมูล ประกอบ	คำขออนุญาตการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมของผู้ขอใช้ และใบอนุญาตและข้อตกลงเงื่อนไขการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงคำยินยอมการเข้าถึงของผู้ให้ ผู้ครอบครองและดูแล
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานรับผิดชอบในการพิจารณาอนุญาตคำขอใช้ทรัพยากรพันธุกรรม พืช สัตว์ สัตว์น้ำ จุลินทรีย์ ซึ่งมีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่กำกับการเข้าถึงและ/หรือการแบ่งปันผลประโยชน์
หน่วยวัด	จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบ จำนวนกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ค่าเป้าหมาย	๗.๒ หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
ตัวชี้วัด	๗.๒ จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
นิยาม	<p>หน่วยงานรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองทรัพยากรพันธุกรรม</p> <p>ทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง ส่วนประกอบของพืช สัตว์ จุลชีพ หรือจากแหล่งที่มาอื่นใด ซึ่งประกอบด้วยหน่วยทางพันธุกรรมที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและมีมูลค่าในทางความจริง หรืออาจมีมูลค่าในอนาคต</p> <p>การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ หมายถึง การสำรวจ การศึกษา การเข้าไปเก็บหรือรวบรวม ซึ่งทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อนำทรัพยากรพันธุกรรม หรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์</p> <p>การแบ่งปันผลประโยชน์ เป็นการทำความตกลงร่วมกันระหว่างเจ้าของหรือ แหล่งกำเนิด ทรัพยากรพันธุกรรม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ที่ประสงค์จะนำทรัพยากรหรือภูมิปัญญาไปใช้</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การดำเนินงานของหน่วยงานที่มีการนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูล ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนหน่วยรับผิดชอบเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จาก (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. - จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
แหล่งข้อมูล	<p>ทส. (สผ./อส./ปม./ทช./สพภ.)</p> <p>กษ. (กปม./กวก./กปศ.)</p> <p>สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/วพ.)</p> <p>อว. (ศช.)</p> <p>สถาบันการศึกษา</p>
หน่วยวัด	ร้อยละของหน่วยงานรับผิดชอบ

คำเป้าหมาย	๗.๓ ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง มีขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม
ตัวชี้วัด	๗.๓ ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมของผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง
นิยาม	ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นและมีเพียงพอด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ความเข้าใจและความรู้ด้านความสำคัญของทรัพยากรพันธุกรรมในการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน ด้านการเจรจาตกลงและแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้ขอใช้ อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ด้านผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน รวมถึงขีดความสามารถของหน่วยงานรับผิดชอบในการให้อนุญาตและส่งเสริมความรู้ให้แก่ ชุมชน ประชาชน และภาคธุรกิจ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงานอนุญาต ชุมชน นักวิจัย นักลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต การอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ที่มีวัตถุประสงค์เพิ่มและสร้างขีด ความสามารถด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ได้เหมาะสม ยุติธรรมและ เท่าเทียมจากหน่วยงานอนุญาต หรือองค์กรที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถ
ข้อมูล ประกอบ	ผลผลิตจากกิจกรรม/โครงการเพิ่มและสร้างขีดความสามารถฯ เป็นองค์ความรู้ ข้อมูล แนวทางปฏิบัติ และข้อเสนอแนะ
แหล่งข้อมูล	ทุกภาคส่วนที่ริเริ่มดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ เพิ่มและสร้างขีดความสามารถ
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการ ต่อปี

ค่าเป้าหมาย	๗.๔ มีผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๗.๔ ผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศ
นิยาม	ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง ผลประโยชน์ที่อยู่ในรูป ค่าธรรมเนียม เงินทุนเพื่อการวิจัย รายได้ การเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิและทรัพย์สิน ทางปัญญาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมที่เกิดจากการทำความตกลงร่วมกัน ระหว่างเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดทรัพยากรพันธุกรรม ผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งช่วยให้ เกิดความร่วมมือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาผลงานวิจัย การฝึกอบรม และ องค์ความรู้ต่าง ๆ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	- ผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปตัวเงินที่เกิดจากการทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมที่รวมถึงพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ภายใต้ พระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้อง - องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และ สถาบันวิจัยภายในประเทศ และต่างประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	- การรวบรวมข้อมูลผลประโยชน์จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน - การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ งานวิจัย ความร่วมมือ และเทคโนโลยีจากหน่วยงาน รวบรวมข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูล ประกอบ	- รายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ - องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการเข้าถึง ทรัพยากรพันธุกรรม
แหล่งข้อมูล	ทส. (อส./ปม./ทช.) กษ. (กวก./ กปม./ กปศ.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/ วพ.) อว. (วว./ศช.) หน่วยวิจัย สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	- บาท - เรื่อง/ชุดข้อมูล/โครงการ

คำเป้าหมาย	๗.๕ หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานมีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันมีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ร้อยละ ๕๐
ตัวชี้วัด	๗.๕ จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
นิยาม	หน่วยงานรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลและดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบัน หรือ IBC เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการควบคุมดูแลความปลอดภัยทางชีวภาพที่ครอบคลุมทั้งด้านการใช้ประโยชน์และควบคุมกระบวนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	คณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันทั่วประเทศที่มีการจัดทำแนวทางจัดทำมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ หรือดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลหน่วยงานที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพจากหน่วยงานรวบรวมข้อมูล
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพ - จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่มีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ - จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อว. (ศช.)
หน่วยวัด	ร้อยละของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

ค่าเป้าหมาย ๘.๑ จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม เพื่อสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ อย่างน้อย ๕ ฉบับ

ตัวชี้วัด ๘.๑ จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ

นิยาม แผนงานในระดับโครงการและกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อร่วมกันดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขต/
กลุ่มเป้าหมาย แผนงานหรือโครงการที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการหรือช่วยเสริมการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ที่มีความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ๒ กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา/วิจัย

วิธีการ รวบรวมและ
คำนวณข้อมูล การรวบรวมข้อมูลแผนงานหรือโครงการที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการหรือช่วยเสริมการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน

ข้อมูล ประกอบ - จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม

แหล่งข้อมูล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน

หน่วยวัด จำนวนแผนงานและกิจกรรม

ค่าเป้าหมาย ๘.๒ จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้น ๑๐ ฉบับ

ตัวชี้วัด ๘.๒ จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

นิยาม นโยบาย หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ
แผน หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นไว้เป็นแนวทาง
แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย เป็นต้น

ขอบเขต/
กลุ่มเป้าหมาย ทั้งประเทศ โดยครอบคลุมนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ

วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร ข้อมูลนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงาน ของภาคส่วนต่าง ๆ
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็น การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน
หน่วยวัด	จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงาน
ค่าเป้าหมาย	๘.๓ จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ (ระดับจังหวัด)
ตัวชี้วัด	๘.๓ จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น
นิยาม	แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนที่มีความครอบคลุมทุกมิติการพัฒนามุ่งตอบสนอง ความต้องการและแก้ไขปัญหาที่สำคัญของจังหวัดและขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา จังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนา ภาคตามศักยภาพและโอกาสของพื้นที่
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แผนพัฒนาจังหวัดที่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพไว้อย่างชัดเจน และมีโครงการหรืองบประมาณที่ดำเนินงานสำหรับ ด้านการอนุรักษ์ ป่าไม้ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือความหลากหลาย ทางชีวภาพของจังหวัด
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเป้าหมาย และแผนงานภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดทั่วประเทศ
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนโครงการ งบประมาณ หรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพระดับท้องถิ่น
แหล่งข้อมูล	มท. (สธ./ อปท.)
หน่วยวัด	จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น (ฉบับ)

คำเป้าหมาย	<p>๘.๔ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐</p> <p>และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐</p>
ตัวชี้วัด	๘.๔ จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ หรือข้อมูลความเสี่ยงการพึ่งพา และผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเปิดเผยผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงนโยบาย แผน กลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงและผลกระทบ รายงาน และเว็บไซต์ขององค์กร
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่ม SET50 โดยสมัครใจ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลบริษัทที่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ
ข้อมูล ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนบริษัทที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม SET50 ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - จำนวนบริษัทที่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ก.ล.ต., ธปท.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.)
หน่วยวัด	ร้อยละของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50

เป้าหมายที่ ๙	เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ค่าเป้าหมาย	๙.๑ สัดส่วนของงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๐.๓ ของงบประมาณทั้งหมด
ตัวชี้วัด	๙.๑ งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	งบประมาณทั้งหมด หมายถึง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย คือ แผนงบประมาณเพื่อจัดหาทุนแก่การดำเนินการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นสำหรับใช้เป็นหลักในแต่ละปีงบประมาณซึ่งจะเริ่มต้นในวันที่ ๑ ตุลาคมของทุกปี ไปจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไป งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงานภาครัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยดำเนินการตามกระบวนการของ BIOFIN ตามสูตรที่กำหนดไว้ใน Financial Need Assessment และผลลัพธ์จาก Biodiversity Expenditure Report ที่ครอบคลุม ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน
ข้อมูล ประกอบ	- งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน - งบประมาณค่าใช้จ่ายเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.) นร. (สงป.) องค์การระหว่างประเทศ (BIOFIN)
หน่วยวัด	ร้อยละของงบประมาณทั้งหมด

ค่าเป้าหมาย	๙.๒ มีกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนอย่างน้อย ๑ กลไก
ตัวชี้วัด	๙.๒ จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้
นิยาม	กลไกสนับสนุนที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ จัดการ หรือใช้แนวทางที่เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ หรือลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การกำหนดกลไกหรือมาตรการของหน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการทุกระดับ ทั้งจากแหล่งทุนภายในประเทศและต่างประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล กลไกหรือมาตรการที่ช่วยส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูล ประกอบ	จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกลไกสนับสนุน (กลไก /มาตรการ)
ค่าเป้าหมาย	๙.๓ ภาคส่วนอย่างน้อย ๑ สาขา มีการปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบการคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ตัวชี้วัด	๙.๓ ผลการปรับเปลี่ยนดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบ การคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพของภาคส่วนต่าง ๆ
นิยาม	แนวทางการดำเนินงานเพื่อลดความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นการนำแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หรือการพัฒนาโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เพื่อบรรเทาผลกระทบ และส่งเสริมให้เกิดการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มหน่วยงานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มหน่วยงานการพัฒนาของประเทศที่มีการนำแนวทางการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ แทนแนวทางการดำเนินงานเดิมที่ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลประกอบ	การดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการลดความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.) องค์การระหว่างประเทศ (BIOFIN)
หน่วยวัด	จำนวนภาคส่วน/ประเภทหน่วยงาน (สาขา)
ค่าเป้าหมาย	๙.๔ มาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้เพิ่มขึ้นจำนวนอย่างน้อย ๓ มาตรการ และมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพลดลง
ตัวชี้วัด	๙.๔ จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้ และจำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	แรงจูงใจเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การชักนำซึ่งได้ออกแบบและนำมาปฏิบัติเพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ร่วมมือกันในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มาตรการแรงจูงใจมักอยู่ในรูปที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ หรือสังคม
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แรงจูงใจเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการนำไปใช้ทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเอกสารและการสำรวจผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนมาตรการจูงใจ (เรื่อง)

ค่าเป้าหมาย	๙.๕ กลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ กลไก
ตัวชี้วัด	๙.๕ จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	กลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ - กลไกทางตลาดโดยตรง เช่น ค่าธรรมเนียม ภาษี ค่าผ่านทาง ค่าสัมปทาน ค่าตอบแทน ระบบนิเวศ (PES) พันธบัตรสีเขียว/น้ำเงิน ระบบชดเชยหรือกำหนดเขตแดนซื้อขาย ใบอนุญาตแสวงหาประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ กลไกตลาดโดยอ้อม เช่น สินค้า สีเขียว - กลไกอื่น ๆ เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม มาตรการลดหย่อนภาษี เงินอุดหนุน กองทุน Trust Fund, Mitigation Bank
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กลไกทางการเงินภายในประเทศที่มีการประกาศใช้เป็นรูปธรรม
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเอกสารและการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกลไกทางการเงิน (กลไก)

เป้าหมายที่ ๑๐	พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๑ มีระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่า ๓ ระบบ
ตัวชี้วัด	๑๐.๑ ระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	จำนวนฐานข้อมูลที่มีการแสดงผลข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการทำงานของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นถิ่น ตลอดจนเทคโนโลยีของชุมชน เพื่อให้เกิดการรวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเป็นสาธารณะหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ลักษณะข้อมูลที่สนับสนุนการตัดสินใจ และการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ข้อมูลสถิติ ข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	ฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมของสัตว์ พืช จุลินทรีย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแหล่งการเข้าถึงข้อมูล (กรณีที่เป็นข้อมูลสาธารณะ) ผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนระบบข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./ทช./สพภ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.
หน่วยวัด	จำนวนระบบฐานข้อมูล

ค่าเป้าหมาย	๑๐.๒ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕
ตัวชี้วัด	๑๐.๒ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน
นิยาม	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เพื่อสนับสนุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น จังหวัด และมีการสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อสนับสนุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นจังหวัด
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากฐานข้อมูลสมาชิกโครงการ อพ.สธ. และติดตามจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งรายงานตามเกณฑ์มาตรฐาน อพ.สธ.
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการสนองพระราชดำริ โครงการ อพ.สธ. - จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดทำข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อพ.สธ. มท. (สธ./อปท)
หน่วยวัด	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งรายงานตามเกณฑ์มาตรฐาน อพ.สธ.
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๓ เครือข่ายสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.) ที่สนับสนุนท้องถิ่นในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
ตัวชี้วัด	๑๐.๓ จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นที่มีการตรวจสอบความถูกต้องโดยสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.)
นิยาม	ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการสำรวจ จัดทำบันทึกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิก ภายใต้ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ.
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกภายใต้ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ. ทั่วประเทศ

วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามข้อมูลผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	- จำนวนมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ. - จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิก ที่มีการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยมหาวิทยาลัยเครือข่าย (ปี ๒๕๖๕ และปีปัจจุบัน)
แหล่งข้อมูล	อพ.สธ. มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.
หน่วยวัด	จำนวนรายการข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๔ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่างๆ ไม่น้อยกว่า ๕๐ กิจกรรม/โครงการ ต่อปี
ตัวชี้วัด	๑๐.๔ จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ที่ดำเนินงานในการสื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ
นิยาม	กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารการสร้างตระหนักรู้ การศึกษาข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อมูลและความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญ สำหรับการสื่อสารการรับรู้และมาตรการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในการสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความซาบซึ้งในคุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพเป็นรากฐานของความเต็มใจของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการที่จำเป็น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งกิจกรรมของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูล ประกอบ	จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ

แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./สส.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ ความหลากหลายทางชีวภาพ (กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน)
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๕ ทุกภาคส่วน (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) มีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศ ต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
ตัวชี้วัด	๑๐.๕ ความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึง ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) ในเรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศ ต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
นิยาม	ภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญสามารถบอกถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพได้ และมีการแสดงออกถึงความสำนึกถึงประโยชน์ของการมีอยู่ของความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ทั้งประเทศ โดยสุ่มจากตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างตามหลักวิชาการที่ครอบคลุม ส่วนที่มีบทบาท ๔ ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยการสุ่มสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละภาคส่วน
ข้อมูล ประกอบ	ผลการสำรวจเพื่อประเมินความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงความตระหนักในเรื่องเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.)
หน่วยวัด	ร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจที่มีความตระหนักรู้ในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ และเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

เป้าหมายที่ ๑๑	เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ค่าเป้าหมาย	๑๑.๑ มีผลการศึกษาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๑๑.๑ จำนวนเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ
นิยาม	<p>เทคโนโลยี (Technology) จะเป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ มาผสมผสานกันเพื่อสนองเป้าหมายเฉพาะตามความต้องการของมนุษย์ โดยการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตและจำหน่ายให้ต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาเป็นวิธีการปฏิบัติและประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการทำงาน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ</p> <p>นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัย และใช้ได้ผลลัพท์ที่ดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยทำให้การทำงานนั้นได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการพัฒนาขึ้นจากหน่วยงานวิจัยทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนเป้าหมายการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน การรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การติดตามข้อมูลผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร - จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	<p>อว. (วว./สกว./สวทช./วช./อพวช.)</p> <p>กษ. (กวก.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
หน่วยวัด	จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ค่าเป้าหมาย	๑๑.๒ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่องต่อปี
ตัวชี้วัด	๑๑.๒ จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ดำเนินงาน
นิยาม	กิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น คู่มือ แนวปฏิบัติที่ดี สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงงานวิจัยภายใต้กิจกรรมการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งกิจกรรมของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพจากของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูล ประกอบ	จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./ปม.) อว. (วว./สทสว./สวทช./วช./อพวช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัย (เรื่องต่อปี)
ค่าเป้าหมาย	๑๑.๓ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๑๑.๓ จำนวนกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ดำเนินงาน
นิยาม	กิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยและวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรมและโครงการความร่วมมือด้านการวิจัย งานประชุมวิชาการระดับประเทศ และระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลกิจกรรมและโครงการความร่วมมือด้านการวิจัย งานประชุมวิชาการระดับประเทศ และระดับนานาชาติ
ข้อมูล ประกอบ	โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อตกลงความร่วมมือด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนโครงการ/กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ความร่วมมือฯ

เป้าหมายที่ ๑๒	พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ค่าเป้าหมาย	๑๒.๑ ประกาศใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเปิดช่องว่างและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
ตัวชี้วัด	๑๒.๑ พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ มีผลบังคับใช้
นิยาม	การผลักดันเพื่อประกาศใช้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งดำเนินการเพื่อให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นกฎหมายกลางที่ครอบคลุม การส่งเสริมและการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และยกระดับ หรือเปิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดกลไกการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน กลไกการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมตลอดจนการควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	(ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.
วิธีการ รวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมข้อมูลสถานการณ์การพิจารณาและการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อมูลประกอบ	พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.)
หน่วยวัด	ไม่มี
ค่าเป้าหมาย	๑๒.๒ การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง
ตัวชี้วัด	๑๒.๒ จำนวนข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการทบทวนและปรับปรุง
นิยาม	กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึงกฎหมายลำดับรองที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบอื่น ๆ ที่มีการทบทวนหรือปรับปรุง และประกาศใช้ เพื่อยกระดับเพิ่มความครอบคลุมการดำเนินงานทรัพยากรชีวภาพที่อยู่ภายใต้ภารกิจในปัจจุบัน
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	กฎหมายลำดับรองของหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ร่วมเป็นคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓ และหน่วยงานภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลการแก้ไขและประกาศบังคับใช้กฎหมายลำดับรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	กฎหมายลำดับรองที่ได้รับการแก้ไขและประกาศใช้
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนข้อกฎหมายและระเบียบฯ (ฉบับ/เรื่อง)

อักษรย่อชื่อหน่วยงาน

ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สป.ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สส.	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
ทช.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ทธ.	กรมทรัพยากรธรณี
ทน.	กรมทรัพยากรน้ำ
ปม.	กรมป่าไม้
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อ.ส.พ.	องค์การสวนพฤกษศาสตร์
อสส.	องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
อ.อ.ป.	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
สพภ.	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
อบก.	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สป.กษ.	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กข.	กรมการข้าว
ชป.	กรมชลประทาน
กปม.	กรมประมง
กปศ.	กรมปศุสัตว์
พด.	กรมพัฒนาที่ดิน
กวก.	กรมวิชาการเกษตร
กสก.	กรมส่งเสริมการเกษตร
มม.	กรมหม่อนไหม
มกอช.	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
สศก.	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สวพส.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สวก.	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สป.อว.	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
วช.	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
สกว.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สวทช.	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ศช.	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
บพค.	หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม
วว.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
อพวช.	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
สทอภ.	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
สนช.	สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
สป.สธ.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กรมการแพทย์ แผนไทยฯ	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
วพ.	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
อน.	กรมอนามัย
สวส.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
อย.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
อก.	องค์การเภสัชกรรม
กค.	กระทรวงการคลัง
สส.	กรมสรรพสามิต
กศ.	กรมศุลกากร
สบน.	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
สศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ
กรมสนธิสัญญาฯ	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
สป.กก.	สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กทท.	กรมการท่องเที่ยว
ททท.	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
อพท.	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ดย.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน
ผส.	กรมกิจการผู้สูงอายุ
สค.	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
พส.	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กท.	กระทรวงกลาโหม
ทบ.	กองทัพบก
ทร.	กองทัพเรือ
คค.	กระทรวงคมนาคม
จท.	กรมเจ้าท่า
ทล.	กรมทางหลวง
กทท.	การทำเรือแห่งประเทศไทย
รฟท.	การรถไฟแห่งประเทศไทย
ทอท.	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
คส.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
สสช.	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
ทป.	กรมทรัพย์สินทางปัญญา
พค.	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
มท.	กระทรวงมหาดไทย
ปค.	กรมการปกครอง
พช.	กรมการพัฒนาชุมชน
ปภ.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ยผ.	กรมโยธาธิการและผังเมือง
สถ.	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
กคส.	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม
สวธ.	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ศมส.	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
กรอ.	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กสอ.	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
กพร.	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
สมอ.	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กนอ.	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สำนักนายกรัฐมนตรี	
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์
บก.ปทส.	กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ศรชล.	ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
สกพอ.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
สคทช.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
สกท.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
สทนช.	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
พศ.	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
สสว.	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สงป.	สำนักงานประมาณ
สำนักพระราชวัง	
อพ.สธ.	โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ	
กสม.	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สตง.	สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
สขพ.	สภากันเฝ้าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	
ธปท.	ธนาคารแห่งประเทศไทย
ก.ล.ต.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
องค์กรอื่น ๆ	
ตลท.	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

จัดทำโดย

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย
(ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก รอบที่ ๗ ภายใต้โครงการ
Global Biodiversity Framework Early Action Support: GBF-EAS)

พิมพ์ครั้งแรก

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
จำนวน ๕๐๐ เล่ม

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(สำนักงานชั่วคราว) อาคารทีปโก ๒ ชั้นที่ ๑๔ เลขที่ ๑๑๘/๑
ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๖๕ ๖๖๘ Email: bdpolicy@onep.go.th

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย
อาคารสหประชาชาติ ชั้น ๑๔ ถนนราชดำเนินนอก
แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๒๘๘-๓๓๕๐ Email: undp.thailand@undp.org

การอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๗.
แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐.
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. ๒๒๔ หน้า.

ISBN

978-616-316-802-3

ออกแบบและพิมพ์ที่

บริษัท สแกนด-มีเดีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด

**กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

**โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๘๔
E-mail: bdpolicy@onep.go.th
<https://chm-thai.onep.go.th/>**